

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68, Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 46

Ljubljana, nedelja, dne 27. julija 1930

Leto I.

Nemški volilni boj v polnem razmahu

Tažavna grupacija političnih sil za odločilno bitko - Ustanavljanje večjih blokov do sedaj brezuspešno
Izredna važnost letošnjih volitev

Berlin, 26. julija. b. Volilna borba, ki se je vnela takoj po razpustu državnega zbora, zavzema že precej jasno obliko. Stranke se čedalje bolj zavedajo resnosti odločitve, ki ima pasti 14. septembra, in vidno je, da ta zavest mogočno vpliva na smeri, v katerih napredujejo volilne priprave. Predvsem je jasno prizadevanje »zmernih državotvornih strank«, ki gre za tem, da bi se že sedaj ob času priprav za odločilno borbo ustvarile volilne koalicije, katere naj bi tvorile po volitvah stalno in zanesljivo vladno večino v bodočem državnem zboru.

Naloga, ki si jo postavljajo voditelji v tem pogledu, seveda ni nikakor lahka, kajti nestalnost in življenjska nesposobnost vseh dosedanjih nemških parlamentov sta izvirali v prvi vrsti ravno iz strankarske zagrizenosti, ki je onemogočala vsako trajno koalicijo. Resnost sedanje politične krize, ki bi se znala prevrniti v pravo finančno katastrofo cele države, pa narekuje zmernim strankam povsem novo volilno taktiko, ki se izraža v stremljenju po ustvarjanju mogočnih volilnih blokov za čim uspešnejši nastop proti strankam skrajne leve in skrajne desnice.

Berlin, 26. julija. b. Volilne priprave političnih strank so v polnem razmahu. Glavni napor voditeljev strank so za sedaj osredotočeni okoli notranje reorganizacije skupin. Grof Westarp in Treviranus, ki sta zapustila Hugenbergove vrste, sta se končno sporazumela za skupni nastop. Njuna skupina bo tvorila konservativno ljudsko stranko. V svojem proglasu pravi nova skupina, da si je postavila za cilj borbo proti hegemoniji levih strank, za katero naloga stranka nemških nacionalcev (Hugenberg) ni več sposobna.

V vodstvu nove stranke so med drugimi general Von Letow-Vorbeck, Von Lindeiner-Wildau, Rademacker in Treviranus. Grof Westarp ni v vodstvu skupine, ki jo je pomagal ustvariti. Poluradno obvestilo nove stranke objasnjuje to dejstvo, češ da so Westarpu poverjene važne naloge, ki jih bo lažje izvršil, če ostane izven oficijelnega vodstva svoje stranke. Pri tem si misli predvsem na pripravo tesnega sodelovanja s Kmetisko zvezo.

Do sedaj ni prišlo do nikakega sporazuma v tem pogledu, kajti Schiele, ki je voditelj te skupine in ki je tudi izstopil iz stranke nemških nacionalcev, je za popolnoma samostojen nastop. V svojem volilnem proglasu naglašja Kmetiska zveza, da odklanja vsako katastrofično politiko kakor tudi politiko podrejanosti gotovim gospodarskim interesom. Zveza bo marveč nastopala v duhu predsednika Hindenburga za popolno nacionalno obnovo. Radi tega proglašja svojo neodvisnost od vseh drugih strank.

»Hindenburgov blok«

Berlin, 26. julija. b. Poskusi za ustanovitev mogočnega koalicije vseh meščanskih strank, takimenovanega »Hindenburgovega bloka«, ki naj bi predstavljal enotno fronto vseh zmernih elementov proti oboima skrajnim kriloma, t. j. proti nemškimi nacionalcem in narodnim socialistom na eni ter socialnim demokratom in komunistom na drugi strani — niso rodili do sedaj še nikakih pozitivnih rezultatov. Ta blok bi obsegal nacionaliste-disidente (Westarp, Treviranus, Schiele), katoliški centrum, demokrate in nemško ljudsko stranko. Težkoče, ki bi se morale premagati, da se ta blok ostvari, so ogromne. Dvomi se tudi, da bo hotel predsednik Hindenburg odkrito založiti svojo avtoriteto za tak blok ter poseči tako v volilno borbo na način, ki je z nadstrankarskim obelježjem njegovega visokega mesta nezdržljiv.

Na drugi strani bi imel v tem slučaju za največje nasprotnike svoje najmilejše varovance, namreč Stahlhelmovece. Stahlhelm je izdal proglas, v katerem izjavlja, da se kot organizacija sicer ne udeleži volilne borbe, da pa nalaga vsem svojim članom, naj agitirajo in kompaktno glasujejo za one stranke, ki so bile za to, da se vrši o Youngovem načrtu ljudsko glasovanje (nemški nacionalci in narodni socialisti).

Konkreten korak glede ustvarjanja velikega meščanskega bloka je do sedaj akcija voditelja nemške ljudske stranke Scholz. Toda velesnačilno je pri tem to, da je poslala njegova stranka vabilo na tozadevni sestanek vsem sredinskim strankam — Westarpovi skupini, gospodarski skupini in demokratom —, medtem ko je katoliški centrum prezrla. To se tolmači v tem smislu, da namerava Scholz ustanoviti velik blok protestantskih strank, ki naj bi tvorile v bodoče nekaj »protestantskega centra« v nasprotju s »katoliškim centrom«. Tudi to stremljenje je pač v nasprotju z idejo »Hindenburgovega bloka«. V ostalem se jim ne obeta nikak uspeh.

Položaj, kot ga vidijo v Parizu

Pariz, 26. julija. f. Vsi tukajšnji listi sistematično zasledujejo volilno kampanjo v Nemčiji in ji posvečajo posebno pozornost tudi radi tega, ker se smatra, da bo izid

volitev pokazal med drugim tudi, v kateri smeri je vplivala na nemški narod predčasna izpraznitev Porenja. Letošnjim nemškim volitvam pripisujejo izredno važnost. »Tempse« naglašja divje nasprotje interesov, ki so v igri. Bilo je potrebno, da uporabi pokojni Stresemann svojo spretnost, da ohrani parlamentarno koalicijo, ki je segala od ljudske stranke do socialnih demokratov, objemajoč dalje tudi katoliški centrum in demokrate. Politika te koalicije je omogočila, da je dosegel Stresemann predčasno izpraznitev Porenja, toda, čim je bil ta cilj dosežen, se je koalicija takoj razpadla vsled učinkovanja tendence najsebičnejše vrste. Ljudska stranka zastopa predvsem interese težke industrije in ima le malo zaupanja do katoliškega centra, ki ga skrbi le obramba verskih interesov in ki je poleg tega razcepljen v konservativno in krščansko-demokratsko skupino. Demokrati se naginjajo bolj k so-

cijalistom, toda v želji, da bi igrali večjo vlogo v politiki, nego jim po njihovi malostevilnosti pritiče, so se odločili za sodelovanje v vladni koaliciji.

List zaključuje svoj pregled z ugotovitvijo, da se nahaja Nemčija v skrajni politični konfuziji. Če pokažejo volitve na dan 14. septembra, da ni v državnem zboru možna brez socialnih demokratov nikaka večina, bo sedanji kancelar Brüning le težko mogel presedlati in postati načelnik koalicije, ki bi bila orientirana na levo. Celo položaj maršala in predsednika Hindenburga bi postal v tem slučaju zelo kočljiv.

Zasilne odredbe

Berlin, 26. julija. d. Večdnevna posvetovanja državnega kabineta o projektiranih zasilnih odredbah so se danes končale. Zasilne odredbe bodo še danes ali jutri objavljene. Natančneje ni znano.

Po elementarnih katastrofah v Italiji

Pretirane vesti o številu mrtvih - Velika škoda vsled orkana - Sožalje drugih držav

Trst, 26. julija. n. Katastrofa, ki je zadela severno Italijo na ozemlju okrog Trevisa, je imela težke posledice. K sreči številni človeških žrtev ni tako veliko kot v južni Italiji. Mrtvih je okrog 25, ranjenih pa okrog 150. Zato pa je na drugi strani tem večja materialna škoda. Doslej ni izgledalo, da bo tako velika. Zrušenih je okrog 100 hiš, 3000 težko poškodovanih. Ciklon, ki je opustošil bogato in rodovitno pokrajino severne Italije je divjal v dolžini 18 km in v širini 2—5 km. Na tem prostoru je uničil vse. Hiše, polja, vinograde in sadovnjake. V mestu Selva di Volpago je ciklon porušil cerkev tako, da ni ostal kamen na kamenu, le glavni oltar je ostal docela nedotaknjen, kar smatra ljudstvo za čudež.

Trst, 26. julija. n. V Dolomitih je po vrhovih zapadel sneg. V vseh gorskih mestih je padla temperatura na 2—3 stopinje Celzija. V znanem klimatskem mestu Cortina d'Ampezzo je pritiskal takšen mrz, da so se morali gostje odeti v zimске suknje, v hotelih pa zakuriti peči.

Trst, 26. julija. n. V južni furlanski nižini okrog Mortegliana so se pojavile velike jate koblice in pokrile vsa polja ter jih docela opustošile. Največ so bile oškodovane vasi okrog Mortegliana. Oblasti so se takoj začele boriti proti temu zlu. Ljudje so pobili preko 800 q teh žuželk, t. j. okrog 40 milijonov živalic. Pri tem delu je sodelovalo preko 800 ljudi. Kljub temu pa je škoda, ki so jo povzročile koblice, zelo velika.

Rim, 26. julija. n. Italijanski kralj je prišel v Lacedonijo, kjer s svojo prisotnostjo kolikor mogoče tolaži nesrečno prebivalstvo. Rešilna dela se nadaljujejo. Pojedine ruševine napravljajo na človeka strahovit vtis. Polja so uničena, gospodarska poslopja porušena, živina pobita. V Villa novi rušijo tehnični oddelki vojske preostale hiše, ker se boje, da se ne bi same zrušile in da se ne bi vanje zateklo prebivalstvo. V Ovino se je včeraj zrušilo 40 hiš, ki so vzdržale potres. Njihovi temelji so zaradi potresa popustili in poslopja so se postopoma rušila sama od sebe. V Melfiju se je prebivalstvo kolikor toliko že pomirilo. Ves italijanski tisk pravi, da so se vojaki in fašistovski miličniki pri reševanju in dajanju prve pomoči nesrečnim ljudem pokazali zelo odločne. Listi jim izražajo vse priznanje.

Rim, 26. julija. n. Agencija »Stefani« je izdala uradno poročilo, v katerem so demantirane nekatere vesti italijanskih časnikov. Poročilo pravi, da je bila pretirana marsikatera vest o človeških žrtvah in pa o gnojni škodi, ki jo je prizadejal potres na ozemlju med Foggio, Taranto in Napoljem v južni Italiji. Poročilo pravi, da se izdaja vsak dan uradna poročila o številu

človeških žrtev, o ranjenih kakor tudi podatki o porušeni in več ali manj poškodovani hišah. Ti podatki so docela točni in ni treba, da bi se spuščale novine v fantastična pretiravanja posledic južnoitalijanske katastrofe.

Rim, 26. julija. n. Poleg sožalnih brzojav, ki so jih poslale italijanski vladi vlade vseh evropskih in ameriških držav, so posetili italijansko ministrstvo za zunanje zadeve in osebno izrazili sožalje posameznih držav naslednji poslaniki: Velike Britanije, Francije, Poljske, Jugoslavije, Grčije, Madjarske, Češkoslovaške, Lotiške, Kube, Equadorja, Bolgarske, Perzije in pa Egipta; ter odpravniki poslov: ameriškega, belgijskega, nemškega, španskega, avstrijskega, perujskega in japonskega poslanstva pri Kviralu.

Rim, 26. julija. AA. Uradni komunikacije demantira vse vesti, ki navajajo pretirane

številke o žrtvah potresa. Število mrtvih znaša do sedaj 1883. Imenik mrtvih bo jutri objavljen.

Rim, 26. julija. AA. Agencija Stefani poroča, da se iz najnovejših podatkov zbranih do 20. ure snoči vidi, da znaša število mrtvih 2142, ranjenih pa 4551.

Vatikan, 26. julija. AA. Odposlanec sv. očeta papeža je odpotoval v kraje, ki jih je prizadel potres, kjer je razdelil prvo pomoč, ki jo je poslal svetli oče papež.

Rim, 26. julija. AA. V krajih, ki jih je opustošil potres, se po malem zaradi organizirane pomoči vrača red. V Napulju so izpraznili nekaj hiš, ki se utegnejo vsak čas podreti. V okolici porušenega Avellina građe barake za 60.000 ljudi, ki so brez strehe. V mestu Malfi se počasi spet vrača življenje. Mnogo hiš, ki so ostale cele in jih potres ni poškodoval, je polno ranjencev, ki jih še niso mogli dalje odpremiti.

Agrarni blok in Mala antanta

Težkoče glede Češkoslovaške niso nepremagljive

Praga, 26. julija. AA. »Venkov« pravi, da izjava romunskega ministra za trgovino Madgeara, kakor tudi memorandum jugoslovanskega ministra zunanjih zadev dr. Marinkovića prinaša jasnost v pogajanja v Bukarešti, tako da izginja vsaka politična sumnja in da se utrjuje gospodarski značaj teh pogajanj, ki streme za tem, da se zaščiti evropsko žitno tržišče proti prekomorski konkurenci. Vendar še ni jasno, na kak način se bo ta namen dosegel. Dr. Marinković kvalificira Češkoslovaško kot industrijsko državo, a to ni točno, razen v primerjavi s čisto poljedelskimi državami. No, ker se ta akcija tiče takisto tudi Češkoslovaške, je treba naglasiti pravi dejanski položaj, ker težkoče niso nepremostljive, kar dokazuje trgovinska pogodba z Romunijo. Češkoslovaška enako trpi zaradi nevdržnega poljedelskega položaja, vendar se ne smejo izdati prenapljeni ukrepi v svrhu rešitve krize. To so že uvideli v Beogradu, kakor tudi v Bukarešti in zato smemo pričakovati, da bo v bodoče obveljalo samo razborito proučevanje pravega dejanskega položaja. Češkoslovaška želi biti na konferenci v Sinaji zastopana z opazovalcem, kar je že upravičeno z dejstvom, da je dr. Marinković čestavil Češkoslovaško na prvo mesto med udeleženci.

Praga, 26. julija. AA. »Česke Slovo« z zadovoljstvom pozdravlja inicijativo ministra zunanjih zadev dr. Marinkovića, da se ekonomsko izgradi Mala antanta, kar popolnoma ustreza češkoslovaškemu programu. Življenski interes Češkoslovaške zahteva, da se sporazume z obema poljedelskima državama, čeprav je netočno, da je ona uvoz-

na država za kmetijske pridelke. Ona izvažja malone vse kmetijske pridelke razen turščice in pšenice. Njen interes za to zvezo je največji.

Rezultati bukareške konference

Beograd, 26. julija. I. Včeraj je prispel a letalom iz Bukarešte inšpektor trgovinskega ministrstva g. Pilja, ki je zastopal našo vlado na konferenci agrarnih strokovnjakov Jugoslavije, Romunije in Madjarske. V razgovoru z vašim poročevalcem o poteku in uspehu konference je g. Pilja izjavil:

Konferenca, ako se njen smisel pravilno razume, je imela dve nalogi. Ena od teh je tvorila vprašanje, ki ga je stavilo Društvo narodov najbolj prizadetim agrarnim državam, namreč vprašanje, kakšne praktične mere priporočajo omenjene države za olajšanje izvoza in prodaje agrarnih pridelkov. Delegacije treh držav so v Bukarešti dosegle sporazum v vseh točkah, tudi glede ukrepov, ki jih smatrajo kot najboljše za sanacijo sedanjih težkih poljedelskih razmer. V svojih domovinah bodo zastopniki posameznih držav poročali svojim vladam o povoljnih sklepih te konference, naka se bodo sklepi poslali Društvu narodov, da jih primerno upošteva. Istočasno so delegacije pretresale tudi drugo nalogo, ki si jo je dala ta konferenca, to je rešitev vprašanja o sporazumu, kako naj se organizira prodaja poljedelskih pridelkov z namenom, da se popravi cene, ki so v poslednjem času zelo padle. Tudi v tem pogledu je bil dosežen popoln sporazum.

Za ali proti novi miselnosti

Tudi najbolj patentirani strankarji ne morejo tajiti, da je bil 6. januar v našem razbrzdanem strankarskem življenju edina rešitev. Naše bivše stranke so naš notranje politični položaj tako poostrele, da je bilo v nevarnosti že edinstvo naroda in države. Zato je bila odločna in takojšnja likvidacija strank edina možnost in kategorična nujnost. Tej resnici ne more nihče ugovarjati, ker je pač preočividna.

Ni bil pa namen zgodovinskega 6. januarja samo negativen, da zdrobi partizanstvo, temveč njegov namen je bil tudi visoko pozitiven, da ustvari tla in možnost za novo ustvarjajoče življenje. To pa zopet ni mogoče brez nove miselnosti. Kaj pomaga vendar, če so na zunaj vse stranke še tako nevtralne izbrisane, če pa bi živele v njih še naprej stara miselnost, ki je bila izvor vsega partizanstva. Likvidacija strank je popolna šele takrat, kadar bo likvidirana stara miselnost in zavladala namesto nje nova, da bodo stari strankarski prepričanja za vselej nemogoča.

Tega pa nekateri nočejo in nočejo spoznati. Priznavajo sicer, da je starih časov konec in tudi ne taje, da je bilo treba narediti tem časom konec, a kljub temu žive še naprej v stari miselnosti in na tihem tudi upajo na njeno vstajenje. Na zunaj so ti ljudje sprejeli novo miselnost, v svoji notranjosti pa so ji nasprotni. In tuptam se tudi dogodi, da pronikne to nasprotje tudi na dan. Tako vemo, da je bil sklenjen med nekaterimi zastopniki bivših strank neki pakt, ki še do danes ni bil oficijelno pretrgan. Že samo obstoj takšnega pakta je dokaz nasprotovanja novi miselnosti in želje po starih časih. Vemo nadalje, da so se nekateri silno trudili, da bi z razširjanjem raznih neresničnih vesti oslabili novo stanje in utrdili v ljudeh prepričanje, da nastanejo kmalu spremembe, ki bodo zopet dvignile stare stranke. Vidimo tudi, kako bi nekateri hoteli na vse načine škodovati onim, ki se odkrito bore za novo miselnost.

Vsi ti ljudje so v silni zablodi, če mislijo, da zadostuje, če je kdo le na zunaj za novo miselnost. Treba je biti čisto za novo miselnost, ker se nobenega polovičarstva tu ne more trpeti. Jasno in določno se mora vsak odločiti, če je za ali proti novi miselnosti, ker je v tem vprašanju vsaka neiskrenost nemogoča. A ne samo to. Predsednik vlade je v svojem govoru v Banja Luki nad vse jasno poudaril, da se smatra vsak, ki ni aktivno za novo miselnost, kot njen nasprotnik.

In dejansko tudi ne more drugače biti. Namen nove miselnosti je, da združi ves jugoslovanski narod v eni jugoslovanski misli in v enem narodnem čustvovanju. S tem se naj ustvari podlaga za složno delo, da bodo vsi Jugoslovani brez izjeme sodelovali pri napredku države. Nemogoče pa je, da bi prišlo do složnega dela, če bi nekateri vedno oživljali stare spomine in ne hoteli pozabiti na nekdanja nasprotja. To mora nujno pri drugih roditi odpor in složno delo je upropaščeno. Čisto nemogoče je sprejeti v vrsto graditeljev nove dobe ljudi, ki so pri zidavi le na pol, ki vedno gledajo naokoli, kako bi se izmuznili od tega dela in se vrnili k svojim stari poslom. S takšnimi nezanesljivimi ljudmi se ne more dograditi nobena stavba, temveč le z iskrenimi sodelavci, za katere ni treba postavljati nobenega nadzorstva.

Zaradi končnega uspeha vsega dela je zato nujno zastaviti vsakomur vprašanje: če je za ali proti novi miselnosti. Ali je njegov pogled obrnjen naprej v ustvarjajoče delo, ali pa tudi nazaj v razjedajoči prepričanje strank. Eno ali drugo, ker so omahljivi in nezanesljivi ljudje le v napoto.

To vprašanje pa je treba postaviti tudi zaradi mladine. Potrebujemo verujočo in požrtvovalno mladino, ki se bo povzpela do enakega idealizma ko oni, ki so dali kri in življenje za Jugoslavijo. Hočemo in moramo imeti mladino, v kateri bo polet junakov, ki bo živele samo v eni misli in volji, da čim več stori za narod. Zato pa ni mogoče trpeti, da bi kdorkoli delal ovire temu poletu mladine in zato se mora onemogočiti vsak upliv onim, ki niso docela za novo miselnost. Nobenih sejalec nezaupanja, nobenih razširjevalcev malodušja ni mogoče trpeti, ker vsi ti so ovira za napredek naroda in države.

Zato pa ostane postavljeno vprašanje: za ali proti novi miselnosti in zato morajo na to vprašanje odgovoriti vsi brez izjeme. Zlasti pa bivši strankarji, da dokažejo, če

Važna železniška konferenca v Ljubljani Vprašanje preureditve glavnega kolodvora je prišlo z mrtve točke

Ljubljana, 26. julija. Z beograjskim brzovlakom je davi prispel v Ljubljano novoimenovani generalni direktor državnih železnic inž. Dimitrije Šrepolović. Na glavni železniški konferenci inž. Schmidingerja, odličnega strokovnjaka, rodom Ljubljančana, ki je tudi na ravni načrte za zgradbo palače direktorice državnih železnic v Ljubljani. Na glavnem kolodvoru so generalnega direktorja pozdravili zastopniki ljubljanskega direktorice državnih železnic, zastopniki mestne občine in zastopniki gospodarskih korporacij. Železničarska godba »Sloga« je pri sprejemu zasvirla primerne komade.

V d rani direktorice državnih železnic v Kolodvorski ulici se je nato ob 11:30 dopoldne pričela važna železniška konferenca, ki je v glavnem razpravljala o najvažnejšem vprašanju, to je glede preureditve glavnega kolodvora. To vprašanje je sedaj prišlo z mrtve točke in je postalo prav aktualno. Upati in pričakovati je, da bo vendarle naposled to vprašanje rešeno v splošno korist Ljubljane in zlasti gospodarskih krogov.

Konferenco je otvoril predsednik železniškega odseka občinske uprave, minister g. Ivan Hribar, ki je v polurnem govoru podal zgodovino, kako se je skušalo že pred vojno to pereče vprašanje rešiti. Omenjal je vse študije, ki jih je sam kot ljubljanski župan uvedel ter je sam prepotoval Nemčijo, da tam vidi, kako so urjeni moderni kolodvori. Od pruskega železniškega ministrstva je angažiral odličnega strokovnjaka inž. Blumenthala. Naprosil je njegga, da naj izdela podroben načrt glede preureditve ljubljanskega glavnega kolodvora. Inž. Blumenthal je prišel nato v Ljubljano, si ogledal situacijo ter je izdelal načrt. Po tem načrtu bi bilo treba progo dvigniti, da ne bi bil kolodvor nad sedanjim nivoletu. Sam g. Ivan Hribar je pozneje interveniral za preureditev kolodvora na Dunaju pri takratnem železniškem ministru inž. Foersterju in dalje pri raznih referentih železniškega ministrstva na Dunaju. Pri glavni direktorici južne železnice na Dunaju je dobil mnogo odličnih zagovornikov za preureditev glavnega kolodvora. Že pred vojno je bila torej ta zadeva zelo aktualna. V glavnem je šlo, da bi se zgradili takozvani otočni peroni. Svetovna vojna je preprečila realizacijo teh načrtov. Po prevratu je vprašanje postalo zopet aktualno, ker je ljubljanska postaja postala ena najvažnejših gospodarskih središč. Vršile so se že mnoge ankete ter je bil izdelan načrt, da bi se zgradil četni kolodvor mesto dosedanjega prehodnega. Vse študije so pokazale, da bi stroški za tako preureditev bili ogromni in bi zahtevali preko 100 milijonov dinarjev. Potreba pa je, da se v okviru finančnih možnosti, ki jih omogočajo hitre adaptacije, ki bi omogočale hitre adaptacije, pri met na glavnem kolodvoru. G. spod predsednik je nato nadalje pojasnjeval, v kakšnem štadiju se sedaj nahaja to za Ljubljano zelo vitalno vprašanje.

Pomočnik direktorja ljubljanske železniške direktorice inž. Klodič je nato v imenu železniške uprave poročal o vseh delih, ki jih je ljubljanska direktorica izvršila za preureditev kolodvora. Omenil je, da je direktorica že marca l. l. generalni direktorji v Beogradu predložila gotove načrte in da bi se preureditev kolodvora izvršila v etapah. Za adaptacije je proračunanih približno 30 milijonov dinarjev, ki bi se stavili polagoma v državni proračun.

Gradbeni direktor mestnega magistrata inž. Prelovšek je za tem podal kratka pojasnila glede del, ki jih je napravil gradbeni urad za preureditev kolodvora. Kritiziral je načrt, ki ga je podala ljubljanska direktorica meseca marca generalni direktorici državnih železnic.

Tajnik Zbornice TOI g. Ivan Mohorič je nato v daljšem govoru pojasnil stališče gospodarskih krogov, ki so zainteresirani na vprašanju preureditve kolodvora. Med drugim je ugotovil sledeče:

1. da se pri sestavi načrta, ki je bil predložen meseca marca v Beogradu, ni vodilo računa o gospodarskih potrebah mesta Ljubljane,

2. da je sedanja situacija na glavnem kolodvoru nevarna in da je treba ukreniti vse, da se ta situacija čimprej izboljša in

3. da sta za ureditev kolodvora dejansko predložena dva načrta, in sicer eden za dviganje nivoja sedanjega kolodvora, ki vsekakor predstavlja popolnejšo rešitev tega vprašanja in drugi načrt, da se ostane na sedanjem nivoju ter se izvrše gotove dopolnitve sprejemnega poslopja za potniški promet, da se ustvari otočni peroni in zvezni hodniki, kar predstavlja seveda samo delno rešitev kolodvorskega vprašanja. Ostane še vprašanje ureditve prehodov na Dunajski in Gosposvetski cesti ter dovoza na gorenski kolodvor. Ta vprašanja so vedno bolj pereča. Sedanji glavni kolodvor je prava »giljotina za potnike« in le s pretnostjo postajnega načelnika g. Ludvika je zbalvaliti, da se ne dogajajo na kolodvoru večje nesreče. Naglašal je dalje, da se naj takoj angažira kredit 3 milijonov dinarjev, da se prične z zgradbo otočnih peronov in zveznih hodnikov. Nujna je tudi rešitev vprašanja spopolnitve glavnega kolodvorskega poslopja. Predlaga, da se naj razpiše mednarodni natečaj za gradbena dela.

Podžupan prof. g. Evgen Jare je nato podal gotova pojasnila ter navedel želje mestne občine, kako se naj reši vprašanje preureditve glavnega kolodvora.

Predsednik Društva hišnih posestnikov gosp. Ivan Frelj je nato izjavil, da se je treba postaviti na ožji program in je treba varčevati s stroški.

Podala sta nato strokovna pojasnila inženirja ljubljanske direktorice državnih železnic inž. Hoffmann in i. z. Müller-Petrič.

Nato je predsednik železniškega odseka g. Ivan Hribar resumiral potek debate, nakar je

so s srcem in iskreno za novo miselnost. Ta dokaz pa je mogoč le s pozitivnim dejanjem in z jasnim prelomom s preteklostjo.

generalni direktor državnih železnic inž. Dimitrije Šrepolović podal kratko izjavo, v kateri je naglašal, da je sedaj Ljubljana v popolnoma novem položaju in da je nujno potrebno urediti tri glavna kolodvorska vprašanja, ki se nanašajo na kolodvor v Ljubljani, Beogradu in Skoplju. Prometni minister inž. Radivojević je že dal nalog, da se izdelajo podrobni načrti. V finančnem pogledu pa je podpiral predlog tajnika g. Ivana Mohoriča, da se v te svrhe najame posojilo pri Državni hipotekarni banki. Povdarjal je dalje, da je predvojni načrt inž. Blum nihal za preureditev ljubljanskega glavnega kolodvora tehnično idealna rešitev, da pa so po vojni nastopile povsem druge razmere. Treba je vpoštevati načrte za daljšo bodočnost in sigurnost za potnike. Povdarjal je tudi, da se mora čimprej pričeti s prvimi deli in da je umestno, da se razpiše mednarodni natečaj za adaptacijska dela na glavnem kolodvoru.

Predsednik železniškega odseka minister g. Ivan Hribar je nato zaključil oficijelni del konference, nakar se je vršil na stroške mestne občine skupen obed v restavraciji »Union«. Popoldne se je vršila informacijska debata, v kateri so posamezni zastopniki naših gospodarskih krogov podali še podrobnejša pojasnila o vseh težavah, ki jih ima Ljubljana za ureditev ljubljanskega glavnega kolodvora. Minister g. Ivan Hribar je med drugim tudi naglašal, da bi bilo potrebno najeti večja posojila, ki bi se odplačevalo v okviru primernih anuitet.

Konference so se med drugimi udeležili: generalni direktor inž. Dimitrije Šrepolović, pomočnik direktorja ljubljanske železniške direktorice inž. Klodič, načelniki direktorice inž. Benedek, inž. Hoffmann, inž. Kavčič, inž. Müller-Petrič, inž. obč. svet. dr. Vinko Gregorič.

Habsburg in Antihabsburg Stališče demokratskih Madjarov

Budimpešta, 26. julija. d. Habsburško-legitimistično glasilo »Magyar Ország« piše, da se je bukareška konferenca končala s fiaskom za Madjarsko. Sploh je bila taktična pogreška, da so se madjarski delegati udeležili te konference. Madjarska je bila z udeležbo na tej konferenci ponižana.

Praga, 26. julija. AA. »Bohemia« prinaša članek pod naslovom »Iz krogov svobodnih volilcev kralja«, v katerem pravi, da je treba habsburško moč presoditi po njeni pravi vrednosti. Antihabsburgovi sledijo liberalnim in demokratskim idejam, ki ustvarjajo naziranje, da se zaenkrat od

gradbeni direktor inž. Matko Prelovšek, gradbeni nadzornik inž. Mačkoveš, postajni načelnik g. Lu inšpektor Ivan Deržić, inž. Fine, podpredsednik Zbornice TOI g. Ivan Ogrin, tajnikom g. Ivanom Mohoričem, glavni tajnik Zveze industrijev inž. Šuklje in predsednik Društva hišnih posestnikov g. Ivan Frelj.

Popoldne se je generalni direktor g. inž. Dimitrije Šrepolović v spremstvu podžupana g. prof. Evgena Jare odpeljal na Gorenjsko v Bohinj.

Po zaključku je bil skupen obed v srebrni dvorani hotela Union, na katerem je g. generalni direktor izrazil v vznesenih besedah zastopnikom mesta Ljubljane za gostoljublje sprejem in za stvarno debato o vseh vprašanjih, ki se tičejo v zvezi žel. prometa ne samo našega državnega gospodarstva, nego naše obče jugoslovanske kulture in prosvete. Posebej je poudaril, da je želja g. ministra za promet, da se Ljubljani kot enemu najvažnejših gospodarskih, kulturnih in prosvetnih centrov ter prestolici Slovenije in Dravske banovine v vsakem oziru pomaga, kolikor je to z državnega vidika mogoče ter da bo njegovo delo na težkem in odgovornem mestu generalnega direktorja jugoslovanskih drž. železnic vedno usmerjeno za tem, da zadovolji vsem potrebam slovenske prestolice bele Ljubljane.

Potek konference je lokalizal, da slovenska prestolnica Ljubljana in Dravska banovina lahko gleda v novem generalnem direktorju jugoslovanskih drž. železnic objektivnega in pripranega prijatelja in nospesovalca slovenskih gospodarskih, kulturnih in socialnih interesov Slovenije oz. Dravske banovine.

G. generalni direktor je po prihodu imel najprej interno konferenco z predstavniki ljubljanske železniške direktorice, kjer so mu predstavniki oz. g. pomočnik inž. Klodič pojasnili situacijo prometa v Sloveniji oz. v področju ljubljanske direktorice v prometno-tehničnem, kulturnem, socialnem in tujsko-prometnem oziru.

Marko Trifković †

Beograd, 26. julija. I. Nocoj ob 8. uri je umrl bivši predsednik Narodne skupštine in večkratni minister g. Marko Trifković.

Pokojni Marko Trifković je bil rojen leta 1864. v Beogradu, kjer je maturiral in dovršil tudi pravno fakulteto. Leta 1887. je bil sodnijski uradnik v Beogradu, za tem pa ga je beograjska univerza poslala na 2 leti v inozemstvo, na berlinsko in curiško vseučilišče. Ko je dokončal tudi te študije, je bil imenovan za predsednika občine v Kragujevcu. Leta 1906. je bil prvič izvoljen za narodnega poslanca radikalne stranke. Januarja meseca 1912. je postal predsednik vlade. Njegova vlada pa je še tekom istega leta podala demisijo tik pred začetkom balkanske vojne.

Po prevratu 1918. je bil pokojni Trifković član prve jugoslovanske Pašičeve vlade. Kot minister notranjih zadev je vodil svoj resor z največjo spretnostjo in uvidevnostjo. Nato je bil v vladi dr. Vesniča pravosodni minister. Bil je narodni poslanec vse do leta 1927., ko je v somborskem volilnem okrožju propadel. Tedaj se je odtegnil političnemu življenju.

Odlikovanja

Beograd, 26. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića je odlikovan z redom sv. Save III. Sajda L. Adolf, upokojeni učitelj v Pragi in predsednik vseslovanske gasilske zveze.

Novi podpredsednik stola sedmorice

Beograd, 26. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra pravde je upokojen Ivan Okretić, podpredsednik I/I stola sedmorice, oddelka B v Zagrebu.

Beograd, 26. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra pravde je odlikovan z redom Karadjordjeve zvezde IV. reda Iv. Okretić, upokojeni podpredsednik stola sedmorice, oddelka B v Zagrebu.

Beograd, 26. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je postavljen za podpredsednika stola sedmorice oddelka B v Zagrebu v I/I dr. Josip Matičić, sodnik v 2a/I.

Vremenska napoved

Dunaj, 26. julija. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Napreduje zboljšanje vremena, toplejše. Splošni izgledi za trajno izboljšanje še niso popolnoma gotovi.

Svetovno prvenstvo v Montevideu

Beograd, 27. julija. I. Pred uredništvu tare ogromna množica ljudstva ter nestrpno pričakuje prvih vesti o izidu današnje tekme med Argentino in Zedinjenimi državami. Uredništva beograjskih listov nimajo ob 0:30 po polnoči še nikakršnih vesti. Zaradi tega je treba z rezervo vzeti na znanje sporočilo beograjskega radia, da je Argentina premagala Zedinjene države s 3 : 1.

Finale za svetovno prvenstvo v Davis-cupu

Zariz, 26. julija. AA. V današnji tekmi dvojlov za letošnji Davisov pokal med Ameriko in Francijo je zmagal francoski par Cochet - Brugnon nad Amerikanoma Van Ryn - Allison 6:3, 7:5, 1:6, 6:2. Po stanju drugega dne vodi Francija 2:1.

Smrten izid bikoborbe

Madrid, 26. julija. d. Pri bikoborbi v Escaloni pri Toledu je bik usmrtil znamenitega španskega bikoborca Petromonteja.

Požar v vlaku med vožnjo

Cluj, 26. julija. n. Včera popoldne je nastal pri nekem vlaku požar v vozu II. razreda. Pol voza je zgorelo. Nekaj potnikov je bilo težje ranjenih.

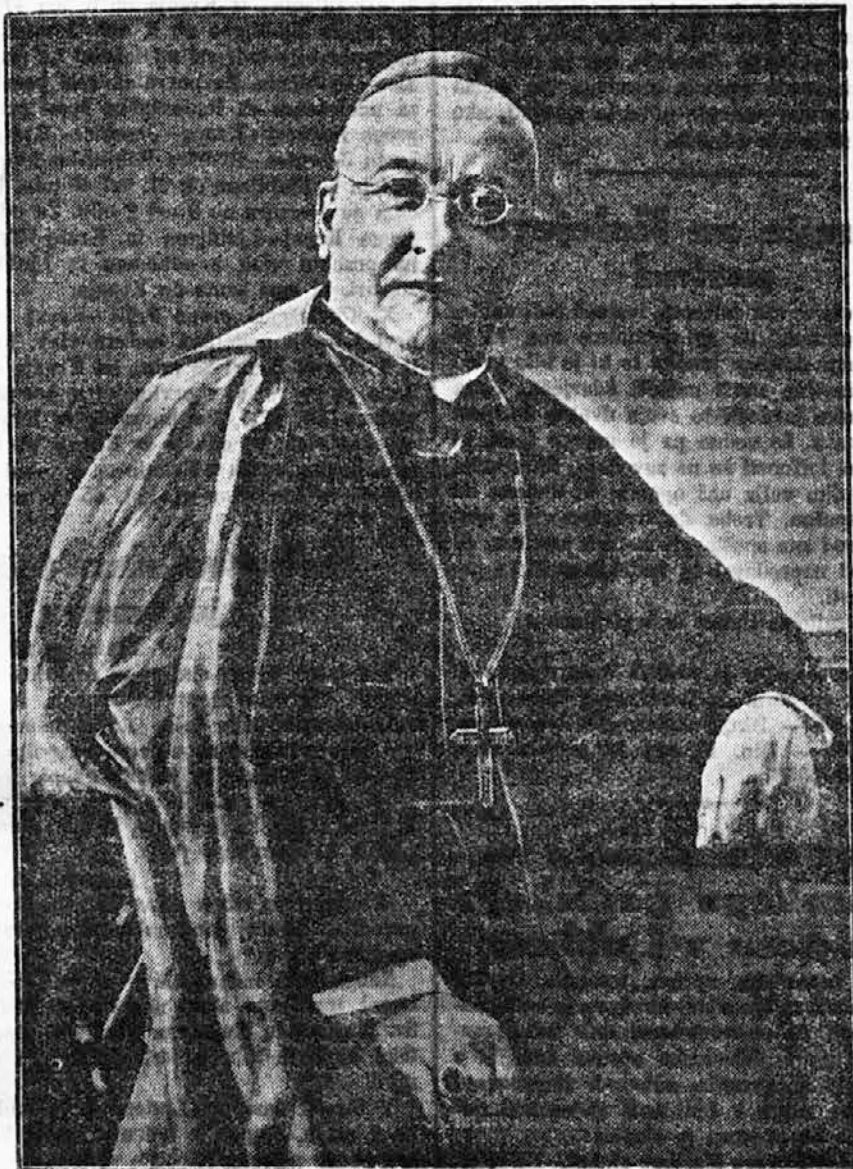
Konferenca o položaju trboveljskih rudarjev

Beograd, 26. julija. k. Zaradi težkega življenja v trboveljskih rudnikih in zaradi brezposelnosti je že velik del delavcev zapustil svoj posel, da si poišče stalen zaslužek v rudnikih v Srbiji in južnih krajih. Največ delavcev je odšlo v Treptu pri Kosovski Mitrovici. Beda rudarjev v trboveljskih rudnikih je zelo velika in ji niso mogle odpomoči niti ankete, ki so se vodile, niti državne podpore. Zaradi tega se bo te dni v ministru za šume in rudnika z zastopniki ministrstva za promet in finance podrobno obravnavalo to vprašanje.

Novi krediti za zdravstveno ureditev naših vasi

Beograd, 26. julija. k. Ministru za socialno politiko so odobreni novi krediti za asanacijo vasi. Denar se izroči takoj banakim upravam, da ga razdele med prizadete. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravstvo b. svoje strani vse potrebno ukrenilo za zdravstveno ureditev naših vasi. Zato se bodo v najkrajšem času začele po vsej državi ustanovljati zdravstvene postaje, ki bodo imele nalogo, se brigati za zdravstveno stanje vasi. Krediti v te namene so že odobreni

Zlatomašniški jubilej lavantinskega škola dr. Andreja Karlina

Maribor, 26. julija.

Jutri bo Maribor na slovesen način praznoval zlatomašniški jubilej svojega najvišjega cerkvenega dostojanstvenika, škola dr. Andreja Karlina. Program svečanosti je obsežen, a obsežno je tudi zlatomašniškovo delo, kajti usoda je hotela, da je v svojem dosedanjem življenju zavzemal dvoje važnih mest na južni in severni periferiji slovenskega narodnega ozemlja, v Trstu in v Mariboru.

Jubilarevo zunanje življenje je bilo vedno tiho, nesebično in skromno, kakor je bilo tiho in skromno tudi vse njegovo zasebno življenje, tem večje globine polno je pa bilo njegovo delo, posebno tisto, ki ga nikdar ni obešal na veliki zvon in ni nikoli zanj zahteval polovetnega priznanja.

Rojen dne 15. novembra leta 1857 v Stari Loki pri Škofji Loki na Gorenjskem, je posejal domačo ljudsko šolo, nato pa gimnazijo in bogoslovje v Ljubljani. Svojo prvo sveto mašo je daroval dne 27. julija leta 1880, torej točno pred petdesetimi leti. Potem je kaplanoval v Smledniku, Senčurju pri Kranju in pri Sv. Jakobu v Ljubljani, od koder je leta 1890 odšel studirati v Rim, kjer je bil naposled promoviran za doktorja cerkvenega prava. Po tem važnem mejniku svojega življenja se je posvetil vzgoji mladine in je v jeseni leta 1894 postal profesor veronauka na II. državni gimnaziji v Ljubljani. Šest let pozneje, na prelomu dveh stoletij, leta 1900 je postal

stolni kanonik in ohranil oboje funkcij skoro enajst let.

Tedaj, leta 1911, je bilo izpraznjeno važno mesto škola tržaško-koperskega in med drugimi je postal tudi profesor in kanonik dr. Andrej Karlin kandidat. Za Slovence je bilo vprašanje, kdo bo sedel na stolico tržaškega vladike, največje narodne in verske važnosti, saj so naši bratje prav tako takrat, kakor še danes, tvorili večino vernikov te škofije. Borba ni bila lahka, a naposled je vendar zmagal naš jubilar. In tako je leta 1911 postal dr. Andrej Karlin škof tržaško-koperski. Ves Trst, vsa slovenska Primorska se je veselila visoke njegove časti in naše pravične zmage. Na tem mestu je ostal vsa najtežja predvojna, medvojna in prevratna leta, dokler se kot Slovenec na zahtevo italijanskih šovinistov ni maral odstraniti in zapustiti Trsta ter zasedenega Primorja.

Okusil je tedaj vso bridko usodo izgnanstva in begunstva. V svobodni domovini, kamor je prišel, je postal ravnatelj knežkoškofijskih zavodov v St. Vidu nad Ljubljano. To funkcijo je opravljal z veliko vestnostjo in ljubeznijo vse do trenutka, ko je bil po smrti škola dr. Mihaela Napotnika poklican na staroslavni prestol lavantinskih vladik v Maribor. Z narodne meje je prišel na narodno mejo, kakor da mu je usoda določila, da bo vedno čuvar tistih, ki so narodno in versko najbolj izpostavljeni. Kakor v Trstu, tako je škof dr. An-

drej Karlin tudi v Mariboru ohranil čisto svojo pastirsko vzvišenost nad malenkostnimi strankarskimi boji preteklih let. Bil je vedno le duhovni in verski voditelj svojega ljudstva, zato je užival nedeljeno spoštovanje v vseh krogih, tudi tistih, ki stoje na drugem stališču svetovnega prepričanja.

Škof dr. Andrej Karlin se pa ni udeleževal kot duhovnik in vladika, ampak tudi kot cerkveni pisatelj. Izdal je dva obsežna in temeljita zvezka »Zgodovine božjega razodetja«, pri Mohorjevi družbi v Celovcu lepi potopis »V Kelmoraju«, a pisal je tudi v »Venec cerkvenih bratovščin«, v »Duhovnega pastirja« itd. Dolgo vrsto let je urejal »Cerkvenega Glasbenika«, leta 1900 je pa izdal XXXI. letnik po Antonu Martinu Slomšku ustanovljenih »Drobtinice«.

Njegov zlatomašni jubilej praznujejo vsi mariborski in lavantinski verniki na naj-

slovesnejši način. Danes v soboto oznanja zvonjenje v stolnici pričetek redke jubilejne slovesnosti, tukajšnji pevski zbori pa pojo jubilarju podoknico pred škofijskim dvorcem na Slomškovem trgu. Glavni del proslave bo pa jutri, v nedeljo. Ob 10. uri dopoldne bo slovesen vhod cerkvenih dostojanstvenikov, duhovščine in krščanskih organizacij v stolnico, nato bo slavnostna pridiga, ki jo bo imel stolni kanonik dr. Maks Vrabec, nakar sledi pontifikalna maša prevzvišenega jubilarja z zahvalnico. — Po cerkvenem opravilu bo skupna poklonitev duhovščine lavantinske škofije. Ob 13. uri bo v škofijski palači slavnostni obed, ob 17. pa v stolnici molitvena ura za jubilarja in njegove namene. Slovesnosti zlatomašniškega jubileja škola dr. Andreja Karlina bo prisostvoval tudi ban Dravske banovine g. inž. Dušan Serneč.

Slovesna izročitev dekretov

Celje, 25. julija.

Danes ob 18. uri so v slavnostno okrašeni posvetovalnici na mestnem magistratu na svečan način izročili dekret banovinskim svetovalcem celjskega krožja. Prisostvovali so tej izredni seji občinskega sveta g. ban inž. Dušan Serneč, srez. načelnik dr. Hubad, mestni načelnik dr. Goričan, magistratni nadsvetnik Šubic, banovinski svetovalci in občinski odborniki.

Župan dr. Alojzij Goričan je otvoril sejo in pozdravil g. bana, kateremu se zahvali, da je osebno prišel na sejo in s tem dokumentiral zgodovinski pomen današnje svečanosti. Gosp. ban, ponosni smo, da ste kot prvi naš slovenski ban prišli v Celje v našo mestno posvetovalnico, kar nas prepričuje, da znate ceniti Celje in Celjane in ste s svojim prihodom ob taki slovesni priliki dokazali, da smatrate Celje za važno postojanko dravske banovine. Gospod ban, prejmite naše iskrene pozdrave z željo, da bi odnesli iz Celja čim najlepše vstie. Pozdravljam gg. banske svetnike, ki ste prišli v staroslavno Celje, da prejmete iz rok g. bana svoje poverilnice.

G. ban je nato v svojem ljubljanskem govoru enakomerno obrazložil naloge banovinskega sveta, nakar se je župan zahvalil za imenovanje s sledečim govorom:

»Gospod ban! Dovolite mi, da se vam v imenu vseh prisotnih banskih svetovalcev, ki so prejeli iz vaših rok poverilnice, za vaše ljubeznive in programatične besede iskreno zahvalim.

Mi vemo, kaj pomeni 6. januar l. 1929. v razvoju naše države. Hipertrofično razvitemu strankarstvu je bil s kraljevim manifestom napravljen konec. To je bilo potrebno v interesu naroda in države. S kraljevim manifestom je bila dana možnost, da more vsak iskren Jugoslovčan razvijati svoje sile v dobro naroda in države, kakor tudi, da se zamore vsak naš državlján udeleževati gospodarsko in kulturno. Tudi se zavedamo zgodovinske važnosti zakona z dne 3. oktobra 1929, ki je samo emanacija velikega kraljevega manifesta.

V okvirju državne organizacije smatramo banske svete kot zelo važno korporacijo. Ta korporacija naj bo nekakšna vez med ljudstvom in bansko upravo. Mi se tudi zavedamo, da formalni banovinski sveti nimajo pri banski upravi odločilne pravice. Treba pa je poudariti, da si banski sveti z nesebičnim in požrtvovalnim delom zamorejo zagotoviti veliki dejanski vpliv na upravo. Prepričani smo, g. ban, da boste imeli priliko spoznati, da se hočemo izkazati vredni za zaupanje in naše delo usmeriti v smislu velike kraljeve poslanice za napredek naše dravske banovine in mogočne Jugoslavije.

Mi smo hvaležni našemu modremu vladarju in kraljevi vladi za to institucijo. Prosim vas, g. ban, da izvolite tolačiti na najvišjem mestu našo brezpopojno zvestobo in vdanost, g. predsedniku vlade pa zahvalo za izkazano zaupanje.

Mi pridemo v banovinski svet polni aktivnosti in optimizma in hočemo delati z ljubeznijo po intencijah našega modrega vladarja, za kon-

solidacijo in napredek našega naroda in države.

Naj živi Nj. Vel. kralj, naj se razvija in propeva naša velika Jugoslavija!

Župan je nato prečital pozdravno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki se glasi:

»Na svečan seji občinskega odbora v Celju zbrani člani banovinskega sveta dravske banovine si dovoljujemo izraziti Vašemu Veličanstvu svojo globoko vdanost in neomajno zvestobo.«

Predsedniku vlade generalu g. Peri Živkoviču pa je bila oddana nastopna brzojavka:

»Ob priliki svečane predaje dekretov na slavnostni seji obč. sveta v Celju zbrani člani banovinskega sveta si usojamo izraziti vdanost zahvalo za izkazano nam zaupanje v prepričanju, da bo naše delo koristilo interesom banovine in države.«

Nato je g. ban izročil dekrete naslednjim gospodom: dr. Alojziju Goričanu, odvetniku in županu v Celju, dr. Franju Rožu, odvetniku in županu v Laškem, Alojziju Mihelčiču, posestniku in trgovcu na Bregu ter županu celjske okoliške občine, Franu Lipeju, posestniku in veletrgovcu v Brežicah, Alojziju Kurentu, dekanu v Leskovcu pri Krškem, Alojziju Čičku, župniku v Slovenjgradcu, Florijanu Gajšku, posestniku in županu v Loki pri Zusmu, Jošku Pfeiferju, posestniku v Krškem, in Martinu Steblovcu, posestniku in županu v Smartnem ob Paki.

G. ban se je nato še zaupno posvetoval s člani ban. sveta, potem pa je odpotoval.

Pred odkritjem Cankarjevega spomenika

Delo pri Cankarjevem spomeniku, katerega bodo s spominsko ploščo odkrili 10. avgusta t. l., dobro napreduje. Ozadje bo skoro dovršeno, stopnišče pri podstavku je že vzdano; druga dela bodo prihodnji teden dogotovljena. Ze začaj je videti, da bo spomenik v ponos in v povzdigo Cankarjevega rojstnega kraja, kakor tudi v ponos celega naroda in v zaščenenje onim, ki so zanj prispevali. Upamo in smo globoko prepričani, da se bomo s spomenikom vsaj nekoliko oddolžili svojemu velikemu sinu in mu s tem izkazali svoje spoštovanje in ljubezen. Iz pietete do umrlega genija vabimo vso širšo javnost, vse njegove prijatelje, ljubitelje in častilce, društva in korporacije, da ga na dan odkritja počaste s svojim posetom. Predvsem pa najvljudnejše vabimo naše ameriške rojake, ki so za spomenik prispevali največ. Proslavimo ta dan skupno Ivan, Cankarja, umetnika in človeka.

Pevske zборе, ki žele pri proslavi sodelovati, vljudno prosimo, da prijavijo svoj spored odboru vsaj do 3. avgusta. Udeleženske v narodnih nošah naj pridejo v kar največjem številu.

Ivan Podlesnik:

Anton Kristan

(Njegovemu in tistih časov spominu.)

(Konec.)

Tone je bil videti razburjen, kar je bilo pri njemu redko. Prosil me je, da naj pridem takoj drugi dan v Ljubljano in naj prevzamem naloge, napraviti v »Vojni zvezci« red, ker so prišli na sled nekaterim nerednostim takratnega ravnatelja in nekaterih uradnikov. Dasi sem bil tiste dni ravno bolan, sem Tonetu obljubil. Drugi dan me je posadil v »Vojno zvezco«, ki sem jo dotedaj komaj po imenu poznal. Začel sem delati. Toda, čimbolj smo delali v »Vojni zvezci« red, temvečji nered je postajal drugod. Tone se je začel v tedanjem političnem življenju močno uveljavljati. Njegovi politični nasprotniki in njegovi osebni nasprotniki v soc. dem. stranki so porabili nerednost v »Vojni zvezci« proti nje predsedniku Tonetu. Material zato je dajal glavni krivec-ravnatelj, ki je, da bi zvalil krivdo od sebe, obremenjeval predsednika. Pri vsem tem se je šlo res za nerednost, toda ne za milijonske vsote, kakor se je vpilo in pisalo, temveč za vrednosti, ki bi po par mesecih ne dosegle nič polovične vrednosti vagona sladkorja. Tone se je imel boriti takrat na tri fronte: v odboru »Vojne zvezce«, proti svojim nasprotnikom v soc. dem. stranki in pa proti strankinim nasprotnikom. Bilo je nekaj podobnosti s Krekovim bojem za časa Theimerne afere. Vse se je začelo umikati od Toneta in vse je samo čakalo, kdaj bo odpadla njegova glava. Tone je pa šel v Beograd in se vrnil kot

— minister. Takrat so bili v trenutku na ljubljanskem sodišču pospravljeni vsi akti, zadevajoči se te afere. V »Vojni zvezci« smo napravili red in iz nje nekaj — morda še bolj kot med vojno — koristnega.

Dvakrat sem bil za časa Tonetovega ministrovanja v Beogradu po opravkih, tihočih se »Vojne zvezce«. Ker sem poznal tudi druge, ki so postali naenkrat, zanje same nepričakovano, ministri, moram o Tonetu reči, da se ni prav nič prevzel. Tone je ostal tudi kot minister dobrušni Tone. V Beogradu sem opazil, da je Tone imponiral in da so mnogi veljavni gledali nanj kot na človeka, ki bo napravil red v zmešnjavah tistih razmer. Vodstvu soc. dem. stranke v Ljubljani Tonetovo ministrovanje ni bilo povšeči. Pošiljali so mu iz Ljubljane brzojavne pozive, da odstopi. Enkrat, ko sem bil pri njem v Beogradu, je prejel zopet tak poziv. To ga je razburilo. Udaril je ob mizo in zavpil: »Kaj ti ljudje res nočejo Jugoslavije? Ali ne vedo, da delam zato, da bo Jugoslavija, ne pa, da se bo vse zrušilo?« V teh njegovih besedah sem začutil utrip srca, ljubezen... Kot minister je bil Tone poln samih načrtov, katerih nekateri so se zdeli naravnost fantastični. Peljal se je v Berlin po vagon in lokomotive, vozil se je po Bosni in snoval načrte za povzdigo in organizacijo ondote lesne industrije.

Iz »Vojne zvezce« smo napravili »Nakupovalno združenje«. V Sloveniji so nastopili hudi časi. Vsega je začelo primanjkovati, zlasti oblek. Medtem je postal poverjenik za socialno skrbstvo Prepeluh, ki je osredotočil svojo skrb v to, da

preskrbi delavskim slojem blago za obleke in perilo, kar se je moglo dobiti samo iz inozemstva proti zamenjavi. Takrat se je zgodilo — pribiti moram, da brez Tonetovega posredovanja — pač pa s posredovanjem neke druge skupine, ki je bila na tem interesirana, da je dobila »Nakupovalna zadruga« cele skladišnice »izvoznice« za živino in poljske pridelke. Za to blago je »Nakupovalna« uvažala manufakturno in specerijsko blago. Tudi poglavje o teh izvoznikah spada v druge spomine. Za danes trdim samo, da so bile edine rešitve, da ni zavladala v naših delavskih revirjih lakota z nagolo.

Tiste izvoznice so nas napravile za milijonarje. Jaz, ki sem imel večkrat opravka v Italiji, sem postal milijonar v lirah. Tone se je začel kopati v milijonih, Prepeluh in Jaklič — oba nekaj časa poverjenika za socialno skrbstvo — sta pa začela razpisati milijone. Ljudje, ki nas prej poznati niso hoteli, so se nam globoko klanjali, in mi smo delili milosti v obliki nakaznic za par metrov suknja ali kilogramov sladkorja in moke. Od »revolucije« omamljena fantazija Ljubljancem je poganjala tiste čase bujne cvetove. Če bi tisti čas kradel ali ubijal, bi se ti ne zamerilo toliko, kot se ti je, če si postal »milijonar«.

Glede naših milijonov je bila gola resnica: če bi mi vsi, gori omenjeni, preobrnilli naše žepe, realizirali naše prihranke, prodali Tonetovo »vilo« v Šiški, bi mogli vsi skupaj položiti na mizo niti en milijon — tedanjih kron. Bili smo pač podobni tistemu kovaču v pripovedki, ki je hodil redno petnajst let vsako jutro po enem in istem potu na delo mimo gra-

ščine, raz katere okno ga je večkrat opazoval bogati graščak, kateremu se je kovač nekega dne zasmilil. Zato je dal graščak po noči položiti na tisto pot vrečo s cekini. Ravno tisto jutro je pa padlo kovaču v glavo tole: zakaj ne bi šel enkrat po drugem potu na delo? Res se je tisti dan izognil navadnemu potu, na katerem je ležala vreča s cekini, ki jo je potem pobral nekdo drugi.

»Nakupovalna zadruga« je organizirala tudi dovolj žita in moke iz Banata in s tem onemogočila navijalcem cen njih posel.

V vodstvu »Nakupovalne zadruge« so ostali po reorganizaciji iz prejšnje »Vojne zvezce« samo še industrialci in socialni demokrati. Kapitalizem je tedaj še v strahu trepetal pred delavstvom in za bogove so bili prizori, ki sem jih doživljal s Tonetom v sredi med težkimi milijonarji, katerim je Tone vlival tolažbo v srca z zagotovili, da slovenski delavec ni — bolševik. Vedel sem pa že tedaj, da se vsa stvar ne bo dolgo držala, ker sta bila to dva svetova, povsem si tuja, v bistvu sovražna, ki ju je enkrat združila — lakota. Lakota, takrat, ko so bile denarnice in blagajne polne denarja in so aktivni bančni računi izkazovali v dolge vrste postavljene milijonske številke.

Konec, ki je imel itak nastopiti pri »Nakupovalni zadrugi«, je napravil Tone s tem, da se je enkrat vrezal pri neki kupčiji, kot so se v tistih časih pred njim in za njim mnogi. Bilo pa je takole: če bi se samo par mesecev počakalo, bi iz tiste kupčije zrastle lahko, mesto milijonske izgube, milijonski dobiček. Slično,

Dijaški dom v Kočevju

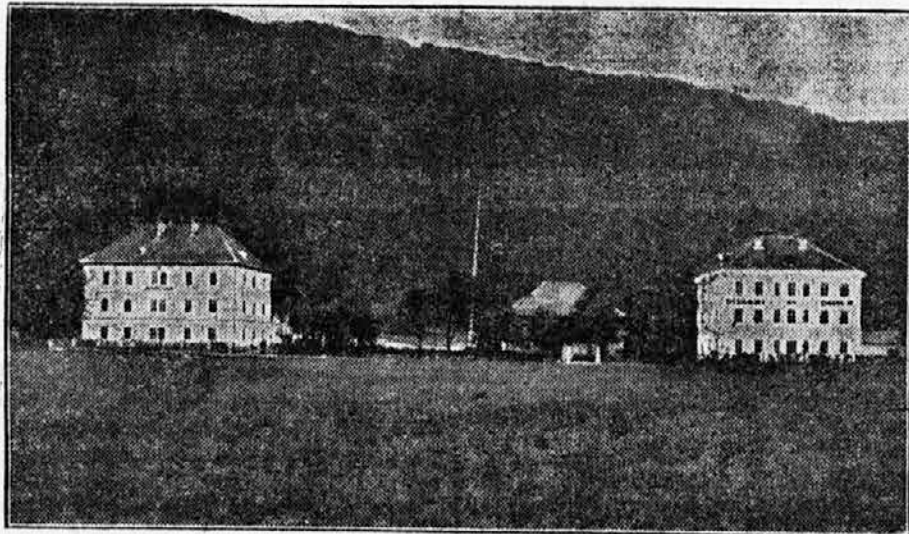
Kočevje, sredi julija 1930.

Med Čabrom in Črnomljem na eni, a med Ribnico in Žužemberkom na drugi strani leži interesantna kraška visoka planota, poraščena deloma še s pragozdi, v katerih gospodarita še medved in volk. Ogromno veleposestvo Auersperga v izmeri okoli 45.000 oralov leži tu. Vasice so le večje in manjše oaze v tem veleposvetu. Prebivalstvo je narodno mešano; poleg avtohtonih Slovencev prebiva tu še okoli 12.000 Kočevjarjev, živih in zanimivih preostankov iz srednjeveškega nemškega naseljevanja na slovenski zemlji. Zgodovina plemiških rodbin Auerspergov, celjskih grofov, Sponheimov in Eppsteincev je obenem tudi zgodovina teh krajev do osvobojenja. Niti slovenski niti nemški

skih grofov in Veronike Deseniške, zadnji ostanek naše domače zgodovine v teh krajih izza najinteresantnejše naše dobe. V ospredju pa se vzdiguje moderna doba: tovarniški dimniki na drugem koncu mesta, premoški promet. Preteklost in bodočnost se stikata pred očmi ukaželjnega dijača...

Dijaški Dom Kočevje je društvo, ki ga vodijo člani in odbor s predsednikom. Na vsakoletnem običnem zboru članov polaga odbor obračun o svojem delu v preteklem šolskem letu. Tu se utrdijo smernice za delovanje društva za novo šolsko leto.

Tak obični zbor se je vršil te dni v društvenih prostorih. Ob številni udeležbi članstva je pred-

kmet, obrtnik, delavec v oni dobi ni pomenil ničesar. Pač pa se je po kočevskih naselbinah v zadnjih desetletjih pred svetovno vojno krepko ukoreninilo nemško mišljenje in nemški duh.

Središče te visoke planote je mesto Kočevje. Leži ob kraški ponovnici, imenovani Rinža. Po vojni se je mesto močno zindustrializiralo in zmoderniziralo. Je sedež sreskega poglavarja ter vseh uradov, ima tudi močno razvito obrt in trgovino, zlasti pa šolstvo. Bodočnost in razvoj mesta je že vpreteklosti odločilno uplival tudi na razvoj vse okolice; tudi v sedanosti ni drugače ter velja isto tudi za bodočnost. Bodočnost pa je mladina, njena izobrazba in njen odgoj.

Iz tega spoznanja se je rodil leta 1919/1921 sedanji Dijaški Dom v Kočevju, internat za srednješolsko mladino državne realne gimnazije. Bil je skromen začetek: le ena enonadstropna hiša s prostorom za 10 gojencev. Pod vodstvom drž. sodnega svetnika Hutterja ter profesorja Poloviča so vzdignili hišo za eno nadstropje. Tako se je povečal internat za okoli 40 gojencev. Ko je leta 1925. prevzel vodstvo zavoda sedanji odbor z dr. Sajovicem kot predsednikom na čelu, je ta z racionalno izrabo in preureditvijo prostorov povzdignil že za šolsko leto 1925./1926. število gojenskih mest na 65. In ko je spomladati leta 1926. prodal sosed Venuš svojo hišo, vodstvo ni oklevalo in jo je kupilo ter tako ustvarilo Dijaški Dom II. Koliko truda se je vložilo v eno in drugo hišo, zlasti pa v drugo in njeno okolico, ki je bilo treba svet drenirati, skanalizirati, dvigniti, obsaditi itd., vedo le neposredne priče. Vse to delo in napredek v gospodarstvu, ekonomiji in upravi se vrši in izpopolnjuje pred očmi gojencev, ki tako tudi nehoti dobe smisel za ustvarjanje in napredek, oboje v okvirju racionalnega in plodovitega štedenja.

In tako predstavlja danes kočevski Dijaški Dom mičen lepo urejen internat pod vzožjem smrekovega Fridrihtajna, na katerem se še opazijo zadnje sledi starodavnega gradu celj-

kot je bilo takoj po končani vojni z Lampetovo »Zadružno centralo«. Vsa ta zgodba je shranjena v sodnijskih aktih na ljubljanskem sodišču. Akti nosijo napis »Fertolja contra Nakupovalna zadružica«.

Ko je bil Tone imenovan upravnikom Belja, mi je rekel neki ljubljanski bančni ravnatelj: »Od danes mi je Kristan najmanj za pet milijonov boljši«. To je bila v tistih časih »poslovna moralca«.

S Kekom je imel Tone slično manijo po ustanavljanju novih organizacij. Razlikovala sta se pa pri tem v tem, da je Krek zasnoval misel in jo speljal do rojstva, potem po prepustil vodstvo drugim. Tone je pa ostal navadno na čelu po njem ustanovljene organizacije.

Za politika sta Toneta posebno usposobljale dve lastnosti: bil je trde kože in močnih živcev in znal je pozabiti. V Beogradu sem bil enkrat priča, ko sta se z nekim uglednim in vplivnim politikom spila do skrajnosti. Kakšno smrtno sovraštvo bo nastalo iz tega, sem si mislil. Drugi dan smo se zopet sestali s tem gospodom. Tone je pristopil k njemu, ga potapljal po ramenih in se je začel z najslajšim nasmeškom na ustih z njim razgovarjati. Vse je bilo pozabljeno.

Svojo družino je Tone neizmerno ljubil. Večkrat sem se mu čudil, kako more biti sredi hudih bojev, ko se je šlo za biti ali ne biti, za rasti naprej, ali vreči puško v koruzo, tako miren. Sam mi je pojasnil to takole: »Veš, kadar pridem domov, pustim zunaj vse skrbi in neprijetnosti. V krogu svoje družine se umirim in nabere novih moči.«

sednik otvoril obični zbor ter podal glavne smernice društvenega delovanja. Poslovanje društva je trpelo vsled govorice o ukinitvi gimnazije, na kar so delali nekateri strankarji, katerim ni bilo po volji, da niso prejeli iz kočevske gimnazije zaželjenega naraščaja. Toda mi stojimo na stališču, da se naj mladina predvsem znanstveno temeljito usposobi, glede javnega življenja pa zadostuje, če ima ljubezen do domovine in če je poštena in v delu za Jugoslavijo in kralja. Šele v moški dobi se naj strankarsko opredeli. Ko pa smo na merodajnih mestih razložili potrebo gimnazije v Kočevju, je bila odstranjena vsaka nevarnost za njo.

Ta kriza pa je vendarle škodovala gimnaziji, a tudi našemu društvu in tako nismo letos zasledili vseh 10 mest. Vsled tega ni bilo mogoče izbirati med gojenci in posledica tega je bila, da je uspeh v šoli neveliko padel.

Pri debati je direktor Burger čestital dr. Sajovicu, da je dosegel, da ostaneta oba zavoda neokrnjena. Tudi on je za notranjo reorganizacijo uprave in obenem predlaga poostreitev obstoječega hišnega reda.

Po odobritvi predsednikovega poročila je poročal podpredsednik Burger o podporni akciji društva, ki ima eminenten humanitaran cilj. Predlaga ustanovitev dijaške kuhinje.

Iz finančnega in gospodarskega poročila društvenih referentov članov Cetinskega in Sbrizaja je razvidno, da se je društvo tudi v preteklem letu razvijalo tako, da je krilo vse potrebščine in dajalo iz pribitkov statutarne podpore.

Prof. Polovič Ivan je nato podal pedagogično poročilo.

Za pregledovalce poročila g. Kajfež, da je našel vse knjige v redu ter predlaga absolutorij odboru in posebej pohvalo knjigovodstvenemu funkcionarju Cetinskemu.

V vspodbudo mladine se nato imenujejo za častne člane društva: predsednik vlade gene-

Letos, ravno v tem, če se ne motim, ali v prihodnjem mesecu, mineva deseto leto odkar smo na ljubljanskem evangelijskem pokopališču položili k večnemu počitku Tonetovo prvo soprogo, ki je prišla z njim iz Prage in dolgo vrsto let ob njegovi strani živela, se borila in trpela. Bila je visoko inteligentna in skrbna žena.

Tone je bil v jedru svojega srca dober človek, ki je rad pomagal, kjer je mogel. Enkrat, ko ni bil več v Beogradu, je poslal tja nekemu svojem prijatelju prošnjo za neko intervencijo v zadevi nekega ljubljanskega obrtnika. Toneov prijatelj je odklonil intervencijo, kar je Toneta užalo: »Zakaj ne pomagati, če se more!« je dejal.

To vse so malenkosti, toda iz takih malenkosti raste človek v format, ki ga imenujemo velikega. Za presojo marsikaterih Tonetovih dejanj je treba upoštevati, da je bil Tone že iz svojih dijaških let povsem areligiozen človek. »Človek, ki ne more verovati, kakor pravi Gautier. Dosleden materialist, človek praktičnega, gospodarskega življenja, brez časa in veselja, da bi se poglabljal v filozofska razmišljanja.

Ko sem preteklo soboto stal ob njegovi, z rd-šim cvetjem zasuti krti, sem se spomnil na besede zdravika iz Jacobsonovega romana »Niels Lyhne«. Zdravnik stoji ob mrtvaški postelji Nielsa in pravi: »Če bi bil Bog, bi najprvo odpustil temu, ki dosledno do konca ni veroval v me«. Na to sem se spomnil in dejal, da je treba imeti tudi za tako nevero veliko moči. Tone, spavaj mirno!

ral Peter Živković, podpredsednik vlade Nikola Uzunović, in prosvetni minister Božo Maksimović, za njih zasluge za kočevsko gimnazijo. Vsem se izroči posebna diploma o častnem članstvu.

V društvo se je dosedaj že priglasilo okrog 50 gojencev za prihodnje šolsko leto. Reflektanti naj se prijavijo čimprej, ker je računati, da bodo do srede avgusta zasedena vsa mesta in bi se pozneje zamoglo nove le sprejeti, ako od že sprejetih kdo odpade.

Zbirajte za Malejevo mater!

Ni samo narodna dolžnost, temveč tudi zahteva človekoljublja, da se spomnimo one, ki je dala življenje našemu junaku in ki je bila vsled njegove tragične smrti najbolj udarjena. Velik del slovenske javnosti to svojo dvojno dolžnost tudi spoznava, še vedno pa je mnogo ljudi, ki se te svoje dolžnosti še ne zavedajo. Njim velja naš klic, njim velja naš opomin in upamo, da ne brezuspešno. Treba da dokažemo, da slovenski narod zna spoštovati matere junakov, da bo naš rod napredoval in rasel v moči in poštenosti.

Zato zbirajte za mater našega junaka!

Z Malejevo mater je prejela naša uprava še te darove: odvetnik dr. Ivo Tavčar 500.— Din, g. I. Knez 500.— Din, Sokolsko društvo v Grosupljem 500.— Din. Skupaj je prejela naša uprava 3.859/50 Din.

Prevoz udeležencev vseh slovenskega gasilskega kongresa v Ljubljani

Da bo železniška uprava zamogla izvršiti prevoz množice za omenjeni kongres, je neobhodno potrebno, da se udeleženci držijo točno zaporedja, ki ga je železniška uprava določila v sporazumu s kongresnim odborom Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani (železniški odsek). Razpored prevoza je sledeči:

I. Udeleženci proge Maribor gl. kol.—Celje izključno in udeleženci proge Čakovec—Pragersko ter Murska Sobota—Ljutomer, Gornja Radgona—Ljutomer in Ljutomer—Ormož se morajo odpeljati v soboto zvečer z zadnjim večernim potniškim vlakom. Za te udeležence vozi od Zidanega mosta do Ljubljane poseben vlak, ki dospe v Ljubljano ob 2. uri 42 min. Za povratek teh udeležencev vozi v ponedeljek dne 4. avgusta poseben vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob polnoči 40 min.

II. Udeleženci proge Prevalje—Dravograd in Dravograd—Slovenjgradec odpotujejo v soboto dne 3. avgusta z zadnjim potniškim vlakom do Slovenjgradca, odkoder vozi do Celja odnosno Ljubljane poseben vlak za vse udeležence proge Dravograd—Celje (Savinska dolina) in za Celje loko poseben vlak, ki odhaja iz Slovenjgradca ob 21. uri 10 min., iz Velenja ob 22. uri 52 min. in Zaleca ob 0 uri 25 min., iz Celja ob 1. uri 10 min. ter dospe v Ljubljano ob 4. uri 9 min.

Za povratek teh udeležencev je predviden poseben vlak od Ljubljane do Velenja s priključkom v Velenju na prvi jutranji mešani vlak proti Dravogradu ter odhaja iz Ljubljane ob 23. uri 40 min.

III. Udeleženci proge Zidani most—Ljubljana prevozi prvi jutranji potniški vlak, ki odhaja iz Zidanega mosta ob 5. uri 37 min. in prihaja v Ljubljano ob 7. uri 21 min. Za povratek naj uporabijo udeleženci nedeljski izletniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 22. uri 18 min., ki bo imel postanek v vseh postajah in postajališčih ali pa nočni potniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 0 uri 55 min.

IV. Udeleženci proge Dobova—Zidani most se odpeljejo z izletniškim vlakom št. 628, ki odhaja iz Dobove ob 0 uri 15 min., iz Brežice ob 0 uri 28 min. in ima postanek v vseh postajah in postajališčih do Zidanega mosta. Za povratek za te udeležence je določen nedeljski izletniški vlak kakor za skupino III.

V. Udeleženci proge Rakek—Ljubljana uporabijo prvi jutranji potniški vlak, ki odhaja iz Rakeka ob 5. uri 56 min. in prihaja v Ljubljano ob 7. uri 12 min. Za povratek je določen zadnji večerni potniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 23. uri 5 min.

VI. Udeleženci proge Kamnik—Ljubljana se vozijo s prvim jutranjim potniškim vlakom, ki odhaja iz Kamnika ob 5. uri 42 min. in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6. uri 55 min. Za povratek vozi poseben vlak z odhodom iz Ljubljane gl. kol. ob 22. uri.

VII. Udeleženci proge Metlika—Novo mesto se odpeljejo v soboto s zadnjim večernim mešanim vlakom do Novega mesta, kjer prenočijo v vagonih ter se peljejo zjutraj iz Novega mesta ob 8. uri 30 min. s posebnim vlakom. Ta poseben vlak morajo uporabiti tudi vsi udeleženci iz Novega mesta in cele proge Novo mesto—Grosuplje izključno. Ta vlak odhaja iz Trebnjega ob 4. uri 15 min., iz Stične ob 5. uri 2 min. in dospe v Ljubljano ob 6. uri 50 min. Za povratek vozi poseben vlak z odhodom iz Ljubljane ob 22. uri 25 min. do Novega mesta.

VIII. Za udeležence proge Kočevje—Grosuplje in Grosuplje—Ljubljana vozi poseben vlak, ki odhaja iz Kočevja ob 4. uri, iz Ribnice ob 4. uri 36 min., iz Grosuplje ob 6. uri 5 min. in prihaja v Ljubljano ob 6. uri 44 min., istotako vozi za povratek poseben vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 21. uri 40 min.

IX. Udeleženci iz proge Kranjska gora—Jesenice uporabijo zadnji večerni potniški vlak do Jesenic, kjer prenočijo v vagonih ter se odpeljejo zjutraj s posebnim vlakom, ki odhaja iz Jesenic ob 4. uri 45 min., iz Radovljice ob 5. uri 13 min., iz Kranja ob 5. uri 47 min. in prihaja v Ljubljano ob 6. uri 41 min. Ta vlak naj uporabijo tudi vsi udeleženci na progi Jesenice—Ljubljana. Za povratek vozi poseben vlak za udeležence za Radovljiške župe oziroma za progo Podnart—Kropa—Jesenice—Kranjska gora in Jesenice—Bistrica Bohinjsko jezero z odhodom iz Ljubljane ob 21. uri 45 min. in prihodom na Jesenice ob 0 uri 2 min. Za udeležence proge Kranj—Ljubljana in Kranj—Tržič vozi pa poseben vlak z odhodom iz Ljubljane ob 23. uri, ki vozi samo do Kranja.

X. Udeleženci proge Tržič—Kranj uporabijo prvi jutranji nedeljski mešani vlak, ki odhaja iz Tržiča ob 5. uri 23 min., od Kranja do Ljubljane pa se vozijo s prvim jutranjim potniškim vlakom (št. 921). Za povratek iz Kranja vozi poseben vlak, ki odhaja iz Kranja ob 0 uri 10 min. in ima zvezo v Kranju na poseben vlak, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 23. uri (kakor pod IX).

Katastrofalna toča v Ljutomeru

Ljutomer, 25. julija. Danes ob 4. uri zjutraj je po kratki nevihti, sledeči večerajšni neznosni vročini, in silnemu vetru udarila suha toča, ki je deloma uničila vse vrtove in vse nove setve na polju. Toča je padala tri minute in je bila debela kakor golobja jajca. Še sedaj leže po mestu in vrtovih kupi toče. Koliko je škode, še ni znano, toča je padala do murskega polja.

Ljutomer, 26. julija. Sele zdaj je viden obseg strašne toče, ki je naredila, kakor smo večeraj poročali, tako ogromno škodo.

Neusmiljeni ledeni bič je svoje ledeno zrnje tresel izza kota Male nedelje do Medjimurja, Sv. Martina in Murskega Središča. Stari ljudje tako hude in tako katastrofalne toče ne pomnijo.

V Strožji vasi pri Ljutomeru je padala toča ne v zrnih, ampak v ledenih kosih, ki so pobili skoro polovico šip. Po vrtovih je naredila toča ogromno škodo, ajda je uničena, kamor je segel ledeni pas, kuruza je raztrgana, slive z dreves otresene, toda najhujše so zopet trpeli naši itak že prizadeti vinogradniki. Toča je močno udarila po vinogradih vzhodne lege, in pobila polovico še ostalega grozdja. Kolje leži po tleh in, kakor pravijo, ni več grozdja, ki bi bil ranjen ali pobit. Najhujše je prizadet vzhodni del Presike, Gibina, Razkrižje, manjša je škoda v bližnjih goricah. Ljudstvo je popolnoma obupano spričo ogromne škode, ki jo je napravila toča.

Pot, ki drži do Strigove in Sv. Martina, je posuta z iztrganimi drevesi in vejami. Krasni nasadi pri Katoliškem in Sokolskem domu ter Miklošičevem spomeniku so opustošeni, krasno palme uničene.

Zalostno sliko nudi naša sinoči še tako eve-teča in lepa okolica. Včeraj je vladala nesno na vročina, vroči veter je ves dan pihal. Naslednje jutro je temperatura padla na 10° R. Nujno so potrebni pomoči kmetje in vsi, ki so težko prizadeti s to katastrofo.

Spremembe v železniški službi

Za stalne so postavljeni zvaniki II. kategorije, 8. skupine in sicer: sprevovalniki tovarnih vlakov: Lah Mihael, Pragersko, Marat Jožef, Maribor glav. kol.; Kozjek Frančišek, Rakek; Kovšca Anton, Rakek; Krumpak Miroslav, Maribor glav. kol.; Zagorčnik Matija, Rakek; Kralj Andrej, Ljubljana glav. kol.; Marinič Franc, Maribor glav. kol.; Koprivec Franc, Ljubljana glav. kol.; Kopač Jožef, Ljubljana glav. kol.; Benčan Janez, Rakek; Bračko Ivan, Maribor glav. kol.; Bulc Jožef, Ljubljana glav. kol.; Čolnik Janez, Maribor glav. kol.; Dimnik Ivan, Ljubljana glav. kol.; Gerbec Jožef, Ljubljana glav. kol.; Dolničar Jožef, Maribor glav. kol.; Dolinar Jožef, Ljubljana gor. kol.; Pajec Josip, Ljubljana gor. kol.; Rok Jožef, Rakek; Sušnik Janez, Ljubljana gor. kol.; Rajar Rudolf, Ljubljana gor. kol.; Stritof Alojzij, Ljubljana gor. kol.; Ul Janez, Maribor glav. kol.; Zorc Franc, Rakek; Gregor Benjamin, Ljubljana glav. kol.; desetarji: Knezetič Stjepan, progovna sekcija Novo mesto; Kline Jernej, progovna sekcija Celje; Turek Tomaž, progovna sekcija Ptuj; Tavčar Ivan, progovna sekcija Ljubljana glav. prog.; Gavez Martin, progovna sekcija Ptuj; Lahovnik Ivan, progovna sekcija Maribor kor. prog.; Wesiak Janez, progovna sekcija Maribor glav. prog.; Vasle Alojzij, progovna sekcija Celje; Lešnik Tomaž, progovna sekcija Jesenice; Lubej Janez, progovna sekcija Celje; čuvaji progi: Strauss Ivan, progovna sekcija Maribor glav. prog.; Kolar Martin, progovna sekcija Zidani most; Jagodič Janez, progovna sekcija Zidani most; Gavez Franjo, progovna sekcija Zidani most; Duja-kovič Janez, progovna sekcija Zidani most; Zima Ivan, progovna sekcija Jesenice; Zima Anton, progovna sekcija Jesenice; Verbec Jožef, progovna sekcija Ljubljana glav. prog.; kurjači: Jazbec Janez, kurilnica Maribor; Potisk Jožef, kurilnica Maribor; Jesenko Janez, kurilnica Ljubljana II gor. kol.; Jeklič Jakob, kurilnica Ljubljana II gor. kol.; Smukavc Jakob, kurilnica Ljubljana II gor. kol.; Jančič Jernej, kurilnica Ljubljana I gor. kol.; Nameščena sta za zvaniki II. kategorije, 8. skupine: Hafner Alojzij, čuvaj proge, progovna sekcija Ljubljana gor. dol. prog. in Konič Franc, čuvaj proge, progovna sekcija Zidani most. Prevrščen je v kretnika zvaniki II-3 Bizjak Franc, dosedanji tov. sprevovalnik, St. Vid-Višmarje.

**ZVEČER za
namakanje
Schichtova
ŽENSKA HVALA**

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje
Schichtovo
TERPENTINOVNO MILO**

pa je pranje gotovo!

Dnevne vesti

— **Zakon o pobijanju nelojalne konkurence** je izšel kot ponatis iz Služb. lista v založbi tiskarne »Merkur«. Posebno opozarjamo, da obsega knjižica tudi objavo in navodilo ministrstva za trgovino in industrijo, ki nazorno tolmačita ves zakon in dajeja za vse slučaje potrebna pojasnila. Cena knjižice je Din 6.— in se dobi v vseh knjigarnah ali pa se naroči naravnost v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23.

— **Sprejem v vojno obrtno šolo v Kruševcu.** Na magistratu je objavljen konkurz za sprejem 12—15letnih dečkov v »Vojno-zanatlijsku šolo zavoda Obilježevac v Kruševcu. Prošnjo je do 6. avgusta 1930. vposlati upravniku te šole. Oprema prošnje št. je razvidna iz razglašene konkursa.

— **Dostava paketov na Bledu.** Po odločbi g. ministra za gradbe se uvede na Bledu vsako leto od 15. maja do 15. septembra dostava paketov neglede na težo in vrednost v krajevnem okolišču pošt Bled 1 in 2 po pošti Bled 1. Letos se začne dostavljati vsi paketi na dom s 1. avgustom.

— **Beograjske ulice z imeni znamenitih Hrvatov.** Beograjski občinski svet je sklenil imenovati vrsto beograjskih ulic in prekrstiti nekatere ulice z imeni zgodovinsko znamenitih Hrvatov.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** ima letos svojo veliko skupščino v Ribnici na Dolenjskem dne 8. septembra t. l.

— **Na Krim!** V bližini Ljubljane imamo goraki vrh, ki ga pa Ljubljanci vse preveč v nemar puščamo, dasi se da izlet na ta lepi razgledni vrh v enem pol dnevu opraviti. Odelje se ali z vlakom do Preserje ali z borovničkim avtobusom do Podpeči (odhod z Borštnikovega trga ob 12. uri, ob nedeljah tudi o pol 8. uri), nato pa kreneš po dobro markirani poti s postaje v Preserje skozi vas Preserje in idilično selo Planinico ali pa iz Podpeči skozi Jezero mimo kraškega jezera, ves čas po zložitnih gozdnih potih navkreber. V poltretji uri si zlahka na vrhu v višini 1106 m, odkoder se nudi obsežen razgled na vse strani, zlasti pa na Julijske Alpe, Karavanke, Kamniške planine, Pohorje, Dolomite in na vso Ljubljansko ravnino. Ker spetoma ni ne gostilne ne planinske koče, tak izlet obenem jako malo stane, turista pa fizično okrepi in izredno zadovolji. Kdor je podjetnejši, se spusti na izhansko plat in se iz Iške vasi vrne z avtobusom v Ljubljano.

— **Zagreb ima 170 tisoč prebivalcev.** Po računu nekega strokovnjaka prebiva v Zagrebu sedaj 170.000 prebivalcev. V okolici, ki gravitira v mesto, pa štejejo okoli 20.000 prebivalcev, tako da je v Zagrebu neglede na občinske meje okoli 190.000 ljudi. Število prebivalstva v Zagrebu od leta do leta hitro narašča.

— **Dekoliranje ženske ne smejo k spovedi.** Na vrata župne cerkve v Karlovcu je nabil tamnošnji župnik razglas, v katerem naznanja ženam in dekletom, da ne bodo izpovedane, če pridejo v spovednico dekolirane. V razglasu je tudi natančno navodilo, s kakšno obleko smejo v cerkev.

— **Za 10 milijonov škode v Bosni.** Zadnje neurje, ki je uničilo vse pridelke od Kakanja do Podlugova v Bosni in razdejalo nad 80 vasi, je napravilo po uradni ceni nad 10 milijonov Din škode.

— **Velik požar v Maksimiru.** V petek je izbruhnil velik požar na Fakultetnem imetju v zagrebškem Maksimiru. Zgorelo je okoli 20 vagonov slame. Požar je nastal najbolj po neprevidnosti mimoidoščih, od katerih je nekdo vrzel goreč ogorek cigarete v slamo.

— **Stekel ovčar obgrizel 5 oseb.** Ko so na železniški postaji Ličko Lešće razvrščali tovorni vlak, se je tja priklatil stekel pes ovčar in napadel uradnika Pašica. Na pomoč mu je priskočil vlakovodja, pes je pa tudi tega obgrizel in pobegnil. Spotoma je napadel še stražnika Ivana Begovića, kmeta Mato Jergovića in orožnika Ambroža Tankosića. Vsi so težko poškodovani in so jih morali odpeljati v bolnico.

— **Krvav pretep v levji družini.** V zagrebškem živalskem vrtu je prišlo te dni do krvavega pretepa med levom Pašo in levinjco Olgo ter mladim Pašo. Mladi Paša je ponoči s šapo strgal po deski ob ograji, ki ga loči od starega

Paše. To je starega tako vznemirilo, da je mladega oplazil s šapo skozi rešetke in ga opraskal. Mlademu Paši je nato prišla na pomoč levjinca Olga, kar je pa drago plačala. Stari Paša jo je napadel in ji odtrgal velik kos kože z mesom na levi strani. Pašo jo je v pretepu ranil na štirih mestih. Levinjo so povezali, straži jo pa mladi Paša.

— **Aretacija madjarske zastrupljevalke.** Madjarsko sodišče je prosilo sodišče v Subotici, naj aretira neko Frančiško Varadi, ki je zastrunila z arzenalom več oseb. Subotička policija je zastrupljevalko aretirala in jo bo izročila madjarskim oblastim.

— **Vreme.** Vreme se nikakor ne more ustaliti. Po vsej državi je deloma oblačno, deloma pa jasno. Ponekod so imeli včeraj manjše nevihte s točo. Tako v Mariboru in Zagrebu. Jasno je bilo zjutraj le v Ljubljani in v Mariboru. Najvišja temperatura je bila v Ljubljani 24,6, najnižja pa 11 stopinj C. Najnižje stanje barometra je bilo nadalje: v Mariboru 12, v Mostaru 15, v Zagrebu 12, v Beogradu 17, v Sarajevu 12 in v Splitu 12 stopinj C. Barometerski tlak je bil najnižji v Mostaru, in sicer 759,7 mm, največji pa v Ljubljani 763,8 mm. Relativna vlaga je bila največja v Mostaru in Kumboru, in sicer 90 odstotkov, najmanjša pa na Visu in v Splitu, in sicer 55 odstotkov. Zjutraj je bilo mirno v Ljubljani, Sarajevu in Kumboru. Drugod so pihali največ severni vetrovi.

— **Neznosna vročina v Južni Srbiji.** Iz Skoplja poročajo, da je zavladala v skopljski dolini in na Ovčjem polju neznosna vročina. V Skoplju je kazal termometer predvčeršnjim 49 stopinj C, na Ovčjem polju pa kar 50 stopinj Celzija.

Ljubljana

■ **G. Feliks Urbanc 80letnik.** Danes obhaja ugledni ljubljanski trgovec G. Feliks Urbanc 80. leto svojega marljivega življenja. Rojen je bil v Brezicah in se je izučil v trgovini Krisper v Kranju. Pred 52. leti je odprl manufakturno trgovino pod Trnovo, l. 1903. je pa zgradil poslovno palačo na Marijinem trgu, kjer ima še danes trgovino. Stavba je ena najlepših trgovskih hiš v mestu. Jubilantu čestitamo in mu želimo še mnogo let.

■ **II. kongres slovenske kat. akad. mladine.** Zadnji dan kongresa je imel na sporedu referat g. W. Lewandowicza (Poljak) in g. L. Sušnika o »Vlogi izobraženstva v slovenskem katoličanstvu«, v katerem sta poudarjala potrebo, da se katoliški inteligenti z vso vnemo posvetijo delu za narod in povečanju njegovega moralnega in materialnega blagostanja. G. S. Orlikowski (Poljak) in g. Niko Kuret, (Ljubljana) pa sta v svojih referatih razpravljala o »Vlogi katoliških organizacij med akademskim dijaštvom. Popoldne se je vršil razgovor o organizaciji, ob 18. pa zaključna seja, nakar so se udeležili gostje prijateljskega večera, ki ga je priredilo Slovensko katoliško akad. starešinstvo. Po današnjem izletu na Bled se kongresisti razidejo. Želimo inozemskim gostom, da ponesejo najlepše vtise iz naše domovine.

■ **Stavba Pokojninskega zavoda ob Dunajski cesti.** Pokojninski zavod za nameščenice v Ljubljani nam sporoča: Ker se dela pri sondiranju terena na stavbišču Pokojninskega zavoda ob Dunajski cesti in Gajevi ulici tako napredovala, da je način fundiranja dognan, so se težaška, zidarska in železobetonska dela že oddala. In sicer bo izvršila gradbo Ljubljanska gradbena družba v Ljubljani. Z izkopom se prične že jutri, v ponedeljek, dne 28. t. m.

■ **Ljubljanski trg.** Včerajšnji živilski trg je bil izredno obilno založen z vsemi živilni in živilskimi potrebščinami. Iz Dalmacije so pripeljali obilo grozdja, ki so ga prodajali po 16 do 18 Din kg. Izredno mnogo, kakor vse zadnje dni, je bilo na trgu domačih gob, ki so bile po 2 do 3 Din merica. Tržno nadzorstvo je včeraj zaplenilo več meric, ki niso odgovarjale predpisanim določilom tržnega nadzorstva. Cene drugih živil in potrebščin so ostale v glavnem neizpremenjene.

■ **Naval na bolnico.** Do včeraj ob 18. je bilo v ljubljansko javno bolnico od novega leta dalje

sprejetih 10.600 bolnikov. Vsi oddelki so prenapolnjeni bolnikov. Lani ob tem času je bilo sprejetih 10.050 bolnikov.

■ **Strela je udarila.** V petek zjutraj, ko je divjala nad Ljubljano in okolico silna nevihta, je udarila strela v hišo posestnice Pavle Batič v Rožni dolini. Povzročila je za 500 Din škode.

■ **Polijski drobiž.** Policijski upravi so bile včeraj prijavljene 3 tatvine, poškodba po streli, izgred na javni cesti, 3 primeri kaljenja nočnega miru, prekoračenje policijske ure, 3 kršitve navedbe o odpiranju in zapiranju trgovin, 3 prekrški avtopredpisov in 3 prekrški cestnopolijskega reda.

■ **Razne tatvine.** Restavraterju pri »Lloyd« na Sv. Petra cesti Franu Bučarju so bili ukradeni razni predmeti in blagajniški ključ v skupni vrednosti 750 Din. — V stanovanje šolskega upravitelja g. Ivana Petriča, stanujočega v mestnih hišah za artilerijsko vojašnico, je neznan človek vlomil in odnesel večjo blagajniško knjižgo. V Mostah stanujočemu delavcu Dragotinu Hanžeku je nekdo ukradel iz suknjiča listnico s 170 Din gotovine.

Maribor

■ **Diplomski izpit za inženjerja trgovskih ved** je na univerzi v Nancyu v Franciji napravil g. Milan Potočnik, sin ravnatelja tukajšnjega drž. moškega učiteljskega. Čestitamo!

■ **Župan in podžupan v počitniški koloniji.** V petek sta župan dr. Juvan in podžupan dr. Lipold obiskala dečjo počitniško kolonijo v Smartnem na Pohorju kjer so zadnje čase izvršili mnoga dopolnilna in modernizacijska dela.

■ **Zaradi strelskih tekem** bo vozil danes poseben mestni avtobus na strelišče pri Radvanju. Odhod iz Maribora ob 7.30 do 8.30.

■ **Smrtna kosa.** Pri Sv. Petru pod Mariborom je v soboto zjutraj umrl bivši tamkajšnji župan in veleposestnik Ljudevit Fluher.

■ **Pomembna prireditve strelskih družin.** Danes v nedeljo od 8. ure zjutraj dalje bodo na vojaškem garnizijskem strelišču v Radvanju pri Mariboru letošnje velike nagradne strelske tekme strelskih družin, katere priredi v sporazumu s centralo v Beogradu tukajšnja Oblastna strelska družina. Tekme bodo v prvi vrsti namenjene kmečkim strelcem iz okolice, ki so se že v lepem številu prijavili. Iz Beograda pride 10 strelcev, nekaj jih bo tudi iz Zagreba, a sodelovali bodo tudi domači lovci, ki bodo imeli popoldne še posebne tekme v streljanju na golobe. Današnja prireditve bo tedaj lepa manifestacija tega sporta.

■ **Naraščanje Drave.** Zaradi zadnjih nalivov na Tirolskem in Koroškem je Drava v petek narasla pri Mariboru za 1 meter.

■ **Ustanovitev Sokolskega društva na Pobrežju.** Te dni se na Pobrežju vrši prvi sestanek v svrhu ustanovitve Sokolskega društva. Sestanek je bil zelo dobro obiskan. Izvoljen je bil pripravljalni odbor, ki vodi nadaljne priprave.

■ **Zadnji pregled avtotakov in avtobusov.** V sredo, dne 30. t. m. ob 15. uri bo pred mestno garažo v Plinarniški ulici zadnji pregled avtotakov in avtobusov. Po tem dnevu bodo policijski stražniki dobili nalog, da ustavijo in zaplenijo vsak avtotaksi in avtobus, ki ni bil pregledan, lastnika pa prijavijo načelstvu.

■ **Današnje prireditve.** Danes v nedeljo se predvaja v kinu »Union« drama »Zlato«, v Grajskem kinu pa »Zena brez sramu«. Od 11. do 12. ure je v Mestnem parku promenadni koncert »Drave«. Na strelišču v Radvanju so strelske tekme strelskih družin, popoldne pa streljanje lovcev. Zvečer je v kavarni »Astoria« kabaretni nastop zagrebških gledaliških igralcev.

■ **Izročitev sodišču.** Tat koles Franc Harry je bil v četrtek zvečer izročen sodišču. Tja so bila kot corpora delicti prepeljana tudi ukradena in pri njem najdena kolesa.

■ **Srebrna poroka.** Srebrno poroko sta slavila v petek tukajšnji privatni uradnik Anton Golnar in njegova žena Adela. Še mnogo let!

■ **Lekarniška služba.** Lekarniško nočno službo ima od danes v nedeljo popoldne do prihodnje nedelje popoldne lekarna »Pri zamorcuc« (Vladovič) v Gosposki ulici.

■ **Borza dela v Mariboru** išče nujno kuharico, ki bi v dobro upeljani gostilni sredi mesta prevzela na svoj račun kuhinjo. Položiti mora

1000 Din kavicje. Pogoj je znanje slovenščine in nemščine. Stanovanje prosto. Nadalje išče: 1 mizarja, 1 slaščičarja, 1 peka, 3 ključavničarje, 1 železolarja, več obrtniških vajencev pekarske, čevljarke in mizarske stroke, več služkinj, kuharic, servirk in 2 šiviljski vajenki.

■ **Vprašanje deložirancev.** Na seji mestnega upravnega odbora v petek je bil stavljen predlog naj bi mestna občina vzela v najem opuščeno pekarno v Melju in tam namestila deložirance ki so sedaj pod mostom. Definitivnega sklepa o tej zadevi pa ni bilo.

■ **Zvočni film v Mariboru.** Oba tukajšnja kina »Union« in »Grajski kinoc« sta naročila aparate za predvajanje zvočnih filmov. Prve predstave bodo koncem avgusta ali pričetkom septembra.

■ **Sadni trg.** Na sobotnem sadnem trgu so se prodajale zadnje češnje po 8 Din, jabolka po 6 do 8 Din, hruške 6 do 10 Din, marelice po 14 Din, breskve po 12 do 18 Din, slive po 6 do 8 Din grozdje pa po 28 Din kg.

■ **Zaplemba gob.** Tukajšnje tržno nadzorstvo je v petek zaplenilo 50 kilogramov, v soboto pa 7 košar črvih gob.

■ **Nesreča.** V petek zvečer je padel 66letni na Cesti na Brezje stanujoči delavec Ivan Šilak z drevesa ter si zlomil levo nogo pod kolenom. Poškodoval se je tudi na glavi. Prepeljali so ga v bolnico.

■ **Avtomobil v plamenih.** V petek zvečer okrog pol 22. ure se je na dvorišču tovarne bratov Copicov v Vrbanovi ulici nenadoma vnel tovorni avto omenjenega podjetja. Na pomoč je bila pozvana požarna bramba, ki ji pa ni več bilo treba stopiti v akcijo, ker je ogenj pogasil že lastnik sam. Škoda je precejšnja.

■ **Čestitke k zlati maši škola dr. Karlina.** Med mnogimi drugimi čestitkami je prejel škola dr. Andrej Karlin k zlatomašniškemu jubileju tudi pismeno čestitko papeža in kardinala Pacelija.

Celje

■ **Slaboumna tatica.** V petek zvečer je skušala neka mlada ženska v trgovini Stermecki odnesti več robcev, pa so jo zasačili in izročili policiji. Ženska je kričala in pela, ko so jo odnesli na stražnico. Tam je navedla razna imena, češ da se tako piše. Pozneje se je zglasila mati nesrečnice, ki je pojasnila, da je dekle slaboumno.

■ **Celjski »kolesar« na delu.** Mehanik v Prešernovi ulici g. Josip Roje je predvčeršnjim javil policiji, da mu je nekdo ukradel kolo, ko je za hip stopil v Štribarjevo trgovino na Aleksandrovi ulici. Včeraj pa je ponovno javil, da je nekaj ur pozneje kolo bilo naslonjeno zopet tam, od koder je bilo izginilo. »Kolesar« si je torej kolo samo »izposodil«. — V Sevnici pa je bilo živilnozdravniku dr. Sočavcu ukradeno iz veže njegove hiše črnoptleskano moško kolo znamke »Anker« št. 147372, vredno 2200 Din.

■ **Ogenj v dimniku.** V petek zvečer je v hiši Aškerčeva ulica 4 izbruhnil požar. Vnele so se saje. Alarmirani mestni gasilci so požar hitro pogasili. Dimnik že nekaj mesecev ni bil ometen.

■ **Veliko javno tombolo priredi** Godbeno društvo železničarjev v Celju dne 7. septembra na Dečkovem trgu.

■ **Zborovanje obrtnikov.** Danes popoldne ob 9. uri se vrši v hotelu »Hubertus« v Celju občni zbor »Zveze obrtnih društev za Slovenijo«. Na dnevnem redu je med drugim sprememba imena zveze, ki se bo odslej imenovala »Zveza obrtnih društev dravske banovine«. Zbora se udeležijo tudi glavni direktor Zanatske banke v Beogradu, ki bo poročal o delovanju tega zavoda.

■ **Smrtna kosa.** Na Jožefevem hribu je umrla v 66 letu svoje starosti ga. Karolina Gajšek, žena vpkopjenega nadoficijala. Pogreb bo jutri v ponedeljek ob 17. uri na mestno pokopališče. Obče znani in priljubljeni rodbini Gajškovi naše iskreno sožalje!

■ **Imenovanje v državni službi.** G. inž. Anton Kometl, inženjski pripravnik pri srezkem načelstvu v Celju, je imenovan za tehničnega prištava.

■ **Izgubljeni dokumenti.** G. Ivan Pikel iz Braslova je v parku izgubil 50 živinskih potnih listov, tesar Ivan Bizjak pa je tudi v parku izgubil delavsko knjižico, domovnico, krstni list in navedeno izpričevalo.

Bogataš in čudak iz »doline smrti«

Povest o Scotty-ju, ki išče zaklade v »dolini smrti« (death valley), ni izmišljena, ker ta mož res živi in se piše s pravim imenom Valter Scott. Da mož res živi, o tem se ljudje prepričajo lahko vsaki par mesec, ko se pokaže v javnosti, sicer pa živi vedno v svoji »dolini smrti« na meji med Nevado in Kalifornijo. Čudno je že to, da se sploh najde človek, ki ima pogum živeti po pol leta neprestano v tej kameniti in peščeni puščavi, in že to dokazuje, da je mož redke vrste tič. Kar pa dela Scotty-ja posebno zanimivega in kar ga obdaja z neprodirno meglo tajinstvenosti, je okolnost, da je silno bogat, a nihče ne ve, odkod izvira njegovo bogastvo.

Kadar se namreč pojavi Scotty v kakem mestu, razmetava denar kakor mornar, ki pride po več mesecih v pristanišče, kjer se hoče naučiti življenja do sitga. Scotty pripoveduje, da ve za bogato žilo zlata, ki mu daje mnogo več kakor on zapravi. Ko je pred nekaj tedni izgubil na borzi 6 milijonov dolarjev, ni niti skomiznil, ampak se je le nasmehljaj in rekel, da gre pogledat zopet svojo zlato žilo, kjer je še precej več zlata kakor je izgubil. Pripoveduje tudi to, da je že več podjetnih mož žrtvovalo ogromne vsote, da bi Scotty-ja zasledovali in odkrili njegov zaklad, posrečilo pa se ni to še nikomur, čeprav so vso dolino preiskali vse navskriž. Scotty-jev paradiž je torej res tako skrit, da ga nihče ne najde, ali ga pa sploh ni. Zato si ljudje tolmačijo njegovo bogastvo tudi tako, da pravi, da je on v resnici solastnik nekega velikega podjetja, drugi pa pravi, da mu daje denar znani milijonar Johnson iz Chikaga, s katerim sta si dobra prijatelja.

80 letna vojvodinja se hoče omožiti

Princ don Louis Fernando Bourbon-Orleans je v Parizu jako znana oseba zaradi raznih svojih doživljajev, s katerimi se je pečala vsa javnost. V Pariz je prišel iz Španije, kjer je bilo njegovo bivanje za njegovega kraljevskega sorodnika včasih jako mučno. V Parizu so ga zelo gostoljubno sprejeli, gostoljubnosti pa ni vračal ne plačeval s posebno lepim vedenjem. Večkrat so se morale ž njegovo osebo baviti oblasti in tudi listi so precej pisali o njem, pa nič posebno lepega in dobrega. Nekaj časa pa ni bilo o njem nič slišati. Danes pa stoji princ zopet v ospredju zanimanja javnosti, in to v zadevi, ki se obeta razviti v prvovrsten škandal. Že nekaj tednov namreč govore, da se hoče princ oženiti z vojvodinjo Amédée de Broglie. Te govorice potrjuje sedaj tudi sama vojvodinja, in nekateri trde tudi, da bi poroka že bila, če se ne bi bili uprli sorodniki vojvodinje.

Sorodniki se sklicujejo pri svojem odporu na visoko starost vojvodinje, ki ima že več vnukov, lansko leto pa je postala celo že prababica. Pa tudi sicer ni navada, praviro sorodniki, da bi se možile nad 80 let stare vdove. Toliko pa je stara vojvodinja de Broglie, njen princovski ženin pa je star komaj 42 let, kar ga nič ne moti, da se ne bi oženil s skoro 40 let starejšo žensko. Sorodniki se pa upirajo ženitvi še iz drugih vzrokov. Starka je namreč velika zapravljivka in oni se boje, da ji bo njen mladi mož, ki tudi ni posebno skop, prav pridno pomagal prodajati in zapravljati staro rodbinsko imetje. Zato so se vsi sorodniki vojvodinje zbrali na

Scotty sam pa pripoveduje o sebi vse svoje dogodke zelo odkrito in prostodušno. Zrastel je na neki farmi (kmetiji) v državi Nevadi, kjer je pasel krave. Kot kravji pastir ali cowboy (reci: kavboy) se je pridružil nekdanji sloveči cirkuški skupini »Buffalo Bill«, kjer je nastopal kot metalec »lasa« (vrv, s katero love kravji pastirji konje itd.). Ko pa sta se z gospodarjem sprla, se je vrnil zopet domov, kjer je zopet postal »cowboy«. Kasneje se je seznanil z nekim iskalcem zlata, ki je res odkril bogato zlato žilo, ki je pa od samega veselja nad nepričakovano srečo znorel, ne da bi bil komu zaupal svojo skrivnost. Scotty pa je iskal naprej in je žilo zlata res našel sam. Vse to pripoveduje Scotty tako odkrito, kakor da drugače sploh biti ni moglo.

S Scotty-jem so se časopisi že večkrat pečali. Enkrat je prišel v pisarno velike železniške družbe v Los Angelesu in je zahteval poseben vlak do Chikaga. Plačal je 5500 dolarjev in za to je dobil na razpolago lokomotivo, salonski in jedilni voz. Zahteval pa je, da njegov vlak ne sme do Chikaga voziti nad 48 ur. Železnica je pristala tudi na to in res se je Scotty pripeljal v Chikago v 44 urah, kar je vzbudilo takrat veliko senzacijo. Na kolodvoru v Chikagu je pričakovala Scotty-ja ogromna množica ter ga burno pozdravljala.

Sedaj pa poročajo, da si bo ta nenavadni človek in bogataš sezidal v svoji nedostopni »dolini smrti« krasno palačo za 3 milijone dolarjev in nihče niti najmanj ne dvomi, da bo svoj načrt tudi izvršil. To ljudi še bolj utruje v veri, da mora mož res vedeti za bogato žilo zlata, odkoder črpa svoje milijone.

posvetovanje in so sklenili napraviti potrebne korake pri sodišču, da ženitev preprečijo in da postavijo vojvodinjo pod kuratelno. Vojvodinja pa pravi, da ne bo odnehala in da se bo omožila, pa naj sorodniki počno, kar hočejo.

Trije »sinovi neba« pred človeško pravico

Pred visokim sodnim dvorom v Berlinu so se morali te dni zagovarjati trije »sinovi neba« iz daljne Kitajske. Bile so to tri majhne figure, ki so bile obtožene, da so bebile v Berlinu, ne da bi se bile pravilno javile na policijo. V Berlinu pa ti trije niso živeli neprijavljeni več kakor 3 ure in že so bili v rokah neizprosne pravice.

Kitajci so vstopili v dvorano. Sodnik: »Gospod tolmač, prosim!« Tolmač, vladni svetnik Tittel, vstopi in priše. Poleg njega stoji prvi obtoženec, »veletrgovec« Ling-U-Siang. Male azijske oči gledajo nemirno in prebrisano po dvorani.

»Prosim vas, gospod tolmač, povejte obtoženca, zakaj je obtožen!«

Tolmač prične govoriti, a govoril je nekaj, kar je bilo bolj podobno grgranju kakor človeškemu govoru. Govoril je namreč v narečju, ne v pismenem kitajskem jeziku. Obtoženec je samo parkrat rekel: »Hej — hej!«

Za nekaj minut je bila izrečena obsodba: »Tri dni zapora...« Sodbo so prebrali in tolmač jo je zopet prestavil. Nato pa se je oglašil obtoženec:

»Visoki gospod, spoštovani oče mojega pradedca! Tvoj ničvredni hlapec, ki tukaj stoji pred

teboj, ni vreden, da sije nanj svetlo solnce tvoje mladosti, ker njegov bedni razum ne more domesti veličine tvojega pravoreka. On ne more razumeti, da je bedni gospodar tega še bednejšega razuma mogel grešiti s tem, da je verjel, da lahko v tej deželi ostane, kjer se ni pregrešil zoper nobeno božjo postavo. O, gorje nemarnemu črvu, ki svoje velike krivde ne more razumeti...«

»Kaj je rekel, gospod tolmač?«

»E, on pravi, da kazni sprejme!«

Nato je nastopil drugi Kitajec:

»Častljivi starček! Obrni tvoje prastaro lice od mene, ki nisem drugega kakor umazan madež na belini tvojega ovratnika. Jaz sem črv, ki globoke mladosti tvojega pravoreka ne more razumeti, čeprav vem, da sem se pregrešil zoper postavo tvoje velike in mogočne dežele. A zakaj sem to storil? Jaz, mala ribica brez luskin, nisem imel denarja, da bi bil zapustil to mogočno mesto. In zakaj še? Ker še nisem imel časa, da bi prodal skromne izdelke svojih umazanih rok. Tvoja visoka mladost me pošilja v zapor. Jaz, revček, bom ječo zopet zapustil. Iti bom moral iz dežele, denarja pa nimam — tvoja visoka mladost me bo zopet zaprla, kajti silne in mogočne so postave tvoje dežele, bogovi pa hočejo, da se jim pokorimo. Moje malo življenje se bo končalo v ječi — tako zahtevajo tvoje postave, tega pa moja mušja pamet ne razume...«

»Kaj je rekel, gospod tolmač?«

»Da kazni sprejme!«

Tretji »nebeški sin« se je zagovarjal ravno tako, in tudi tretji prizor se je končal z besedami:

»Kaj je rekel, gospod tolmač?«

»Da kazni sprejme!«

Mož, ki prepisuje konverzacijski leksikon

»Konverzacijski leksikon« je veliko delo, ki obsega daljše in krajše članke in setavke o vseh panogah človeškega bitja in žitja. Taka dela so seveda jako obsežna in izhajajo v veliko debelih zvezkih. Zaradi svoje obsežnosti pa so »Konverzacijski leksikon« tudi precej dragi. Neki mož na Španskem, ki bi bil imel rad tako delo, denarja pa ni imel, si je pomagaj na tako, da je začel leksikon prepisovati. Gospod Lopez Cubero, tako se piše ta nesrečni siromak, prihaja vsak dan v Narodno knjižnico v Madridu in prepisuje zvezek za zvezkom. Vsak dan prepisuje po 10 ur, doma mu pa njegova žena veže rokopise. Prvi zvezek leksikona, ki ima 1056 strani s 500.000 besedami, bo kmalu prepisal, za vseh 70 debelih zvezkov pa bo rabil 20 let prepisovanja. On pravi: »V 20 letih bom imel cel leksikon, med tem časom pa se bom pri prepisovanju mnogo naučil.«

Po 25 letih dostavljena pisma

V Parizu se je te dni neki motociklist po nesreči zaletel s tako silo na hodnik, da je razbil na steni pritrdjeni poštni nabiralnik za pisma. Iz nabiralnika so padla vsa pisma na tla. Ko so pa ljudje pisma pobirali, je nekdo opazil, da se nahajajo v njem pisma in dopisnice z datumom iz l. 1904 in 1905. Ta pisma so obležala na dnu nabiralnika, ne da bi jih bili pismonoše opazili. Med pismi je bilo več nujnih naročil za trgovce, pa tudi nekaj ljubavnih pisem. Vsa pisma so sedaj, po 25 letih, poskusili dostaviti naslovnikom.

Z letalom za zlato

Po starih španskih govoricah in pripovedovanjih sodeč morajo biti na otoku Mindosu, ki spada k filipinskemu otočju, velika zlata polja, in tudi reke vale s seboj pesek, ki ima v sebi mnogo zlatih zrn. Doslej pa še nihče ni mogel prodrati v notranjost otoka in vsi tozadevni poskusi so se izjalovili zaradi nedostopnih strmih skal in obilice kač. Zato se je poveljnik otoka odločil, naj preiščejo neznano notranjost otoka z letali, da bi se mogli na podlagi slik z višine sistematično lotiti iskanja zlata.

Stalin je odrezal Leninu brado in brke

Kolikor bolj narašča moč sedanjega diktatorja v sovjetski Rusiji, toliko bolj se spominjajo ljudje na razne prigode iz njegovega življenja. Tako pripoveduje znani boljševiški voditelj Sinovjev v moskovski »Pravdi« sledeči dogodek: »Dobro se spominjam na trenutek, ko je Lenin pobegnil iz Rusije. Takrat je vstopil med nas Stalin, v rokah pa je držal škarpje, da je odrezal Leninu brado in brke. Provizorna vlada Krenskega je bila namreč l. 1917. odredila, da je treba Lenina zapreti. Lenin je takrat živel skrit v stanovanju svojega prijatelja Alelujeva. Lenin je bil takrat mnenja, da se ga vlada ne bo upala dotakniti in se je že hotel javiti. Njegovi prijatelji pa so se temu načrtu odločno uprli in da bi lažje pobegnil, mu je Stalin s svojimi škarpjami brž prerezal brado in brke.«

O diktatorjih krožijo torej prav take pripovedi in anekdote, kot so nekdanj krožile o drugih vladarjih. To se pravi, da je svet vedno enak.

Kurja jajca — nobenega petelina — valilnica

Mišno zgodbo, ki se je dogodila v neki vasi v zapadni Nemčiji, pripovedujejo te dni nemški listi. V Nemčiji se namreč vedno bolj širi in udomačuje navada, da zlasti mala mestna gospodinjstva, pa tudi že kmečka, ne dajejo jaje valit koklijam, ampak jih nosijo v valilnice. Tako si prihranijo ljudje mnogo dela, pa tudi mnogo sitnosti, zlasti če se gospodinja na kokoši ne razume. Tako je prinesla pred nekimi štirimi tedni mlada, komaj poročena žena iz Frankfurta košarico čisto svežih jajc v valilnico, po treh tednih pa se je zopet oglašila. Lastnik valilnice je bil pa prav slabe volje in je mladi gospej ves potrt povedal, da se iz jaje ni izleglo nič, pač pa so vsa zgnila. Tega, je rekel gospodar, je gotovo petelin kriv. »Ne, ne«, se je branila mlada gospa, »pri nas petelina sploh nimamo!« Pravi, da je takrat šlo gospodarju precej na smeh, nazadnje se mu je pa le posrečilo mladi gospej dopovedati, da morajo tudi najboljše kokoši v skrbi za svoj zarod vsaj nekoliko računati tudi na petelina.

Berlin ima 107 tisoč avtomobilov

Meseca junija je število avtomobilov v Berlinu znova naraslo. Letos 1. aprila so naštel v Berlinu 100.000 avtomobilov, 1. julija pa že 107.212, med temi 49.320 osebnih vozov. Zelo pa se je pomnožilo tudi število tovornih voz, namreč za 475 v enem samem mesecu, tako da je znašalo število tovornih avtomobilov 1. julija 16.035. Število motornih koles pa je padlo od 26.072 na 25.234 v enem mesecu. Avtotaksijev je bilo v Berlinu 1. julija t. l. 8983, potem pa 736 avtobusov.

XI.

Ko se je 7. septembra zjutraj grajanka Roche-maure-ova napotila k porotniku Gamelinu, hotela mu priporočiti nekega znanca, ki je bil osumljen, je srečala na mostovžu bivšega aristokrata Brotteauxa des Plettes, katerega je v minulih srečnih dneh ljubila Brotteaux se je baš namenil nesti dvanaest tucatov močicev lastnega izdelka k trgovcu z igračami v ulici Zakona. Da bi jih nosil udobneje, je sklenil privezati jih na koncu palice, po običaju potujočih prodajalcev. Bil je z vsemi ženskami galanten, celo s takimi ki jih je bil že dolgo navajen in so izgubile zanj vsakršno privlačnost, kar je moralo veljati tudi za gospo Roche-maure-ovo, če se mu seveda ni zdela prav radi tega prikupna, ker so ji izdajstvo, odsotnost, nezvestoba in debelušnost morda dajali posebno mikavnost. Naj bo že kakorkoli, sprejel jo je na tem umazanem mostovžu z zevajočimi škrlmi kakor nekdanj na stopnicah Pletteske terase, proseč jo, naj ga počasti ter poseti njegovo podstrešje. Splezala je dokaj gibčno po lestvi ter obstala pod tramovjem, čigar viseči hlodi so držali streho iz opeke, kjer je bilo vdolano okence. Stati tu ni bilo mogoče. Sedla je na edini stol, ki je bil v tem zatočišču, in ko se je za hip ozrla po razpokani opeki, je vprašala, presenečena in užaloščena:

— Tu torej bivate, Mavricij? Ni se vam treba

bati nadležnežev. Kdor vas hoče tu najti, mora biti vrag ali pa maček.

— S prostorom je tesno, je odvrnil plemič. Tudi vam ne prikrivam, da mi včasih dežuje na ležišče. A to ni veliko zlo. In v jasnih nočeh vidim luno, podoba in pričo človeške ljubezni. Zakaj mesec, milostljiva, so zaljubljeni vseh vekov klicali za pričo, in ščip, bled in okrogel, spominja ljubimca predmeta njegovega poželenja.

— Razumem, je dejala grajanka.

— Ko pride njihov čas, je nadaljeval Brotteaux, razgrajajo mački po strešnem koritu, da je kaj. Toda odpustiti moramo ljubezni, da mijavka in kolne po strehah, saj je tudi človeško življenje zavoljo nje polno muk in zločinov.

Oba sta bila toliko pametna, da sta se razgovarjala kakor prijatelja, ki sta se prejšnji večer razšla, da bi šla spat, in dasi sta se bila drug drugemu odujila, sta kramljala ljubeznivo in zaupljivo.

Toda, kakor je vse kazalo, so gospo Roche-maure-ovo trle skrbi. Revolucija, ki je bila zanj dolgo prijazna in plodonosna, ji je sedaj prinašala skrbi in nepokoj, njene večerje niso bile več tako sijajne in tako vesele. Zvoki njene harfe niso več vabili mračnih obrazov. Najbogatejših igralcev ni bilo več za njeno igralno mizo. Marsikateri med njenimi vsakdanjimi gosti je bil sedaj osumljen in se je skrival, njenega prijatelja finančnika Morhardta so bili prijeli, in baš zanj je prišla moledovat k porotniku Gamelinu. Tudi ona sama je bila osumljena. Narodni gardisti so bili izvedli pri njej hišno preiskavo, prebrskali so vse predale in omare, privzdigovali deščice iz parketov, suvali z bajoneti v žimnice. Res, da niso ničesar našli, še opravičili so se in se napili njenega vina. Toda šli so tik mimo

njene prepiske z nekim emigrantom, gospodom d'Expilly-jem. Nekateri prijatelji, ki jih je imela med jakobinci, so jo bili opozorili, da njena srčna ljubezen, lepi Henry, ne uživa več pravega zaupanja, ker je njegova nasilnost preveč pretirana, da bi mogla biti iskrena.

S komolci na kolenih in z lici oprtimi ob pesti je vprašala zamišljeno svojega starega prijatelja, ki je sedel na slavnici:

— Kaj mislite o vsem tem, Mavricij?

— Mislim, da ti ljudje dajejo filozofu in ljubitelju igrokazov bogato snov za premišljevanje in razvedrilo, da bi pa bilo za vas, draga prijateljica, bolje, ko bi bili nekje izven Francije.

— Mavricij, kam nas to privede?

— To ste me vprašali nekoč, Ludovika, na bregu Chera¹, v kočiji na poti v Illetes, medtem ko je konj, ki je bil stisnil udmo med zobe, dirjal z nama v besnem skoku. Kako razvedne so vendar ženske! Tudi danes hočete vedeti, kam plovemo. Vprašajte vedeževalke. Jaz nisem prerok, ljuba moja. In filozofija, pa naj bo še tako zdrava, nam nudi le slabotno pomoč za spoznavanje bodočnosti. Te stvari bado minile, zakaj vse mine. Izid pa more biti različen, po tem, kar moremo domnevati. Mor-da zmaga koalicije in prihod zaveznikov v Pariz. Niso daleč od njega, vendar dvomim, da bi ga dosegli. Ti vo-jaki Republike se dajo pobijati z vneto, ki je ne more nič pogasiti. Mogoče je, da Robespierre poroči Kraljevo Gospo² ter se da imenovati za zaščitnika kraljevine, dokler traja mladost Ludovika XVII.

— Mislite? je vzkliknila grajanka, ki se ji je že mudilo, da bi imela svoje prste pri tej imenitni spletki.

¹ Cher, pritok reke Loire; op. prev.

² Madame Royale, hči Ludovika XVI.; op. prev.

Institut za sodelovanje balkanskih narodov

Mednarodni kongres za mir, ki se je vršil oktobra 1929 v Atenah, je določil smernice za organizacijo svetovnega mira. Kot prvo etapo lovrste aktivnosti je označil kongres potrebo snovanja regionalnih državnih grupacij v svrhu ublažitve ali odprave malenkostnih — a včasih fatalnih — nasprotij med državami, ki so po geografski legi in skupnosti interesov vezane napram oslalemu svetu v celoto.

Samo po sebi umevno, da je spričo takšnih zaključkov vznikla ideja balkanskega Lokarna. Kongres je dal iniciativo za sklicanje prve panbalkanske konference, ki se bo vršila letos začetkom oktobra v Atenah pod pokroviteljstvom Društva Narodov. Namen konference je, pripraviti teren za politično, gospodarsko in kulturno zблиžanje balkanskih držav pod vidikom mirovne ideje. Razveseljivo je, da so vse balkanske države radevolje priglasile svojo udeležbo na tej konferenci, ki bo razpravljala o sredstvih medsebojnega zблиžanja, torej v prvi vrsti o predlogu g. Perikla Papadopolusa, bivšega grškega generalnega konzula, na lanskoletnem mirovnem kongresu o ustanovitvi »Instituta za sodelovanje balkanskih narodov«. Kot udeleženec kongresa sem imel priliko čuti podrobneje obrazložbo te zamisli, ki bo vsekakor tvorila najvažnejšo točko dnevnega reda prve balkanske konference — zato gadelj smatram za umešno prikazati omenjeni načrt naši javnosti vsaj v glavnih obrisih.

Balkan je prepoln miru. Neprestane vojne so prinesle toliko trpljenja in toliko bede, da se le počasi celijo rane. Spričo tega je naravno, da goje balkanski narodi iskrene želje po trajnem miru in naravnost čudno je, da še ni prišlo do ustanovitve nobenega medbalkanskega organizma s pacifičnim in humanitarnim ciljem. Sovinisti in revanžisti si prizadevajo prevpiti ljudski glas in še naprej delajo razdor med državami, ki bi jih morala želja po miru in evidentna skupnost interesov združiti pri delu za dobrobit svojih narodov. Resnična pacifikacija Balkana mora temeljiti na popolni »razorožitvi« balkanskih duhov. Temu namenu naj bi služil »Institut za sodelovanje balkanskih narodov« po načrtu g. P. Papadopolusa, ki ga je, mimogrede omenjeno, odobrila grška vlada. Organiziran naj bi bil po vzorcu »Instituta za mednarodno umsko sodelovanje« v Parizu in vzdrževal bi se z vsakoletnimi subvencijami vseh balkanskih držav.

S kakšnimi sredstvi in kakšno delovno metodo bi skušal ta Institut doseči svoj namen?

Intelektualni krogi Balkana bi bili prvo področje aktivnosti instituta. Univerzitetna in vzgojna sekcija bi skrbela za koordinacijo naporov intelektualcev za vzajemnost Balkana. Prizadevala bi se dovesti v najtesnejše stike profesorje in učitelje balkanskih držav, kakor tudi posredovali izmenjavo profesorjev in slušateljev balkanskih vseučilišč, kakor se to ponckod že prakticira na evropskih univerzah. Med-

narodni učni sistem stremi po ustvaritvi mednarodne kulture in mentalitete in se je z uspehom uveljavil na »Académie Internationale de LaHaye«, na »Institut des Hautes Etudes Internationales de Paris« in na sličnem institutu v Ženevi. Mednarodno učno osebje poučuje mednarodni avditorij. Takšen način pouka, čeprav v najskromnejšem obsegu, bi mnogo pripomogel k medsebojnemu spoznavanju in zблиžanju Balkancev, da ne bomo podobni flišim prebivalcem velikih mest, ki prebivajo v isti hiši, pa se ne spoznajo med seboj — kakor je ob neki priliki rekel naš zunanji minister g. dr. Marinković.

Tej sekciji bi tudi pripadla kontrola šolskih knjig, posebno zgodovinskih. Trudila bi se doseči, da se iz njih izloči vse, kar navaja mladino k sovraštvu do drugih narodov in kar nasprotuje pacifizmu sploh. Vzgoja in vera mora služiti mednarodni sintezi in nikakor ne razdor.

Cerkvena sekcija bi imela nalogo razgibati vse balkanske cerkve v korist mirovne propagande. V to svrhu naj bi se po prizadevanju instituta vršili periodično »medbalkanski cerkveni kongresi«, ki ne bi imeli nič skupnega s svetimi sinodi ter bi se bavili izključno le z zadevo mirovne propagande v okviru verskega življenja balkanskih narodov.

Morda najvažnejša bi bila naloga »liskovne sekcije«. Tisk predstavlja danes kolosalno silo, ki pa jo je na žalost možno uporabiti za dobro ali slabo stvar. Od-

več je omenjati, kakšen vpliv ima na mednarodne odnose. Institut bi bil v trajnem stiku z vsemi tiskovnimi centri balkanskih držav. Izdajal bi poseben bilten za informacijo tiska o vseh balkanskih zadevah, kakor tudi skrbel za organizacijo »novinarskih kongresov« v različnih balkanskih državah, da na ta način novinarji spoznajo sosednje balkanske države in navežejo tesnejše stike z inozemskimi tovariši. Izmenjavale bi se ideje in pretresala sredstva za zблиžanje balkanskih narodov.

Propagandna sekcija bi zbiral v svoji biblioteki vse knjige in članke, ki se nanašajo na smoter »instituta« (t. j. zasledujejo isti cilj kot institut). Skrbela bi tudi za izdajanje in prevode knjig, ki so v skladu z vodilnimi idejami instituta. Nadalje bi tej sekciji pripadla naloga organizirati širom Balkana predavanja o nujnosti zблиžanja in mirnega sožitja balkanskih narodov. Navezala bi tudi stike s književniki, z umetniškimi in teaterskimi krogi. Umetnost more odlično služiti mirovni in humanitarni ideji. V svrhu pospeševanja gospodarskih slikov bi seveda iskala tudi pomoči industrijskih in trgovinskih zbornic.

Politična sekcija bi se prizadevala pospeševati politično zблиžanje balkanskih držav, ženska sekcija pa pridobiti za cilje »instituta« vse ženske korporacije in društva, katerih pomoč je dandanes posebno dragocena.

Takšni so v glavnih obrisih idejni in organizacijski temelji »Instituta za sodelovanje balkanskih narodov«, ki naj bi imeli po načrtu g. Papadopolusa sedež v Atenah, kar bo vsekakor predmet živahne diskusije na oktobrski konferenci.

Stanko Mencinger.

Naša emigracija v Argentini

Buenos Aires, početkom julija. V Argentini živi približno 80.000 Jugoslovancev iz kraljevine Jugoslavije. Zlasti po vojni, ko je postalo naseljevanje v Združenih državah oteženo, se je tok našega izseljenstva obrnil proti Južni Ameriki, največ v Argentino. V zadnjem času se je naseljevanje (splošno) precej skrčilo, in sicer zaradi slabih gospodarskih in delavskih prilik. Brezposelnost je tudi tu vedno večja. Vlada Irigoyena ne uživa zaupanja pri narodu, nezadovoljnost narašča, peso (arg. denar) pada, cene rastejo, vsi znaki krize so vedno bolj vidni. Inozemski kapital obrača Argentini hrbet, javna dela počivajo in vse se boji tudi stavbinskega zastaja, (ki je prav za prav termometer gospodarskega stanja te mlade dežele), kar bi brez dvoma pahnilo Argentino še v večjo revščino. Kdor pozna naravna bogastva te ogromne dežele, se bo čudil, da more sploh biti govora o krizi, ampak komur so znane tudi vse korupcijske prilike in pa slaba državna administracija, ne bo strmel, ako rečemo, da bo vedno slabše in slabše, če ne pride do radikalnih notranjepolitčnih sprememb.

V prvih petih mesecih leta 1930. je prišlo v deželo manj izseljencev kot v istem času leta 1929. in sicer je prišlo: Poljakov 2.105, Litvancev 588, Nemcev 190, Bolgarov 161, itd.; samo Jugoslovancev je za 60 več kakor lansko leto. Treba je odsvetovati Jugoslovancev naseljevanje v Argentino vsaj za toliko časa, da se razmere zboljšajo. Mnogi Hrvati in Dalmatinci propadajo v brezdelju in pomanjkanju. Konzulat je preobložen z delom repatriacij.

Od Jugoslovancev se še najbolj drži

Slovenci. Najmanj je med njimi brezposelnih, ker si znajo pomagati, so dobro organizirani in se medsebojno vsestransko podpirajo; tudi se bolj hitro od drugih prilagodijo novim razmeram. Podjetniki jih radi delavnosti cenijo, ker so marljivi.

Slovencev se računa samo v Argentini od 25 do 30 tisoč. Med izseljenci našega jezika je tudi zelo mnogo Goricanov in Istranov iz Italije. Istranov je od 10 do 15 tisoč, in niso organizirani, ker najbrže nimajo požrtvovalne inteligence. Slovenci so se začeli boljše organizirati šele po rojstvu »Slovenskega tednika«. Vsi prejšnji pokuši so se izjalovili, ker je manjkala podlaga, namreč dober list. V tujini vladajo povsem nove razmere, druge navade in običaji, govori se tuj nepoznan jezik, vsled česar čaka novodošleca mnogo težav. Večkrat je dober nasvet in pravilno usmerenje, dano ob prihodu, odločilne važnosti za vso nadaljnjo eksistenčno borbo izseljenca. Kakor za poedinca, tako je tudi za vso naselbino odločilnega pomena pravilno usmerjanje delovanja kulturnih, socialnih in gospodarskih organizacij. Brez požrtvovalne in poštene inteligence pa izseljenci ne morejo nikamor! Naše organizacije dobro napredujejo samo zato, ker so jih prijel v roke pošteni in zavedni inteligenti.

Steber vsega je brez dvoma »Slovenski tednik«

Program lista je: gojenje slovanske narodne zavesti, informirati nove izseljence o razmerah dežele in jih pravilno usmerjati, brezplačno posredovati za delo, s posebnimi članki v španskem jeziku seznanjati argentinsko javnost z našo kolonijo, dajati

inicijative za ustanavljanje kulturnih društev, čitalnic, društva medsebojne pomoči (podporne jednote) itd., itd.; vzdrževanje brezplačnih tečajev (večernih) za kaste-ljanski jezik, obrtno risanje in drugo. (Lani smo imeli tečaj za kaste-ljanski jezik, ki je bil tako dobro obiskovan, da včasih ni bilo dovolj prostora v veliki učilnici za vse ukaželjne delavce. Namen tečajev je, vzgojiti skupino »kapatasov« (delovodij), ki bi dajali pri nastavljanju delavcev prednost našim rojakom.

Pripravlja se akcija za Narodni dom, ki je postal že potreben! Ta blagodejni pokret spremljajo, kot je naravno, z zanimanjem in odobravanjem tukajšnje naše oblasti. S prihodom poslanika Stražničkega se je v tukajšnji jugoslovanski koloniji, ki je bila silno zanemarjena, močno razčistilo in izboljšalo. S svojim taktom in vplivom si je dr. Stražnički znal pridobiti vse tukajšnje vplivne osebnosti. Vse, kar je resnega, je z njim! Vsi protidržavni jugoslovanski listi so prenehali izhajati in to je brez dvoma v prvi vrsti njegova zasluga. Vrste zavednih Jugoslovancev se vedno bolj širijo, z eno besedo povedano: Stražnički je v razmeroma kratkem času napravil radikalen konec vsemu neresnemu in škodljivemu protidržavnemu rovarjenju, ki je več let pogubno vplivalo na naše izseljenstvo in kratilo ugled naši državi v Argentini.

Mesto raznih brezpomembnih lističev, ki so jih urejevali popolnoma neodgovorni in nesposobni ljudje, izhajata danes v Buenos Airesu samo dva resna tednika, »Slovenski tednik«, ki ga urejuje Peter Čehokli, in pa »Hrvatska sloga«, katere urednik je Božo Martinović. Oba lista se lepo razvijata in uživata vsestransko zaupanje in spoštovanje od strani resnih in treznih izseljencev, naših oblasti in Argentinecev.

Na zadnje ne smemo pozabiti omeniti tudi naše kulturne organizacije. »Slovensko prosvetno društvo« se prav lepo razvija ter vrši svojo vzvišeno nacionalno in prosvetno misijo s čedalje večjim uspehom. Predsednik je letos g. Josip Novine. Organizacija ima že tri podružnice in snujejo se še tri nove, ena v Montevideu, druga v Chacu in tretja v Rosariju.

Iz gornjega kratkega pregleda je jasno razviden ogromen pomen našega pokreta in naših organizacij, za moralen, kulturn in gnoten obstanek in razvoj našega življa v tej daljni deželi, v kateri ga kljub težki oddaljenosti in preko vseh življenjskih težkoč in naporov veže nerazdružno duh ljubezni in vdanosti do skupne matere vseh Jugoslovancev, do naše velike in lepe Jugoslavije.

Najpogumnejša žena sveta je brez dvoma hollywoodska filmska zveza Ana Nilsson. Prvotno je bila plesalka ter je pred osmimi leti dospela v New York, kjer je nastopala v raznih revijah ter zbujala pozornost hollywoodskih filmskih režiserjev. V filmih je ni bilo nevarnosti, ki bi se ji zdelo neprimerno. Skakala je iz letala v avto, iz vlaka se je vzpenjala v letalo po lestevici iz vrvi, skakala je z visokih skal v morje, igrala je v gorečih hišah, reševala se je iz ladij na odprtem morju z dolgotrajnim in napornim plavanjem, delala je najnevarnejše manevre z motornimi čolni itd. Dosegla je svetovni rekord s tem, da si je tekom svojega delovanja pri filmu nič manj nego šestdesetkrat polomila kosti. Pred kratkim je imela odigrati skrajno nevarno sceno: zasledovana od »cowboyev« je morala skočiti iz dirajočega konja. Pri tem je padla tako nesrečno, da si je zlomila kost v boku, vsled česar bo najbrže ostala hroma in se bo s tem njena karijera pri filmu nehala.

Od Cetinja do Kosovske Mitrovice

Zadnje dni maja in prve dni junija je ljubljanska tehnična fakulteta, na inicijativo inž. Nagodeta, pod vodstvom prof. Nikitina, napravila ekskurzijo po južnih delih naše države. Pot je vodila od Kotora čez Črno goru, skozi mesta Cetinje, Podgorica, Andrijevica, v Metohijo, na Kosovo polje, v Skoplje, mimo Kumanova v severna srbska rudnika Rtanj in Bor.

Sedaj obstoječe prometne zveze vežejo gospodarske stike in vodijo turizem tako, da Slovenci poznamo dosti dobro Dalmacijo, Črno goru do Cetinja, Južno Srbijo, kolikor ta leži ob železnicah. Ves predel Črne gore na vzhod od Cetinja in Metohija pa sta še vse premalo poznana, premalo obštevovana in ljubljena. — Naši ljudje prihajajo v one kraje samo v službi. Zato je ta ekskurzija poleg svojega znanstvenega značaja imela tudi svoj propagandni, pionirski pomen.

Kdor je napravil lepo pot iz Kotora na Cetinje, ne sluti, premagan od mrtve veličine Cetinjskega polja, koliko raznovrstne lepote skriva Črna gora za robom svojih brd. Pogled na Skadrsko jezero z razgledne točke, ki se bogved kakaj imenuje s tujim imenom Belvedere, je poslednje, kar turist danes pod vodstvom naših baedekerjev more in mora videti od Črne gore.

In prav tik za Belvederjem že pričenja niz neizbrisnih vtisov, ki se nenehajo vso pot. Serpentine ceste na Lovčen se tukaj ponavljajo.

Hitri pogledi na Skadrsko jezero, presekani od Kraških brd, v daljavi polagoma odpirajoča ravnina s Podgorico. Pod nami se razvijajo zavoji. Reka Crnojevića, široko razlite in zasanjane vode. Zelenje, ki se ob njej bujno razraščajo, počasi prehaja in se preliva v pomladno cvetje, ki violičasta barva sivno golih brd. Vas, stisnjena ob bregove, je spojena z zverženim mostom v čudovito impresijo zatohle, orientalske lepote.

Ko se cesta spusti v ravnino Skadrskega jezera, se pokrajina popolnoma izpremeni. Planjava, razgledna od zgodnjega južnega polletja, samo sem in tja pretrgana od tobačnih kultur. Kdor ne veruje v lepoto ravnine, naj napravi to pot! Ko mu bo ovinek v bližini Podgorice odprl pogled na Vezirjev most čez Moračo, bo začutil arhitektonsko moč, ki leži v taki molčeči pokrajini. Vezirjev most jo je vso povzel in izostril v svojih priprostitih črtah.

(Kolikor vem, dela od naših pokrajinarjev samo slikar Zupan v naših južnih krajih; toda tudi njemu je turizem začrtal meje. Drugi hodijo iskati motivov novih barvnih in likovnih razodetij v Afriko in Ameriko. Kako malo so naši zavesti prisotni neslovenski kraji naše države, morda najbolj kaže to dejstvo. Ker v pokrajinarstvu morejo biti tudi problemi, ki niso samo slikarski in ki tudi stoje višje od turistične reklame.)

Za kratko uro smo se ustavili v Podgorici. Enolično mesto, kjer je prvotni tip hiš popolnoma izginil. Betonske hišice, večje stavbe v grozotnem secesijskem slogu, povečuje zevajoči vtis provincialnega mesta. Arhitekt Vezir-

jevega mosta bi bil drugače gradil!

Kmalu po Podgorici se zaseka Morače poglobi v Kanjon. Višje in višje se vzpenja cesta, ožja, vedno ožja je pod nami Morače. Na desni zrastejo v daljavi zasneženi hrbti Komov, ki nas od tu spremljajo dva dni, vse do Čakovja. Čim višje smo, tem bolj se zraščajo Kanjon Morače v Kraški planjavi, ki se razgrinja na levi, oko ne sluti Kanjona Zete, vse se zliva zopet v Kraško morje.

Nove serpentine, višje in višje. V dveh urah se dvigne cesta od Podgorice za več kot tisoč metrov. Prelaz Jablan: s tistim mahom se pokrajina izpremeni. Narava samo je zaznamovala, kje se zraščata

dva geološka sistema.

Zeleni, listnati gozdovi, potoki, pašniki na mestu Krasa. Kamenite hiše so se umaknile lesenim. Celo noša ljudi se izpremeni. Narodna noša, ki je dobro ohranjena po vsem krškem predelu Črne gore, tukaj izginja. Fabriške obleke proletarizirajo videz ljudi: Prvi znaki lesne industrije, ki prodira v te kraje.

Pot vodi skozi planinsko pokrajino. Gozdovi in jase in zopet gozdovi in zopet jase. Samota napolnjuje s svojim tihim življenjem vase zamisljene kraje. Cesta, ki se je z Jablana spuščala v dolino Tare, se zopet dviguje v položnih zavojih na Trešnjevik, drugi prelaz na poti od Podgorice do Andrijevice. Tik pred prelazom se odpre čudovit pogled na Komove. Oba vrhova, Kom Vasojevićev in kučki Kom se kažeta s te točke od severne, ožje strani. Tvorita skupino, ki spominja na naš Grintavec in

Kočno; samo da je njihova lepota osamljena in povdarjena od harmonije položnih planin, ki se vrste okrog njih. Ko smo gledali Komove, je zapadajoče solnce baš stajalo kontraste s snegom pokritih, ostrih robov in masno zelenih planin pod njimi. Občutek nedotaknjene lepote, še ne kategorizirane od turističnega toka — evo: poseben mik teh krajev — je bil najmočnejši v tej tišini in samoti pod Komskimi vrhovi.

Iz Andrijevice nas je izlet vodil k Plavskomu blatu. »Priroda je sve uničila, ljudska roka ništa uradila«. To je bila napoved andrijeviskih domačinov. Besede, ki povzemajo tudi vso lepoto te pokrajine, katero bi hotel človek drugače imenovati črnogorsko švico. Dolga vrsta Prokletija, vsa raztrgana v fantastične vrhove, neštetih pragovih predgorij, gozdovi, pašniki: vse se odbija in ponavlja v modrih vodah Plavskega blata. Spomin na črnogorski Kiš še povečuje to svežo lepoto.

V Andrijevi — mestu Vasojevićev.

Lepa je Andrijevica, središče znamenitega plemena Vasojevićev, lepa je njena okolica. — V posebnem spomeniku pa nam bo Andrijevica ostala radi preprižnega, nepričakanega sprejema, ki smo ga tu doživeli. Bil je to pravi sprejem. Za naš dohod so ustanovili poseben odbor. Dočakali so nas na cesti, nas pogostili, nam pripravili še večerjo in prenočišča. Govorili so se govori, pele so se pesmi. Najmilejšo in najglednejše presenečenje pa nam je pripravil odbor s tem, da nam je dal priliko poslušati domačega guslarja. Mnogi od nas se bili

Razvoj in napredek našega gasilstva

Kako je bila nekdanj organizirana gasilna akcija v Ljubljani - Južni Sokol in gasilstvo - Ustanovitev ljubljanskega gasilskega društva

Ljubljana, 26. julija.

Za veliki vseslovenski gasilski kongres izide v povečani izdaji slavnostna številka službenega glasila JGZ »Gasilca«, ki bo priobčil izpod peresa raznih strokovnjakov-gasilcev prav zanimive članke in razprave, kako se je razvilo naše, vzvišeni humani ideji službe gasilstvo iz malega društva — matice v Ljubljani v mogočno gasilsko organizacijo. Tudi širša javnost bo gotovo zanimala kratka zgodovina našega gasilstva. Poveljnik gosp. Milko Hojan je zbral prav zanimive podatke o gasilstvu. Na podlagi teh podatkov podajamo tudi mi kratko zgodovino gasilstva, kakor se je razvijalo drugod in v naših krajih.

Ogenj, ki je v pravih mejah koristen element, je vedno v svoji besnosti povzročal i mešanju i kmetu velike preglavice in katastrofe. — Ni uničeval samo privatnega imetja, uničeval je cvetoča mesta in lepe vasi ter zahteval tudi nebroj človeških žrtv. Zato je človek že od pamtveka stremel za omejitvijo tega besnega elementa. Posameznik ni bil kos divjemu ognju, zato so ljudje že zgodaj mislili na skupno od pomoč. Državne oblasti in občine so že v srednjem veku jele izdajati ukrepe in gasilne rede, ki so določali, kdo mora, odnosno je obvezan sodelovati pri gašenju in kako se naj organizira gasilna akcija.

V Avstriji je bil izdan prvi gasilni red 1. 1278. od cesarja Rudolfa I. Najbrže je dal povod k temu redu velikanski požar na Dunaju, ki je izbruhnil 1. 1276. ter je upepelil skoro ves takratni Dunaj.

Ta gasilni red je bil veljaven do 1. 1534., ko je bil izdan specialno za mesto Dunaj nov gasilni red. Izdanih je bilo pozneje še več gasilnih redov, znamenit je zlasti gasilni red Marije Terezije.

Dunaju so sledila druga mesta ter so sama izdajala posebne gasilne rede, kako je treba postopati pri gašenju požara in kdo je obvezan gasiti in voditi gasilno akcijo. Začela pa so se ustanovljati tudi gasilna društva. Prvo gasilno društvo je bilo ustanovljeno 1. 1831. na Tirolskem. Tobačna tovarna v Schwatzu je bila v Avstriji prva, ki je ustanovila prostovoljno gasilno društvo. Drugo prostovoljno gasilno društvo je bilo ustanovljeno na Češkem in tretje v Gradcu 1. 1853. Do leta 1860. je bilo v Avstriji le pet organiziranih gasilnih društev, po letu 1870. pa že 318. Od tega leta so se začela gasilna društva silno množiti. In bivša Kranjska je leta 1910 štela že 192 društev s 5997 člani.

Francozi podpirajo gasilstvo.

Ljubljana je od nekdanj konkurirala z drugimi mesti glede napredka, zlasti na gasilnem polju. Največ so jo k temu prisilili veliki požari, ki so uničili cele dele mesta in povzročali ogromne škode meščanom. Pripomogla je k temu tudi francoska doba. Do leta 1809., torej do francoske dobe, je mestna občina sama skrbela za gasilske posle. Žrtvovala je v ta namen letno 575 gld. Kranjski stanovci so k tej vsoti prispevali po 250 gld. letno; mestna občina pa je iz svoje blagajne plačevala po 250 gld., ostanek prispevka se je pokrtil iz pristojbin, ki so jih plačevali na novo sprejeti meščani.

Francoska vlada je pritisnila na mestno občino, da bolje skrbi za požarno varstvo in res je morala leta 1812., 1813. in 1814. izdati za požarne namene po 1200 gld.,

kar je pa bila za takratne čase že velika vsota.

Dne 15. julija 1814. je zaukazal generalni guverner, še pod uplivom francoskih odredb, s posebnim razpisom, da se mora v Ljubljani kraju in razmeram primerno urediti požarna policija in gasilni posel v obče. Po tem razpisu je morala posebna komisija »od kosa do kosa«, kakor pravi razpis, pregledati vse mestno gasilno orodje. Oblast sta zastopala c. k. policijsko-stavbno ravnanstvo, mesto župan ljubljanski, kot strokovnjaki so prisostvovali zvonar Samassa, en tesar in en kovač. V tem razpisu je nadalje naročeno mestni občini, da nemudoma poroča generalnemu guvernerju, koliko je dimnikarjev, koliko dimnikarskih pomočnikov in koliko vajencev v mestu, kako je razdeljen dimnikarski posel, kako se ometa in ali je dovolj dimnikarjev v mestu. Ob enem zahteva razpis, je poročati, koliko je v mestu zidarjev in tesarjev, koliko pomočnikov in vajencev. Mestni magistrat je vsestransko poizvedoval in poročal o vsem guvernerju.

Ljubljana je imela v tej dobi šest požarnih orodij, in sicer je bilo orodišče pri Sv. Jakobu, na Mestnem trgu, na Poljanskem predmestju, na sv. Petra predmestju, na Kapucinskem trgu in orodišče v Krakovskem predmestju.

Po odhodu Francozov je ostalo vse pri starem.

Gasilstvo se organizira.

Okoli 1. 1861. jelo se je organizirati gasilstvo in tudi Ljubljana pri organizaciji ni zaostala. Magistratni svetnik Guttman Ivan se je zavzel za gasilstvo ter je mestno gasilstvo uredil, kolikor se je pač dalo. Gasilno orodje se je od leta 1861. shranjevalo v štirih orodiščih: v Šolskem drevoredu, v Gradišču, na Zabjaku in v Krakovem. Orodje je mesto nabavilo za silo in h koncu leta 1861. je bilo v vseh štirih orodiščih 7 brizgaln, 500 golid, 13 voz za vodo, 16 lestev, 21 sekir, 14 svetilk, 4 korci, 9 čebrov, 15 bakelj itd.

Leta 1863. je ljubljanski župan Ambrož Miha sam prevzel vodstvo gašenja, za svojega namestnika pa je določil magistratnega uradnika Jerasa in Hofbauerja, ki sta vsako soboto ob 6. uri menjala svoj posel. Župan Ambrož je določil za gašenje osem slug in devet mestnih delavcev. Ob enem je naročil desetim obrtnikom, da pošiljajo svoje pomočnike k ognju. Navzlic temu, da so župani Ambrož, dr. Costa in dr. Suppan storili, kolikor so mogli, da bi se uredilo gašenje, so se pri vsakem ognju pokazali nedostatki. — Sluge, delavci, pomočniki in uradniki so prihajali prepozno k ognju, orodje se je pri vsakem ognju polomilo in poizgubilo, skratka pri vsakem požaru je šlo od ust do ust: »Sreča, da ni bilo vetra!«

Južni Sokol začenja organizirati gasilstvo.

Oblasti so vedno bolj uvidevale, da je gašenje treba poveriti discipliniranim organizacijam in mestni magistrat se je obrnil na telovadno društvo »Južni Sokol« in pa na nemški »Turnvereine« z vprašanjem, ali bi ne prevzelo eno ali drugo teh društev gasilni posel v Ljubljani. — Nemški »Turnvereine« je v dolgovezni vlogi razložil magistratu, da gašenja ne prevzame, »Južni Sokol« pa je z vlogo z dne 1. oktobra 1863., katero so podpisali dr. Zupan, Fran Ravnihar, Pavel Drašler in Bernard

Jentel, naznanil mestnemu magistratu, da »Južni Sokol« prevzame gasilni posel, ker ima 100 članov, če se mu prepusti naprava gasilnega reda. Obljubil je, da bo častno izvrševal svoj posel in da brata Jelnikar in Mandič takoj izvežbata 30 do 40 Sokolov v gasilstvu.

Dr. Costa, poznejši župan, je izdelal gasilni red in §§ 23 in 24 se glasita: Prostovoljna požarna bramba ljubljanskega telovadnega društva »Južni Sokol« se je izjavila, da hoče podpirati in popolniti mestno gasilstvo. Požarna bramba sestoji:

a) iz članov omenjenega društva, ki so k brambi prostovoljno pristopili, b) iz pomožnega osebja (hlapcev, pomočnikov itd.), katero brambi dodeli, ali društvo »Južni Sokol« ali mestni magistrat, v pomoč.

Organizator jugoslovanskega gasilstva
FRAN BARLE.

Požarna bramba je podrejena mestnemu požarnemu ravnanstvu, brambi pa poveljuje načelnik ali namestnik, katere voli požarna bramba na eno leto.

Člani prevzamejo dolžnost in načelniku obljubijo na roko, da hočejo izvrševati prevzeti posel, da hočejo priti k vsakemu požaru v mestu in da hočejo biti poslušni načelnikovemu poveljevanju.

Člani požarne brambe nosijo bel trak na levi roki, načelnik pa bel trak čez prsa.

Ker stalni požarni delavci pri ognju navadno ne zadoščajo, pozvati je mestnemu magistratu vse rokodelce, tesarje, zidarje, kovače itd., da se pridružijo požarni brambi »Južnega Sokola«, ali pa da se predstavijo mestnemu požarnemu ravnanstvu. Delavci nosijo rdeče kokarde, da se poznajo.

Prva požarna bramba ljubljanska se je po tem takem ustanovila že leta 1863. v »Južnem Sokolu« toda razviti se ni mogla, kakor je želela sama in kakor je želelo ljubljansko prebivalstvo, ki je simpatiziralo z »Južnim Sokolom«.

Politične razmere so hotele, da se ustanovi ljubljansko gasilno društvo na drugačni podlagi, kakršno je zastopal »Južni Sokol«, in župan dr. J. Suppan je 1. 1867. jel sklicevati za gasilstvo vnete meščane na posvete in leta 1869. je prišlo do definativnega sklepa in do izvolitve pripravljalnega odbora.

Vodstvo vse organizacije je bilo poverjeno Franu Doberletu, ki je naslednje leto bil tudi izvoljen za načelnika društva. Takoj, ko je organiziral ljubljansko društvo, se je lotil organizacijskega dela tudi na deželi in v 30 letih njegovega delovanja na gasilskem polju se je slovensko gasilstvo razvilo v močno armado.

Po smrti Doberleta je prevzel vse posle slovenskega gasilstva nepozabni starosta Fran Barle, ravnatelj mestnega vojaškega urada.

V letu 1920. je pokojni Barle skupno s sedanjim starostom Jos. Turkom in neumornim tajnikom Janko Hojanom združil vsa slovenska gasilna društva v Jugoslovansko gasilsko zvezo, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Zveza šteje danes 675 društev, v katerih je včlanjenih nad 22.000 gasilcev. Zveza je včlanjena v Slovenski gasilski zvezi in v Mednarodni gasilski federaciji.

Vse gasilske zajednice naše kraljevine so se pred kratkim združile v »Državni vatrogasni savez«, ki je že predložil pravila v odobritev ministrstvu, tako da bo vse gasilstvo Jugoslavije združeno v enotni organizaciji, ki bo gotovo v ponos in blagor države in nas vseh.

Jmena kronovin naj izginejo!

Ko smo Jugoslovani zapuščali svojo prvo domovino, smo govorili še isli jezik in imeli iste običaje. Obsežnost in geografske prilike ozemlja, na katerem smo se naselili ter razni zgodovinski dogodki so zakrivali, da smo že po nekaj stoletjih pozabili, da smo bratje in sestre. Nas — alpske Jugoslovane — je zgodovina krsila za Slovence.

S Karlom Velikim (okrog leta 800) se je pričelo razkosovanje in drobljenje slovenskega ozemlja na mejne krajine, okrožja in grofije, iz katerih so se sčasoma razvile predvojne avstrijske kronovine. Ni bilo le predvojne avstrijske kronovine. Ni bilo več Slovencev: nadomestili so jih Kranjci, Štajerci in dr. »Neki odkritosrčni Kranjec je modroval, da hoče biti prijatelj s svojimi sosedi Hrvači in Slovenci«. (Dr. Lončar — Politično življenje Slovencev). Še pred kakimi 40 leti smo paglavci prirejali pohode na Štajersko, kjer smo se prelepali s Štajerci.

Srečni izid svetovne vojne je porušil mejnike, ki so ločile bivše avstrijske Jugoslovane drug od drugega. Ostali pa so bili mejniki, ki so ločili koroške Slovence od ostalih bratov. Kakor oni »odkritosrčni Kranjec« pred 70 leti, so koroški Slovenci še ob plebiscitu trobili: »Mi smo Korošci, ne pa Slovenci«. To je še največ pripomoglo, da smo bili pri plebiscitu poraženi. Že zato bi morali imena Kranjska, Štajerska, Hrvaška, Dalmacija itd. vreči med staro šaro. (Imamo pa zato še druge vzroke, ki jih ne bom tu navajal). Sedaj poznamo samo banovine! Dovolil bi si opozoriti na to zlasti učiteljsko. Učenec IV. razreda osnovne šole v Trstu opisuje svoj izlet v »Postojno na Kranjskem«. Ali je kdo tako naiven, da misli, da bi italijanski učitelj omenjenemu učencu ne podčrtal Postojne in Kranjske?

Konservativni smo: zato bodo starejši ljudje še vedno govorili o Kranjski, Štajerski, Dalmaciji, kakor še vedno plačujejo s kronami, goldinarji in celo z rajnši. Mladina pa mora poznati samo banovine!

Kuhinjsko posodo

po najnižjih cenah in v največji izbiri, kot emalirana, aluminijasta itd. nudi trdka z železnilo

Stanko Florjančič, Ljubljana, Sv. Petra c. 33

Po stopnicah davnih prednikov

In zopet je danes prekrasen dan, in kakor v nekdanjih dnovih, na Kapiteljnu sveti se zlati križ, pa se koplje tam v mirnih valovih (Kette) in mi ne vzdržimo doma. Ven, ven, na prosto, v naravo, kamorkoli, vsaj je povsod tako lepo, tako mikavno,

vsaj več, kako vsled solnčnega obiska žarno blešči doljenjska stolica, kako po rosi vsa okolica cvete, drhti, kako od sreče vriska! (Kette.)

Mahnimo jo proti goricam, vsaj tam je najbolj prijetno, tam bivajo vedno veseli ljudje.

Zunaj mesta. Tam onstran Ravog log. Koliko več bi pomenil, da je za sodiščem vsaj brv preko Krke. Takoj bi tam zrastle kopice vil, ponos Novega mesta. Tudi to se pride in to bolj gotovo kot še kdaj raki v Krko.

V Dol. Ločni so se pred sto leti dobili prekrasni. Tako dobrih niso znali pripraviti nikjer in Novomeščani so kar oblagali ločenske beznice, kadar so marširali ri rdečesuknježi na mizo. Tako vsaj poroča Costa. Časi se spreminjajo in danes ni več rakov v Krki. Sameva Ločna in nič manj stari grad Graben na drugi strani. V Kosovi gostilni par veseljakov, ki bodo delali postaje preko Mačkovca do »Kuharice« pod goro.

Vrh hribčka pisana cerkva, koder se poleg Matere Božje časti tudi sveti Izidor, patron po-

ljedelcev. Zeleni vinogradi v bregu, zlato žitno polje v dolini in ob vzhodu Trške gore, kjer se zlato spaja z zelenjem, beli grad Bajnof.

Kmalu ga gledamo iz ptičje perspektive. V poldrugi uri smo iz Novega mesta na vrhu Trške gore. Pa dalje spet med samimi vinogradi in mimo neštetihih vinskih hramov, ki so ob nedeljah posebno živabni. Moški in ženske, stari in mlado, se že ogleduje po novi letini, hvaleč Boga za lanske dobrote in priporočevaje se za kar največji letošnji vinski blagoslov. Vseposod radost in smeh in popevke.

»En starček je živel tam v vinskih gorah«, poje pesem. Tod po gori, po Zdinji vasi in po Kamenju, jih je vse polno. In cviček obrajta nad vse. Cviček in cigara, pa so nebesa. Če imaš par cigar ali cigaret s seboj, se ti bo po hramih dobro godilo.

Tam onstran doline na Grčevju vriskajo fantje, ki poneso židano voljo mimo Starega gradu doli ob Krko v St. Peter in ob otoškem gradu še dalje v okoliške vasi. Morda se bodo še nočjo kopali v Šmarjeških toplicah.

Naša pot pa se obrne v nasprotno smer po robu gorice tja proti zahodu. Nekako po isti poti so pred stoletji novomeški mestni očetje v svetovalskih oblačilih ponosno jahali in pokali z možnarji in topovi. Demonstrirali so s tem svoje meščansko pravo, ki so ga bili prešli že ob ustanovitvi Novega mesta s pravico krvave sodbe in prognanstva dve uri hoda naokoli.

Leto za letom se je obnavljal slavnostni prevod, ki se je privil iz Novega mesta pod Trško goro, šel po obronkih do Hmeljnika, od

tam do luknjiškega gradu in dalje ob zaloški graščini do Krke ter ob njej nazaj v Novo mesto.

To je bil pomerij mestnega sodnika. Zadnjič so mestni očetje objahali to pot leta 1808., ko že sami niso vedeli, čemu ta čudna procesija.

Temu običaju je tudi pripisovati pravljico, ki so jo mestni očetje, sklicevaje se na neko koroško kroniko, sporočili Valvasorju, češ da je stalo v dolini že za časa Rimljanov mogočno mesto Neostasium. Segalo je od Krke, koder je Neostasiju vladajočega carja J. Decija Celerja je sedaj Novo mesto, do podnožja Hmeljnika. V sredi 3. stoletja po Kr. napadel gotski kralj Chniva, ko je drl z vojsko po Krški dolini na Hrvaško. Bil pa je od Neostasijev tako tepen, da je bežal preko Bosne doli do Nikopolja.

Tudi hunski kralj Atila je leta 451. razsajal tod in za Emono pokončal še to velikansko mesto, da ni ostal kamen na kamnu. Danes še kažejo na novomeškem »Kleinbergelcu« njegov grob.

Seveda je to le pravljica brez vsake zgodovinske podlage. Tudi junak nemškega narodnega pesništva, slavni vzhodnogotski kralj Dietrich von Bernstein, ni imel tu nikdar svojega dvora, kot trdi Valvasor. Dejstvo je le, da je pod vzhodjem teh vinskih goric med Hmeljniki in Starim gradom res vodila stara rimska cesta iz Emone (Ljubljane) preko Acerve (Višnje gore) v Praetorium Latobiorum (Trebnje) in dalje pod Hmeljnikom mimo Bajnoga do mesta Crucium (Grublje pri St. Jerneju) in

preko Neviodunuma (Drnovo pri Krškem) v Siscio (Sisak na Hrvaškem).

Da bi naši stari očetje še živeli, to bi nam ponosni pripovedovali o onih davnih dneh, ko smo v naši lepi dolini pomenili vse kaj več kot danes. No, pa mi se ne damo! Vse drugače gledamo svet, kot so ga naši predniki. In ker ga gledamo drugače in ker smo pokukali tudi malo preko domačega plota, zremo polni pričakovanja v slavnijo bodočnosti naše doline.

Kdo je doslej poznal skrite lepote deviške Dolenjske in njenega bajnega Podgorja, kdo se je napajal s poezijo naših gor. Komu je sree zadrželo tam ob bregovih sanjave Krke? Na prste bi tuje sešeli.

Pa so prišli, polagoma, slučajno, mimogrede. In so gledali in se čudili — in spet so prišli in še se bodo vrnili. V daljno tujino hodimo občudovat božji svet, doma, lastne domačije, pa ne poznamo ali pa je ne znamo ceniti. Tujci so nas morali opozoriti na tisoč lepote, ki jih krije naša zemlja, tujci nas morajo učiti ceniti in spoštovati dedščino naših očetov, ki so sicer gledali svet drugače, ga pa tudi drugače cenili kot naša površnost.

Nebeško lep, prelesten je razgled iz novomeških gor, krono pa mu daje nepopisen pogled iz balkona hmeljniškega gradu, pogled, ki sega od zelenega Pohorja do belih naših planin in do sivega Velebita ter se izgublja v nedogledu posavskega nižavja. Zadovoljni zavijemo v dolino z zavestjo, da hodimo nova pota po stopinjah davnih prednikov

V. P.

Danilo Gorinšek:

Mirko je na vojsko šel...

Mirko je na vojsko šel, tega pač ne zmore vsak, svoje sestre punčko vzal, ona je njegov sovrar.

Luk, — izrul ji je roko, smuk, — že druga gre za njo, cuk, — iztrgal ji nogo, ruk, — po drugi zdaj še bo.

Mirko vojno je končal, s šibo očka je prišel in mu pet na zadnjo dal — zdaj ne bo več v vojsko šel...

Sveti Peter in vreme

(Furlanska legenda.)

Ko sta Gospod in sveti Peter še skupaj potovala po svetu, sta čula vsakovrstne pritožbe kmetov. Ta je trdil, da pač noče dežja nikoli biti, oni pa, da je leto pre-mokro; eden je menil, da letina prehitro dozoreva, drugi pa, da je preveč zaostala; nekateri so se jezili zaradi suše; mnogi so preklinjali nevihto — skratka, ni ga bilo med njimi zadovoljnega človeka.

Ko pa je sveti Peter vse to slišal, se je obrnil k Gospodu in je rekel:

»Gospod, usmili se in pošlji tem ljudem dobro letino, da si vsega nagrajijo s polj in se potem že ne bodo pritoževali!«

Gospod je nekoliko pomislil, na to je pa odvrnil svetemu Petru:

»Dobro, Peter, narediva takole: letos gospodari ti vremenu in skušaj vsaj ti zadovoljiti te ljudi, ki se nad menoj vedno pritožujejo!«

In od tega trenutka je sveti Peter prevzel vso skrb za vreme in začel je pošiljati solnce podnevi in dež ponoči; marec je bil suh, maj moker in junij umerjen, tako da so setve na polju bujno poganjale in lepo uspevale...

Nikdar še ni bilo videti pred tistim letom toliko zaroda v sadovnjakih in vinogradih ter po vrtovih, travnikih, nasadih in njivah. Vsi so bili od same zadovoljnosti kakor iz uma.

Ko pa je končno prišla jesen in so vsi kmetje začeli po stari navadi spravljati prideleke, so v svoje veliko začudenje in nejevoljo opazili, da je vse slabo dozorelo in se ni obneslo.

Orehi in lesniki so bili piškavi, jabolka so bila mehka, suha in brez okusa; fižolovi stroki niso imeli zrnja; stročje je bilo prazno; krompir je imel le velika stebila zunaj, a ničesar v zemlji; pšenično klasje je bilo debelo, pa tudi prazno. Najhuje je pa bilo to, da ni imela turščica ali koruza ničesar okrog storža; le tu in tam je samevalo kakšno zrnje, tako da ga ni bilo vredno spraviti z njive.

Lahko si mislimo, kaj so rekli kmetje, ko so vse to videli. Lahko si pač mislimo, kakšne tožbe in kletvine so se slišale iz njihovih ust. Prav to leto so se tako pritoževali, kakor še nikoli poprej.

Tedaj se je Gospod, ki jih je slišal, obrnil k svetemu Petru in mu je rekel:

»Ali čuješ, Peter, kako ti ubogi ljudje vpijejo? Zdi se mi, da se pritožujejo huje nego druga leta, ko sem sam gospodaril. Vidi se, da si tudi ti, kar se vremena tiče, presneto slabo vozil. Kako pa je bilo? Razloži mi, Peter!«

»Saj sem jim vendar,« je odvrnil Peter, »pošiljal vedno vsega, česar je bilo treba: solnce, dež, roso, in nisem jim dal nikdar okuhati ne suše ne nevihte; skratka, zdi se mi, da jim ni nikdar ničesar manjkalo. Zdaj res že sam ne razumem, v čem bi bil mogel napraviti kaj narobe.«

»Kaj pa veter, Peter, ali si jim ga kdaj poslal?«

»Tega pa ne, Gospod!« je presenečen vzkliknil sveti Peter. »Na to sem pa res pozabil, jaz buča zabita, da bi jim bil poslal tudi vetra. Res ne vem, kako se je to zgodilo, toda nikoli mi ni prišlo na misel, da bi jim ga bil poslal. To sem pa zares prava zguba.«

»Zdaj vidiš, Peter, kako se dogaja!« je dejal Gospod. »Zdelo se ti je lahko ustreči ljudem, pa je vendarle najtežavnejša reč, ki si jo kdaj misliti moreš. Resnica je le ta, da jih tudi ti, kljub svojim najboljšim namenom, Peter moj, nisi zadovoljil.«

»Pa tudi ne maram več imeti opravka s kmeti, o Gospod,« je odvrnil sveti Peter. »Le ti se s njimi onegavi! Jaz sem jih to leto dovolj slišal.«

Kenguru

Noben del sveta ni tako čudovito ohranil svojega prastarega živalstva, kakor mala Avstralija. Tam živijo še dandanes živali, ki so povsod drugod že davno izumrle. Med nje spada tudi kenguru ali klokkan, ki ga predstavlja naša slika. Ta izredna žival s svojim dolgim in zelo močnim repom, na katerega se opira kadar sedi, z zelo velikima zadnjima nogama ter z izredno majhnima prednjima, je še danes dokaj velika, saj znatno presega višino odraslega človeka. Nekoč so pa po avstralskih travnikih, ki so se sčasoma spremenili v puščave, živeli še vse večji kenguruji. Dosegali so velikost afriškega slona in nosoroga.

Izredna posebnost kenguruja je, da ne teče kakor druga zverjad, ampak skače. Skakati zna pa tako dobro, da z lahkoto preskoči po sedem metrov naenkrat. Zelo zanimivo je tedaj gledati to veliko žival, kadar beži pred pretečo nevarnostjo. V silnih skokih se poganja dalje in naglo izgine v nedogledni daljavi. Največja kengurujeva posebnost je pa to, da nosi samica vedno s seboj svoje mladiče, in sicer v posebni kožni vreči, ki jo ima pod trebuhom. Mladički so v tej vreči popolnoma skriti, le glavičice včasih pokažejo ven in se radovedno ozirajo naokoli.

Kenguru ni nevarna žival, kajti hrani se z rastlinsko hrano. Sicer pa Avstralija sploh nima nevarnih zveri, kakršne poznamo v Afriki, Indiji, Ameriki itd. Kenguruju podobnih in sorodnih živali je na tem delu sveta še več. Med ostalimi po-

sebnostmi Avstralije so pa najbolj znane živali: pes dingo z močnim repom, ki je po hrbtu progast kakor tiger; mali kivi, ptič z dolgim kljunom, ki pa je brez perutnic in pokrit z dlako namesto s perjem; kljunaš, ki je podoben naši vidri, le da ima med prsti na nogah plavalno kožico kakor raca, da ima namesto gobca tudi raci podoben kljun in da nese jajca, riba

ceratodus, ki lahko živi tudi na suhem, ne samo v vodi in naposled velika kuščarica tuatara. — Vseh teh živali pa je, žalibog, vedno manj in nekoč bo napočil čas, ko bodo popolnoma izumrle.

Lisica zvitoropka

2. Spletkarski nasvet.

Lisica je znesla vse zmetane ribe na kupček, sedla sredi ceste in jih jedla.

Prišel je k njej sivi volk: »Zdravo, sestrice!«

»Zdravo, bratec!«

»Daj mi rib!«

»Nalovi jih sam!«

»Ne znam takega posla.«

»Neroda! Glej, jaz sem jih nalovila! — Idi k reki, spusti rep skozi luknjo v ledu in govori: »Lovi se, ribica mala in velika; lovi se, ribica mala in velika!« Ribe se ti bodo kar same obešale na rep. Pa glej, da boš dolgo čepel nad luknjo, sicer ne ujamеш nič.«

Volk je šel k reki, počenil nad luknjo in spustil rep vanjo ter vabil: »Lovi se, ribica mala in velika; lovi se, ribica mala in velika!«

Takoj je prišla za njim lisica; hodila je okoli volka in bajala: »Jasni se, jasni, ne bo; zamrzuj, zamrzuj, volčji rep!«

»Lisica sestrice, kaj govoriš?«

»Pomagam ti!« A v isti sapi je zvitoropka nadaljevala: »Zamrzuj, zamrzuj, volčji rep!«

Dolgo, dolgo je čepel volk nad luknjo, vso noč se ni ganil z mesta, da mu je rep primrznil. Poskušal se je včasih dvigniti, ali niti geniti se ni mogel.

»Spak! Toliko rib se je privarilo, da jih ne bo mogoče izvleči,« je premišljeval.

Zdaniilo se je; ženske so prišle na reko po vode. Ko zagledajo volka, kričijo: »Volk, volk! Ubijte ga, ubijte ga!«

Pritekli so od vseh strani in udarjali po volku, ta s kolom, oni z vedrom ali s čimer je že bilo. Volk je odkakoval in se zaganjal, da si je odtrgal rep ter zbežal, kolikor so ga nesle noge.

»Dobro, dobro, ti že vse to prav pošteno poplačam, sestrice,« si je mislil, ko se je že bil skril v gozdu.

Uganka

Pasejo se sred neba, solnce sladko se smehlja, a ko med seboj stopo se, koj zasenči vse nebo se — in na tratiče kaplja...

Rešitev uganke v prejšnji prilogi: o s. a. Pravilnih rešitev smo prejeli 17, nagrado je prejela Jelica Debelakova, učenka petega razreda ljudske šole v Sv. Juriju ob Južni železnici. Rešitve današnje uganke sprejema uredništvo mladinske priloge »Jugoslovan« v Mariboru, Aleksandrova ul. 24 do srede 30. t. m.

Mlinarček Janezek

Pravljica o tepčku in kraljični mačici.

V nekem mlinu je živel star mlinar, ki ni imel ne žene ne otrok in so trije hlapčki služili pri njemu, trije mlinarčki. Ko so bili že več let pri njem, jim je dejal: »Star sem že, zato bom sedel na zapeček, vi pa pojdite po svetu in tistemu, ki mi pripelje najlepšega konja, bom dal mlin in bo do smrti skrbel zame. Tretji izmed njih je bil za malega hlapčiča, imeli so ga za tepčka in mu niso privoščili mlina, toda tudi sam si ga ni želel.

Ko so šli vsi trije po svetu in so prišli pred vas, sta dejala starejša dva najmlajšemu: »Ti Janezek janezasti ne boš nikoli dobil konja, ostani rajši tu.«

Janez janezasti pa je šel z njima in ko se je naredila noč, so prišli do neke votline in legli, da bi zaspali. Modrejša dva sta počakala, da je Janez zaspal, nato sta šla tiho dalje, Janezka pa sta pustila.

Ko je solnce vstalo, se je Janezek prebudil, pomel si oči, zlezal iz votline in dejal: »Oh, kje pa sem?« Nato je šel skozi gozd in mislil: »Popolnoma sam sem in zapuščen, kako naj najdem konja?«

Ko je šel dalje, ga je srečala mala pisana mačica in mu dejala prijazno: »Janezek, kam pa greš?«

»Ah, ti mi ne moreš pomagati,« je odgovoril Janezek.

»Že vem, kaj hočeš,« je dejala mačica. »Pojdi z menoj in bodi mi sedem let pokoren hlapec, pa ti bom dala konja, tako

lepega konja, kot ga še svoj živ dan nisi videl.«

»To je pa čudovita mačica,« si je mislil Janezek, »toda pojdem z njo in videl bom, če bo res, kar govori.« In šel je z njo v njen prekrasni gradič, kje je imela same mačice, ki so ji služile; tekale so po stopnicah gori in doli in se igrale. Zvečer, ko so sedle k mizi, so morale trojno godbo igrati: prva je drgnila bas, druga je cigala na gosli, tretja pa pihala v trompeto, kolikor je mogla.

Ko je bila večerja pri kraju in so odnesli mizo, je dejala mačica: »Pridi Janezek, boš plesal z menoj!«

»Ne,« je dejal Janezek, »z muco maco nisem še nikoli plesal, pa tudi danes ne bom.«

»Peljite ga spat,« je ukazala tedaj mačica svojim služabnicam in te so mu posvetile, sezule mu čevlje in nogavice in upih-nile luč. Drugo jutro so zopet prišle in so ga dvignile iz postelje, ena mu je obula nogavice, druga čevlje, tretja ga je umila in četrt z repom obrisala.

Toda tudi on jim je moral služiti. Vsak dan je moral nasekati drv, zato je dobil lepo srebrno sekirko; tudi žaga je bila iz srebra, bat pa iz bakra. Ko je nasekal drv, se je vselej vrnil domov, najedel se in napil, videl pa ni nikdar nikogar drugega, ko pisano mačico in njene tovarišice.

Nekoč mu je pisana mačica dejala: »Pojdi in pokosi moj travnik, da bom seno sušila.« In dala mu je srebrno koso in zlat brusnik. Ko je vse to storil in prinesel seno domov, je vprašal mačico, če ne bi

mu že dala plačila.

»Ne,« je odvrnila mačica, »še nekaj mi moraš narediti. Tu imaš srebrno tramovje, zgradi mi hišico.«

Janezek je zgradil hišo in dejal, da je naredil že vse, konja pa še nima. Sedem let pa mu je bilo preteklo tako naglo, kot prej pol leta.

Mačica ga je vprašala, če hoče videti njene konje in Janezek je pritrdil. Odprla mu je zato hlev in mladenič je zagledal dvanajst konjev, tako lepih in plemenitih, da mu je srce od veselja zaigralo ob pogledu nanje.

Pisana mačica je nato dala Janezku še jesti in piti in mu rekla: »Pojdi domov, konja ti ne dam s seboj, toda v treh dneh ti ga sama pripeljem.« In pokazala mu je pot k mlinarju, a dala mu ni ničesar, še nove obleke ne, da je moral oditi v tisti stari, v kateri je bil prišel in ki mu je v sedmih letih pretesna postala.

Ko je prišel v mlin, je videl, da sta se tudi ostala mlinarčka vrnila in da sta pripeljala vsak svojega konja. Toda konj od prvega je bil lep, od drugega pa kruljav. In vprašala sta ga: »Janez, janezasti, kje imaš pa ti svojega konja?«

»V treh dneh pride za menoj,« je odgovoril.

Smejala sta se mu in mlinar ni pustil, da bi sedel k mizi, tako je bil raztrgan. Dali so mu zato grizček skozi okno, a ko so šli k počitku, mu niso hoteli dati niti postelje; moral je iti v gosji hlev in leči na trdo slamo.

Tistega jutra, ko so bili trije dnevi že

pretekli in se je mlinarček Janezek kakor običajno prebudil, se je pred mlin nenadoma pripeljala kočija s šestimi konji, ki so se krasno svetili, a sluga je pripeljal še sedmega konja; ta je bil za ubogega mlinarčka. Iz kočije je stopila lepa kraljična in odšla v mlin. In ta kraljična je bila pisana mačica, pri kateri je mlinarček sedem let služil.

Kraljična je vprašala mlinarja, kje je mlinarček Janezek, najmlajši hlapec. Povedal ji je, da ga ne pustijo v mlin, ker je tako razstrgan, zato leži v gosjem hlevu. Toda kraljična je odločno zaukazala, naj ga privedejo pred njo, in sluga so ga takoj umili in oblekli v najlepša oblačila. Ko je bil tako opravljen, je bil tako lep, da še kraljevič ne bi mogel biti bolj.

Nato je kraljična pregledala še konja, ki sta ju prva dva hlapčiča pripeljala; toda eden je bil slep, drugi pa kruljav. Zato je velela slugi pripeljati svojega sedmega konja, in mlinar je dejal, da tako lepega še nikoli ni videl. Ponosno se je mladenka vzravnala in rekla: »Ta je za vašega najmlajšega hlapčiča, za mlinarčka Janezka.«

Začudil se je mlinar in takoj obljubil: »Njemu bom dal mlin!« Kraljična pa se je nasmehnila in dejala: »Le obdržite ga zase, Janezek ga ne potrebuje več!« To rekel je prišla Janezka za roko, posadila ga v svoj kočijo in se z njim odpeljala v svoj srebrni grad, ki je med tem zrastel iz šipe, katero je bil naredil mlinarček. Tudi sta potem živela srečna in zadovoljna, in Janezek je imel ob strani svoje lepe žene vse, česar si je pozelel.

Jugoslovanski ženi

Par besed na tvoj naslov, ki ga zavzemaš v socialnem življenju najpomembnejše meslo, ker si na čelu one socialne ednice, ki proizvaja socialno človeštvo življenje. Če hočemo zreti v našo bodočnost, ne moremo in ne smemo mimo tebe, stanice družine in naroda.

Tvoje poslanstvo je visoko, tvoje naloge najtežje. To nam slopi še bolj jasno pred oči, če razkrojimo javno življenje v njegove sestavine. In ravno tukaj se pokaže ta tvoj visoki pomen in vpliv v družabnem življenju. Naj se tvoje udejstvovanje očituje v širih smereh: mati si, ki vzgaja, uči in gospodinja.

Nisi edina, ki izoblikuje narod in ustvarja pojme in predstave, vzore in smiselnost življenja, a tvoj vpliv je vendar najkrepkejši. Sejalca si, ki polaga semenčka v svoj rod, iz tvoje posode se preliva v daljino bodočnost vse, kar hraniš dobrega in slabega, lepega in grdega, šibkega in močnega. Družina, narod, zgodovina vsi pričajo, kakšne so bile in so matere.

Mati, jugoslovanska žena, čuj te le besede:

Prvi pojmi, vtisi, zaznave in predstave si osvoje v otroški duši prvo mesto in si izklesajo neizbrisna znamenja. Tvoja beseda in dejanje sta otroku najdražja. Iz tebe otrok neprelgoma zajema zavestno in podzavestno. Zato je on ves tvoj in si ti vsa njegova. Mi to vemo, vidva to občutita, doživljata. In ravno v tem je nedosegljiva veličina, nepojmljiva tajna lepota, ki jo označujemole z eno samo največjo besedo, ki vre iz naših prs v najlepših in najtežjih trenutkih. Neizmerno bogastvo je v njej, v besedi — mati.

A naša kri je taka, da ne kaže tega notranjega doživljanja z zunanjimi znaki, ne očituje, kar valovi v našem srcu, v naši duši. Prevzvišeno je mater in otroku, da bi to očitovala. Naša skromnost vse prikriva, vse polaja. Le ko pridejo težke ure ločitve — en vzdih, morda samo en pogled, — in vemo kaj sta si bila.

Ravno danes je tvoja naloga največja. Na te gledamo, na svojo vodnico, na svojo jugoslovansko mater, ki, sproščena okov stoletnega suženjstva, stopa na nova pola in gre novim ciljem nasproti. Zavedaj se svojega poslanstva in pogled okrog sebe z vso svojo dobro voljo, da izročiš vse sv. pravstvene, umske in ročne spretnosti svoji jugoslovanski deci, oni deci, ki naj krene pot naših trdnih bodočnosti. Tvoj pogled, tvoja beseda, tvoja pesem, ta najdražji in najlepši izraz našega jezika, naj vlivajo voljo in pogum.

Mi dobro vemo, da ni tvoje uveljavljanje in snivanje tako očito, a je vedno močno in odločilno. Dokler bodo stali vaši jugoslovanski domovi, naše družine in naš narod, dollej bo tvoje ime med prvimi.

Ravno tako tudi dobro vemo, da je tvoje delovanje ena sama moreča skrb, muka in boj za vsakdanji kruh, ki priliska k tlom in ti kradeta nočni mir. Tvoje lice upada. A ne zabi, da še težji je boj za obstanek mater onostran naših državnih meja, pa naj ti izvesni svetli slika njihovo življenje v najlepših barvah.

Naša iskrena beseda, beseda tvojih sinov je taka-le:

Jugoslovanska žena, ki skozi stoletja nosila najtežje breme. Ali naj ti naštejemo njene boje za »staro pravdo« — da, tudi ona se je borila vzporedno z možem in sinom —, nadčloveško trpljenje, glad, strah in duševne krvavitve v hurskih vpadih, ali mogoče njeno trepetanje v »stoletju kuge«? Ej, ni je žene na našem planetu, ki bi bila prestala toliko bolj! In vendar: omahovala je, a ni omagala, ker je bila rojena in utrjena v trpljenju; krvavela je, a ni izkravela. Narobe: prispevala je značen del žrtve v boju za osvoboditev in — vstala k novemu življenju.

Na tebi, jugoslovanska žena, je, da delo nadaljuješ, da lučješ in spopolnjuješ. Nebo ti je naklonilo prožnost duha, zdrav nagon in visoko razvit smisel za dobro in lepo. V to veruj, nase se nasloni, in ko si zbegana in utrujena, ozri se na svojo deco v veri za novo vero, v upanju za novo upanje, z volje za novo voljo.

Dovolj je našega trpljenja, čas je, da živimo tudi mi samosvoje narodno kulturno življenje. S to globoko vero pojdi na delo in mi te bomo spremljali in tvoja plemenita dela blagoslovljali.

Žena in njeni poklici

Članek, ki smo ga pod tem naslovom objavili v zadnji nedeljski številki našega lista, je našel odmev med našim žensstvom, kar ugotavljamo z zadoščenjem. Dobili smo že dva dopisa iz ženskih krogov, ki se nanašata na vprašanje, ki se obravnava v dotičnem članku; ne dvomimo, da bodo tema dvema sledili še drugi, saj je to vprašanje za naše žene največjega pomena. Reševanje takih problemov bi moralo zanimati vsako našo inteligentko. Preveč je že bilo dobrih misli raztresenih brez haska po naših listih, preveč je že bilo lepih in dobrih idej, prinešenih v razna naša društva, ki se pa nikdar niso udeležile. Priobčujemo danes članek, ki nam je došel prvi, drugega objavimo prihodnjo nedeljo.

★

Gospod urednik! Z velikim zadoščenjem opažam, da je ženska priloga, ki ste jo uvedli v nedeljskih številkah Vašega cenj. lista, precej drugačna, kakor so običajno take priloge, v katerih nas gospodje uredniki (priznam, ne samo slovenskih listov, ampak sem to opazila tudi v velikih inozemskih listih) odpravijo z več ali manj avtentičnim modnim poročilom, s par modnimi slikami, ki jih nikdo ne more posneti, poleg tega še morda z »zadnjimi« vestmi iz Hollywooda — obljubljeni deželi vseh mladih lepotic — ali pa s par kuhinjskimi recepti.

Vprašanje, ki ste ga sprožili v članku »Žena in njeni poklici« v Vašem cenj. listu od pretekle nedelje, me je napotilo, da Vam izrazim tudi jaz svoje mnenje, čeravno spadam tudi bolj med tiste »vijolice«, ki jih je člankarica omenila in ki se tišče za grmom, da niso nikomur v napoto. Po svojem poklicu pridem često v dotiko z dekleti, ki si iščejo zasluzka, in to največ s takimi, ki nimajo strokovne izobrazbe ter bi se poprijele samo izrecno ženskih poklicev. So to hčerke iz tako zvanih »boljših« družin, ki so bile vzgojene samo za družino, jih pa družina ne more več hraniti, oz. si niso mogle ustanoviti lastne družine. Takšne iščejo po navadi službe v bogatih družinah kot družabnice, kot pomočnice v gospodinjstvu ali hočejo k otrokom. Toda — koliko imamo mi Slovenci bogatih družin, ki bi zmogle tako nastavljenko?

Veliko številno žen bi si lahko služilo svoj skromni kruh z vezenjem in kleklanjem. Toda zopet nastaja vprašanje: koliko je pri nas tistih bogatih gospa, ki bi naročale ali kupovale čipke iz vezene v toliki meri, da bi se izplačala organizacija vezilj in čipkaric? Naše gospe, četudi bogate, si po večini vežejo same, kar potrebujejo zase in za okras svojega stanovanja. Malo je med nami žensk, ki se preživljajo z vezenjem. In vendar ima naš narod v svojih vezeninah zaklade, ki jih tuji visoko cenijo in jih znajo tudi izrabljati mnogo bolje nego mi. Vidimo sicer tu pa tam kak poskus.*

* Edina izjema je menda Državni osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani. Op. ured.

Razgled po ženskem svetu

Jugoslavija.

Kiparica Rajka Merčep, hčerka industrijalca v Sarajevu, je razstavila letos svoja dela v salonu neodvisnih francoskih umetnikov v Parizu ter zbudila z njimi splošno zanimanje. Tako se lahko Sarajevo ponaša z dvema sodobnima, mladima kiparicama, ki sta dosegli lepe uspehe; poleg ge. Despičeve sedaj še Rajka Merčep.

Češkoslovaška.

Kiparica Helena Železny - Scholzova, hčerka pesnice Mar. Stona, je izvršila jako lep spomenik padlim vojakom, ki je bil te dni odkrit v Tješinu, kjer je bil sedež glavnega stana avstrijske vojske. Spomenik ima na monumentalni podlagi bronast relief v nadnaravni velikosti, ki predstavlja vojščaka v bojni opremi, slonečega na svojem širokem meču nad ubitim zmagajem. V kamen je vklesanih 400 imen v vojski padlih meščanov.

Zedinjene države Sev. Amerike.

Policijski oblasti v Newyorku bo dodeljen poseben urad za preprečevanje zločinov, katerega personal bo sestavljen iz samih žen. Njihova glavna naloga bo nadzorstvo in zaščita otrok, ki žive v neugodnih razmerah.

Žene — železniški ravnatelji. Glasom poročili ameriških železniških družb so v Zedinjenih državah tri žene nastavljene kot železniški ravnatelji in sicer: Mrs. Phebe E. Clark, Mrs. D. K. Lovvorn in Mrs. Thomas W. Beckett. Do pred kratkim je bila Mis Sarah Federborn ravnateljica louisianske železnice in paroplovne družbe v Shreveportu.

Ženska organizacija za prohibicijsko reformo, katere ima preko 100.000 članic, je zborovala ravnokar v Clevelandu, Ohio. Ga. Henry B. Joy je poročala, da je prohibicija ne-le ostala neuspešna, marveč je celo povzročila nešteto zločinov, napolnila ječe in povzročila splošno kršenje zakonov. Žene zahtevajo odpravo prohibicije, ki je vir

izdelala so se sicer krasna dela, ki pa leže leta in leta v omarah in ne najdejo kupca. Izdala so se pa tudi taka dela, ki so zahtevala mnogo truda in stroškov, ki so pa tako neokusna, da sploh ne bi mogla najti kupca.

Trebalo bi najti trg za naše izdelke v inozemstvu. Imeli smo sicer, kolikor mi je znano, tudi v tem par poskusov, ki so pa bili večinoma privatnega značaja in se niso obnesli, bodisi vsled nepoznanja razmer, bodisi vsled pomanjkanja kapitala, ki je tudi tu eden glavnih faktorjev. Stvar bi morali vzeti v roke strokovnjaki, a merodajni faktorji bi morali poskrbeti za osnovni kapital.

Pred vsem bi pa bilo skrbeti za strokovno izobrazbo žen, ki bi prevzele vodstvo te akcije. Ni dovolj, da imam razumevanje in ljubezen do narodnih vezenin; moram tudi znati te vezene primerno uporabiti, na primerjem predmetu, iz primerne materiala, jemati v obzir okus in razmere kupca. Najlepši narodni motiv in najdvojnosejši izdan je na nepravem mestu in z neprimernim materialom vezen lahko prava potvora, ki ni za nikamor. Na naših — celo stokovnih razstavah vidimo še vse preveč takega, kar bi se izven Ljubljane sploh ne smelo pokazati.

V tem oziru bi se morale še mnogo, mnogo učiti od drugih. Učna potovanja naših strokovnih učiteljic n. pr. na Češko bi bila za nas neprecenljivega pomena. Tudi Italija nudi v tem oziru izvrstne zglede. Njene »Piccole industrie femminili« so si znale napraviti onkraj Oceana tako reklamo, da že niso več redki milijarderji, ki naročajo v Rimu balo svojim hčeram. Imela sem priliko videti namizno garnituro, ki jo je izvršil omenjeni zavod v Rimu (centrala, ki ima po vseh večjih mestih svoje podružnice). Samo ena garnitura je veljala 20.000 lir. Pred par leti je podružnica omenjene organizacije v Trstu razstavila med drugim prtiček, 80 cm v kvadratu, ki je bil okrašen z ne preveč široko, belo vezeno borduro po vzorcu iz naših okoliških peč in je bil prodan za 400 lir. Perilo, ki ga razstavlja ta organizacija na svojih stalnih razstavah, je treba samo videti: kakor sanja je, preprosto in fino, da se zdi včasih nemogoče, da je to naredila prosta roka. Da znamo tudi me delati čudeže na platno, za to imamo mnogo dokazov. Naš okus pa še ni toliko kultiviran, da bi mogle konkurirati na svetovnem trgu.

Mnogo je treba še dela pri nas, mnogo vzgoje od te strani. Res, dosti je odvisno od merodajnih faktorjev, dosti pa tudi od nas samih. Dokler bomo sam okimale in odobravale, dokler bomo same sebe smatrale za otroke, ki jih je treba pohvaliti še radi njihove dobre volje, tako dolgo ne smemo sanjati o svetovnem trgu za naše izdelke.

Zato kličem vsem, ki se jih tiče: dajte naši ženi pravilne strokovne izobrazbe; s tem boste odprli pot do kruha tisočerm našim ženam, ki bodo prav rade prepustile zaduhle urade svojim možskim kolegom in se lotile posla, ki je zanje primernejši.

L. M.

Nemčija.

Ženski porotniki. Nedavno se je, lo pri neki razpravi porotnega sodišča v Berlinu, da je bilo prvokrat sestavljeno iz polovice ženskih porotnikov.

Človekoljubna ustanova. Velikoberlinska zdravniška zveza je proslavila svoj jubilej s tem, da je ustanovila brezplačno posvetovalnico za neimovite pohabljenice. Ze prvi večer se je prigrisalo okoli 60 bolnikov z raznimi rojstnimi znaki, lišajem, oteklina-mi itd. Zastopane so bile vse starosti in vsi poklici. V mnogih primerih je zdravnik lahko zagotovil, da bo bolezen oz. z operacijo ali pa je pacientu pokazal po kateri lahko to doseže.

Avstrija.

Prvi ženski diplomat v Avstriji je Fuehs, katere je bila imenovana konzula države Chile na Dunaju.

Najstarejše otroško zavetišče na Dunaju je slavilo te dni stoletnico svojega obstanka. Od leta 1913. vodijo zavetišče šolske sestre.

Dr. Carmen Coronini, ženski docent na dunajski medicinski fakulteti, in sicer za patološko anatomijo študirala je na Dunaju ter je izdala že celo vrsto pomembnih znanstvenih del. Dr. Carmen Coronini je naša rojkinja — Gorican-ka. Spominjamo se je kot gojenke znanega goriskega zavoda, kjer nam je bila ljubezniva tovarišica, ki je rada občevala s Slovenkami v našem jeziku in dala s tem lep zgled nekaterim med nami, ki so se sramovale svojega jezika pred laškimi in nemškimi sogojenkami.

Italija.

Žena - intendant milanske Scale. Upravni svet milanskega gledališča »Scala«, ki je najslavnejše operno gledališče v Italiji in kot tako svetovno znano, je imenoval za intendantko go. Anita Colombo, katere je bila doslej desna roka prejšnjega, ravnokar umrlega intendanta. Organizatorični talent in muzikalna sposobnost nove intendantke sta tako izredna, da bi jo to največje operno podjetje Italije ne moglo nagraditi.

Rusija.

Državljanstvo žene. Glasom novega zakona ne izgubijo svojega državljanstva Rusinje, ki poroče inozemca. Inozemke, ki poroče ruskega državljan, ne postanejo avtomatično potom ruske državljanke, vendar lahko sprejmejo možovo državljanstvo. Glede državljanske pripadnosti otrok iz takih zakonov še ni ničesar določeno.

Boj proti družini. Moskovski mestni svet je sklenil, da stanovanja v novih hišah ne smejo več imeti kuhinje, temveč da se ima napraviti ena sama skupna kuhinja, katero pa postavi vlada ali pa mestne oblasti. Komunistična stranka upa, da bo z odpravo kuhinj storjen prvi korak k popolni komunicaciji privatnega življenja.

Gospodinjstvo

Gospodinska društva v Švici so se strnili, kakor poročajo, v veliko zvezo gospodinskih društev, katere namen je ustanovitev centrale za gospodinjstvo, s katero naj bi bila v zvezi preiskovalnica, izobrazba gospodinjic, prilagoditev gospodinjstva zahtevam novega časa, strokovna izobrazba učiteljic za gospodinske šole itd. Predsednica Zveze je ga. H. Lotter v Bernu.

Varčna gospodinja. Neverjetna za našo razpisno dobo se nam zdi sledeča dogodba iz Angleške, ki se bere kakor bajka iz dobrih starih časov. Ga. Newman, žena premikača v Norfolku, je imela navado, da je od svoje poroke dalje hranila vse pšenice, ki so ji prišli v roke, jih sproti menjavala v srebrnjake, srebrnjake pa v papirnati denar. Nekega dne je njen mož občevoval ob stal pred malo hišico, ki je bila na prodaj. Tedaj je rekla žena zmagoslavno: »Hočeš, da jo kupimo? Mož je prvotno mislil, da se žena šali; lahko si mislimo njegovo začudenje, ko mu je žena prinesla potreben denar za nakup hiše in mu povedala, da je to iz zbirke njenih pšenigov, ki jih je skrbno zbirala tekom sedemnajstih let!

Ženski dom. Koncem tega leta otvorijo v Kölnu »Ženski dom«, katerega namen je, sistematsko poučevati žene vseh slojev o pomenu racionaliziranja gospodinjstva. Sistematično se bodo demonstrirali vsi industrijski izdelki, ki se tičejo poenostavitve dela v gospodinjstvu, zboljšanja prehrane in načina življenja. Vršili se bodo praktični poskusi, učni tečaji in predavanja. Pri »Ženskem domu« so udeležena vsa gospodinska društva v Kölnu, 37 po številu (!) ter veliko število industrijskih podjetij.

Pozor pri surovi hrani! Bakterije se jako težko odstranijo iz surovega sočivja, in povrtin celo z najskrbnejšim pranjem. Raziskovanja raznih zdravnikov so dognala, da se nahajajo na sočivju in sadju bacili in kalii vseh mogočih boleznih ter jajčka raznih črvov in drugega mrčesa, kateri se dobe v izrednih množinah zlasti v salati in drugih povrtninah, ki se običajno zalivajo z gnoj-nico iz stranišč. S še tako skrbnim pranjem s samo vodo ne moremo zatreti vseh nevarnih kalii: zato je priporočljivo, da pustimo povrtnino za pol ure v vodi, kateri dodamo 0,30 odstotkov kisline vinskega kamna (Weinsteinsäure), katere pusti dober okus, stane malo ter uniči vse bacile in vse škodljive kalii.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v Gradišču 4 (poleg Nunske cerkve), telefon št. 80-68.

Tvornica štampiljk
Icodor Rabič
 Ljubljana
 Kolodvorska ul. št. 24
 štampiljke v moderni izdelavi

Družbenika-trgovca
 ali kaveije zmožnega poslovdjo (tudi žensko) išče nova specialna trgovina. — Ponudbe pod „10-20.000“ na „Marstan“ v Mariboru

Gospodična

išče mesto blagajničarke. Gre tudi k otrokom. Ponudbe pod „Blagajničarka“ na upravo „Jugoslovana“, Maribor

Nasvete za nove gradbe
 načrte, proračune in nadzorstva izvršuje po zmerni ceni gradbeni in arhitektonični inženirski pisarna: Tehnični biro „Tehna“, Ljubljana, Mestni trg št. 25/1.

NOVOSTI! Dvokolesa teža od

7 kg naprej
 najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki ranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
 LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

TISKARNA MERKUR
 LJUBLJANA
 Gregorčičeva 23

Tiska časopise, knjige, brošure, tabele, cenike i. t. d.
LASTNA KNJIGOVEZNICA

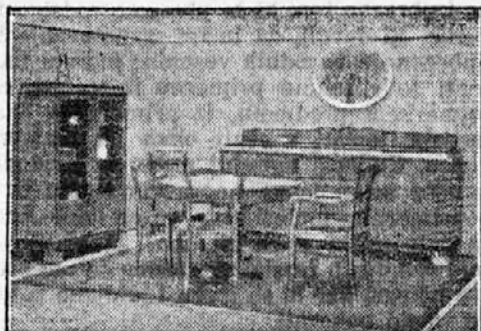
Manufaktura

Rebord

Angleški štofovi, francoske svile, češka platna.

Ljubljana

-- Aleksandrova cesta --

Moderno pohištvo

na zalogi in po načrtih arhitekt za notranjščine

Ivan Mathian

Tovarna pohištva, Ljubljana, Dunajska cesta 12

KLIŠARJE
 vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše

KLIŠARNA ST-DEU
 LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Ant. Rud. LEGATOV enoletni trgovski tečaj v Mariboru

(Odobren od Ministrstva trgovine in industrije v Beogradu)

UCNI PREDMETI
 v šolskem letu 1930-31:

Končni izpiti in izpričevala pod državno kontrolo
 Lastni penzionat za dečke

Začetek dne 2. septembra

Prospekti brezplačno pri ravnatelju zavoda, Maribor, Vrazova 4

nauk o trgovini in menicah, enostavno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo, trgovsko računstvo, slovenska korespondenca in kontorna dela, srbsko-hrvatski jezik in korespondenca, nemška trgovska korespondenca, gospodarski zemljepis, blagovništvo, slovenska stenografija (sistem Gabelsberger), strojeписje in nauk o pisarniških strojih, lep tisk, slovščina, nemščina, nemška stenografija (enotni sistem), ita. ita.

„STANDARD“ čevlji!

Din 40.- Prodaja ostankov letnih vzorcev otročjih, dekliških, damskih itd. po nižani ceni;
Din 60.-

Din 80.- od 29. julija

Din 100.- dalje, dokler

Din 120.- traja zaloga

Detajlna prodaja DUNAJSKA C. 23 (dvor.)
CARL POLLAK d. d.

Jadransko-Podunavska Banka, Beograd

in njene podružnice Ljubljana, Kranj, Kotor in Skoplje

Delniška glavica: Din 55.000.000.—

Rezerva: Din 6.343.000.—

kupuje in prodaja

7% in 8% obveznice državnega inozemskega posojila v zlatu od 1. 1922 (Blairovo posojilo)

7% obligacije državne hipotekarne banke v zlatu od 1. 1927 (Seligmann) kakor tudi vse ostale državne in privatne vrednostne papirje.

Eskontira: menice; sprejema: vloge na hranilne knjižice in tekoče račune; daje: predjme na državne papirje, kakor 7% in 8% Blairovo posojilo, 7% obligacije Seligmann, 7% investicijsko posojilo, 2½% ratno štetje ter vse kotirane papirje. — Prodaja in kupuje devize in valute ter izvršuje nakazila v tu- in inozemstvu najkulantneje.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

TURJASKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

»KMETOVALEC«
 Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Staklo

B. TOBER, tovarniško-komisijska zaloga: Akc. spol. První česká sklárna v Kyjove (C. S. R.)

P. n. lekarne, drogerije, tvornice soda-vode, kemične tvornice, stavbenike itd. opozarjamo, da imamo stalno na zalogi vse vrste steklenic v vseh dimenzijah, kozarce za vkuhanje sadja in sočivja ter stekla za stavbe.

Obračajte se le na naš naslov, ker Vas bomo v vsakem oziru zadovoljili.

Ljubljana

Ilirska ulica

(vhod pri gostilni Možina)

Zahvala

Ko nam je neusmiljena smrt ugrabila našega pristrčno ljubljene sina, brata

Toneta Maleja

smo prejeli iz vseh delov naše države in inozemstva toliko tolažilnih sožalnic, da nam ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Zato izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo vsem, ki ste ga kropili, mu poklonili toliko cvetja in ga tako častno spremili na njegovi zadnji poti. Vaše solze, ki ste jih pretakali z nami, so bile in so nam še v največjo tolažbo.

Bog plačaj vsem vse!

Rodbina Malejeva

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 4432. 1760-3-2

Razglas o licitaciji

Kraljevska banska uprava razpisuje na podstavu člena 86. do 98. zakona o državnem računovodstvu ter vseh njegovih poznejših dopolnitev in sprememb s skrajšanim rokom 15 dni

I. javno pismeno licitacijo

za oddajo gradbenih del za ureditev cestišča z dvojno prevlakom s katranom oziroma za asfaltom na sledečih banovinskih cestah I. reda:

I. Pesnica—Sv. Lenart km 0 do 5,5,
II. Vojnik—Dobrna km 6 do 8,
III. Celje—Laško v predelu skozi toplice me-
sta Laško,

IV. Celje—Rogatec v predelu skozi zdravil-
šče v Rogoški Slatini.

Pri tem pride do oddaje:
ad I. ca. 26.587 m² s proračunjenimi stroški
Din 1.110.919.90.

ad II. ca. 7600 m² s proračunjenimi stroški
Din 367.400.—

ad III. ca. 8189 m² s proračunjenimi stroški
Din 450.395.—

ad IV. ca. 6031 m² z delnim polaganjem kock
v izmeri 517 m² s proračunjenimi stroški Din
634.623.55.

Predvidena je pri vseh od I. do IV. navede-
nih cestah dvojna površinska prevlaka in sicer
prva s katranom s pridatkom mesfalta ali as-
falta, druga s prameksom.

Kraljevska banska uprava je pa upravičena,
ako se izkaže potreba, v posameznih odsekih
oddane proge uporabiti tudi kak jaji sistem,
oziroma primerno spremeniti sedaj predvideni
način površinske obravnave.

Načrti, proračuni, splošni in posebni pogoji
so reflektantom na vpogled med uradnimi ura-
mi v I. odseku tehničnega oddelka kraljevske
banske uprave v Ljubljani, ter se lahko isto-
tam kupijo po nabavni ceni.

Ponudniki lahko reflektirajo na vsa od I. do
IV. navedena dela, ponudijo pa lahko tudi za
posamezne od I. do IV. našete ceste. V vsa-
kem slučaju pa se mora za vsako progo pred-
ložiti ločeno oferto v obliki popusta na enotne
cene vsakega posameznega uradnega proračuna.

Licitacija se bo vršila pri I. odseku tehničnega
oddelka kraljevske banske uprave v Ljubljani,
Turjaški trg 1,

v ponedeljek dne 11. avgusta 1930. ob enajstih
dopoludne.

S 100 Din kolekovane ponudbe je predložiti
določenega dne med 10. in 11. uro v roke pred-
sednika licitacijske komisije in sicer v zape-
čateni kuverti z zunanjo oznako »Ponudba za
ureditev cestišča z dvojno površinsko prevlakom
na banovinski cesti.....ponudnika I. I.«
Pozneje dole ponudbe se ne bodo vpoštevale.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno iz-
javiti, da v celoti pristaja na vse gradbene po-
goje ter mora položiti kavcijo, katere znaša
ad I.: 106.000 Din, ad II.: 37.000 Din, ad III.:
46.000 Din, ad IV.: 64.000 Din za jugoslovanske,
odnosno 212.000 Din, 74.000 Din, 92.000 Din in
128.000 Din za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti pri banovinski bla-
gajni v Ljubljani, Erjavčeva cesta 13 in sicer
bodisi v gotovini, ali v državnih vrednost-
nih papirjih ali garancijskih pismih izdanih po de-
narnem zavodu v smislu čl. 88. zakona o državnem
računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24.
priloge k temu zakonu za izvrševanje določil iz od-
delka B »pogodbe in nabave«. O položeni kav-
ciji prejme ponudnik blagajnično položnico, ki jo
mora z vročitvijo ponudbe predložiti pred-
sedniku licitacijske komisije.

Obenem se mora vsak ponudnik izkazati z
uverjenjem ministrstva za zgradbe, da se sme
udeleževati javnih licitacij, in s potrdilom o pre-
jemljenem s kolkom za 20 Din, da je plačal davke
do vstetega tekočega četrtletja; pooblaščenec pa
mora predložiti poleg pooblastilo, da smejo
zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Kraljevska banska uprava si pridržuje pra-
vico, obseg razpisanih del po potrebi povečati
ali zmanjšati, ne da bi smeli podjetniki zato
zahtevati posebno odškodnino, nadalje oddati
dela ne glede na višino ponudnih svote, kakor
tudi odkloniti vse ponudbe brez vsake obvez-
nosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 dni
po licitaciji.

V Ljubljani, dne 25. julija 1930.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine.

V. No. 4767 — 1930.

1751

Razglas o licitaciji

Kraljevska banska uprava Dravske bano-
vine v Ljubljani razpisuje s tem, na pod-
stavu členov 86. do 98. zakona o državnem
računovodstvu z dne 6. marca 1921 in nje-
govih izprememb, odnosno dopolnitev, za
ureditev dovozne ceste na kolodvor Bled—
Jezero z betonskim tlakom

I. javno pismeno ofertalno licitacijo na dan
14. avgusta 1930. ob 11. uri

v prostorih tehničnega oddelka banske
uprave v Ljubljani. Istotam se dobivajo
med uradnimi urami potrebni podatki, po-
jasnila in ofertni pripomočki proti plačilu
napravnih stroškov. Ponudbe se morajo

glasiti v obliki enotnega popusta v odstot-
kih na ceno uradnega proračuna, ki znaša
1.124.825.— Din

(enmilijonstodvajsetstiridesettisoč osemsto-
dvajsetpet dinarjev).

Svojeručno spisane ponudbe, opremljene
s kolkom za Din 100.— (priloge s kolkom
po Din 2.—) morajo izročiti ponudniki ali
njih pooblaščenec na dan licitacije v zape-
čatenem zavrtku in z zunanjo oznako.

Ponudbe za prevzem preureditvenih del
dovozne ceste na kolodvor Bled—Jezero,
ponudnika I. I. in sicer neposredno v roke
predsednika licitacijske komisije med
10. in 11. uro dopoldne; poznejše ali ne-
pravilno opremljene ponudbe ne bodo vpo-
šteevane.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno
izjaviti, da v celoti pristaja na vse gradbe-
ne pogoje, ter mora položiti kavcijo, kate-
ra znaša Din 107.000.— za jugoslovanske,
odnosno Din 214.000.— za tuje državljane.

Kavcija se mora položiti pri banovinski
blagajni v Ljubljani, Erjavčeva cesta 13,
najkasneje na dan licitacije do 10. ure, in
sicer bodisi v vložnih knjižicah državne
hipotekarne banke, v državnih vrednost-
nih papirjih ali garancijskih pismih, izda-
nih po denarnem zavodu v smislu čl. 88.
zakona o državnem računovodstvu in re-
gistrovanih v smislu čl. 24. pravilnika za
izvrševanje določil iz oddelka »B Pogodbe
in nabave«.

O položeni kavciji prejme ponudnik bla-
gajnično položnico, ki jo mora obenem z
vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku
licitacijske komisije.

Obenem z blagajnično položnico o polo-
ženi kavciji je treba predložiti predsedniku
komisije potrdilo davčne uprave, opremlje-
no s kolkom za Din 20.—, da so plačani vsi
davki do vstetega tekočega četrtletja, in po-
trdilo ministrstva za gradbe, da se sme po-
nudnik udeleževati javnih licitacij; poobla-
ščenci pa morajo predložiti poleg tega po-
oblastilo, da smejo zastopati svojo firmo
pri licitaciji.

Banska uprava si izrečno pridržuje pra-
vico oddati delo brez ozira na višino po-
nujene svote, oziroma vse ponudbe odklo-
niti brez vsake obveznosti.

Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60
dni po licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske
banovine v Ljubljani,
dne 31. julija 1930.

Št. V. 209/52.

1737-3-1

Razglas.

o prvi pismeni ofertalni licitaciji za izvr-
šitev regulacijskih del na Muri v obmejnem
pasu.

Kraljevska banska uprava Dravske bano-
vine v Ljubljani razpisuje na podstavu čle-
nov 86 do 98 zakona o drž. računovodstvu
z dne 6. marca 1910. in njegovih sprememb
odnosno spopolnitev za prevzem in izvrši-
tev regulacijskih del na Muri v obmejnem
pasu prvo javno pismeno ofertalno lici-
tacijo v skrajšanem roku na dan

20. avgusta 1930. ob enajstih
v prostorih terenske tehnične sekcije za
regulacijo Mure v Mariboru

(Sresko načelstvo Maribor, I. breg.)

Načrti in proračuni so interesantom na
razpolago med uradnimi mrami v prostori-
h tehničnega oddelka v Ljubljani, Tur-
jaški trg 1/II. nadstropje.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega
popusta v procentih na ceno uradno od-
merjenega proračuna, ki znaša 1.889.454
dinarjev.

Zapečateni ponudbe, opremljene s kol-
kom za 100 Din (priloge s kolkom za 2
Din) morajo izročiti ponudniki ali njih po-
oblaščenec na dan licitacije z oznako
»Ponudba za regulacijska dela na Muri
1930/31« od ponudnika N. N. neposredno
predsedniku licitacijske komisije med 10.
in 11. uro dopoldne. Na poznejše ali ne-
pravilno opremljene ponudbe, kakor tudi
take, ki so došle po pošti ali brzojavno, se
ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno
izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne
in tehnične pogoje, ter mora položiti kav-
cijo: domačini 150.000 Din, tuji državljani
300.000 Din na blagajni Dravske finančne
direkcije v Ljubljani bodisi v gotovini ali
državnih vrednostnih papirjih, oziroma ga-
rantnih pismih, izdanih po denarnem za-
vodu v smislu čl. 86 zakona o drž. računo-
vodstvu in registriranih v smislu čl. 24 pra-
vilnika za izvrševanje določil iz oddelka »E«
Pogodbe in nabave.

O položeni kavciji prejme ponudnik bla-
gajnično položnico. To položnico, nadalje
potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh

davčnih plačil, ter potrdilo ministrstva za
zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati
javnih licitacij, je obenem z vročitvijo po-
nudbe predložiti predsedniku licitacijske
komisije.

Pooblaščenec mora poleg tega predlo-
žiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo
firmo pri licitaciji.

Državna uprava si pridržuje pravico, od-
dati razpisano delo, ne oziraje se na višino
ponujene svote, oziroma vse ponudbe odklo-
niti brez vsake obveznosti. Vsak po-
nudnik mora ostati v besedi 60 (šestdeset)
dni po licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine
v Ljubljani, dne 22. julija 1930.

VI. No. 16305.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 1. julija do dne 7. julija 1930.

Srez	Ostali	Na novo	Oboleli	Odravljani	Umrli	Ostali v
						oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.						
Brežice	4	—	—	—	—	4
Celje	2	1	—	—	—	3
Dolnja Lendava	—	1	—	—	—	1
Kamnik	1	—	—	—	—	1
Konjice	1	—	—	—	—	1
Laško	2	—	1	—	—	1
Litija	2	—	—	—	—	2
Logatec	1	—	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	1	3	—	—	—	4
Ljubljana (mesto)	3	—	—	—	—	3
Maribor desni breg	1	—	1	—	—	—
Murska Sobota	1	—	—	—	—	1
Prevalje	1	—	—	—	—	1
Radovljica	1	—	—	—	—	1
Skupaj	21	5	2	—	—	24
Griža. — Dysenteria.						
Maribor desni breg	—	—	1	—	—	1
Skupaj	—	—	1	—	—	1
Škrlatinka. — Scarlatina.						
Brežice	1	—	—	—	—	1
Celje	8	—	2	—	—	6
Celje (mesto)	2	—	—	—	—	2
Kamnik	13	—	1	1	11	—
Kranj	3	1	—	—	—	4
Kočevje	1	—	—	—	—	1
Krško	7	8	1	1	8	—
Laško	11	2	4	—	9	—
Litija	1	—	—	—	—	1
Logatec	1	1	—	—	—	2
Ljubljana (srez)	21	4	1	2	22	—
Ljubljana (mesto)	7	—	—	—	—	7
Ljutomer	9	1	2	—	8	—
Maribor desni breg	5	1	1	—	5	—
Maribor desni breg	3	—	1	—	2	—
Maribor (mesto)	15	1	6	—	10	—
Murska Sobota	2	—	—	—	2	—
Prevalje	5	—	—	—	5	—
Ptuj	3	—	—	—	3	—
Ptuj (mesto)	2	—	1	—	1	—
Smurje pri Jelšah	4	—	2	—	2	—
Skupaj	124	14	22	4	112	—
Ošpice. — Morbilli.						
Kamnik	30	—	30	—	—	—
Konjice	3	4	—	—	—	7
Krško	8	—	8	—	—	—
Ljubljana (srez)	1	—	—	—	—	1
Smurje pri Jelšah	—	1	1	—	—	—
Skupaj	42	5	39	—	—	8
Davica. — Diphtheria et Croup.						
Brežice	5	—	1	—	—	4
Celje	1	2	—	—	—	3
Kamnik	1	—	—	—	—	1
Kranj	5	—	1	—	—	4
Kočevje	2	—	—	—	—	2
Krško	2	—	1	—	—	1
Litija	1	1	—	—	—	2
Logatec	4	—	—	—	—	4
Ljubljana (srez)	6	1	3	—	—	4
Ljubljana (mesto)	4	—	—	—	—	4
Maribor desni breg	2	—	1	—	—	1
Maribor (mesto)	3	1	1	—	—	3
Novo mesto	2	—	—	—	—	2
Prevalje	1	—	1	—	—	—
Slovenjgradec	15	8	—	—	—	18
Smurje pri Jelšah	4	2	2	—	—	4
Skupaj	58	10	11	—	—	57
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrospinalis epidemica.						
Celje (mesto)	1	—	—	—	—	1
Maribor desni breg	1	—	—	—	—	1
Skupaj	2	—	—	—	—	2
Dremavica. — Encephalitis lethargica.						
Gornji grad	1	—	—	—	—	1
Skupaj	1	—	—	—	—	1
Dušljivi kašelj. — Pertussis.						
Brežice	19	—	7	—	—	12
Celje	2	2	2	—	—	2
Kranj	85	2	3	—	—	34
Skupaj	56	4	12	—	—	48

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostali v oskrbi
Šen. — Erysipelas.					
Celje	—	1	—	—	1
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	2	—	1	—	1
Ljubljana (mesto)	1	—	—	—	1
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	—	2	—	—	2
Maribor levi breg	—	1	—	—	1
Murska Sobota	—	1	—	—	1
Skupaj	5	5	1	—	9
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Celje	1	1	1	—	1
Dolnja Lendava	—	1	—	1	—
Skupaj	1	2	1	1	1
Vranci. — Anthrax.					
Krško	1	—	1	—	—
Ptuj	1	6	4	—	3
Skupaj	2	6	5	—	3
Vnetje priušesne slezavke. — Parotitis epidemia.					
Konjice	—	1	—	—	1
Skupaj	—	1	—	—	1

Cenilna vrednost: 148.737-35 Din; najmanjši ponudek: 74.368-68 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 27. junija 1930.

E IX 1800/30—7.

1755

Dražbeni oklic.

Dne 15. septembra 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Mesto Maribor, vl. št. 224.

Cenilna vrednost: 213.628-25 Din; vrednost pritikline: 2000 Din; najmanjši ponudek: 150.000 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 8. julija 1930.

E 440/30—9.

1748

Dražbeni oklic.

Dne 16. septembra 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 22 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Vel. goba, a) vl. št. 97, zemljiška knjiga Vodice, b) vl. št. 404.

Cenilna vrednost: ad a) 50.470-51 Din, ad b) 248-70 Din; vrednost pritikline: že zapopadena ad a) v znesku 200 Din; najmanjši ponudek: a) in b) 33.647 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Litiji, oddelek II.,
dne 20. julija 1930.

E IX 2056/30—12.

1757

Dražbeni oklic.

Dne 17. septembra 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Kamnica, vl. št. 151.

Cenilna vrednost: 70.330 Din; vrednost pritikline: 8.600 Din; najmanjši ponudek: 46.888 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 10. julija 1930.

IX. 1983/30—8.

1747

Dražbeni oklic.

Dne 29. septembra 1930. ob enajstih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Bresternica, vl. št. 152.

Cenilna vrednost: 97.444-50 Din; vrednost pritikline: 1.270 Din, ki je zapopadena v cenilni vrednosti; najmanjši ponudek: 64.962-70 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je prigrasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru,
dne 21. julija 1930.

E 773/30—10.

1746

Dražbeni oklic in poziv k napovedi.

Na predlog zahtevajoče stranke Kresnika Ivana, posestnika, Slance št. 3, bo dne 22. avgusta 1930. ob devetih pri tem sodišču v sobi št. 4, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledeče polovice nepremičnin:

Zemljiška knjiga Zagrad; vl. št. 489 a) hiša z gospodarskimi poslopji, b) zemljišča (njive, travniki, gozdi, c) gozd v k. o. Teharje, d) pritikline.

Cenilna vrednost ad a) 4.300 Din, ad b) 10.821-08 Din, ad c) 1.912-58, ad d) 800 Din, skupna cenilna vrednost zavezanca lastne polovice 22.833-66 Din, najmanjši ponudek 15.222-50 Din.

K nepremičnini zemljiška knjiga Zagrad, vl. št. 489, spadajo sledeče pritikline: 1 stiskalnica, 1 voz, 1 plug, 1 brana, 1 sadni mlin v cenilni vrednosti 1.600 Din.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja. Vadij 2.283-50 Din.

Okrajno sodišče v Celju, oddelek III.,
dne 30. junija 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisale so se nastopne firme:

361. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 19. julija 1930.

Besedilo: »Bzropromet« - avtoprevoznika družba z o. z.

Obratni predmet: prevažanje vseh vrst blaga s tovornimi avtomobili. Družbena pogodba z dne 16. julija 1930., opr. št. 16.844. Družba ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice: 10.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 10.000 dinarjev.

Poslovodja: Cesar Martin, trgovec v Ljubljani, Cesta v Rožno dolino št. 10.

Za namestovanje upravičen: Družbo zastopa in njeno trdiko podpisuje poslovodja samostojno na ta način, da pristavi podpisano, natisnjeno ali s štampljo odtisnjeno besedilo trdke lastnoročno svoje ime.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 19. julija 1930.

Firm. 1246/30. Rg C IV. 189/1.

362. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 19. julija 1930.

Besedilo: Joahim Schapira, razpošiljalnica »Omnia«.

Obratni predmet: razpošiljalnica vseh gospodarskih in galanterijskih predmetov. Imetnik: Schapira Joahim, trgovec v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 34.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 19. julija 1930.

Firma 1237/30. Rg A VII. 22/1.

363. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 19. julija 1930.

Besedilo: »Prodac«, družba z o. z.

Obratni predmet: Trgovina z deželnimi pridelki in trgovska agentura. Družbena pogodba z dne 2. junija 1930., opr. št. 2.781. Višina osnovne glavnice 5.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 5.000 Din.

Poslovodja: Žabka Miroslav, trgovski sodnik v Ljubljani, Prečna ulica št. 6.

Za namestovanje upravičen: Družbo zastopa in njeno trdiko podpisuje poslovodja samostojno na ta način, da pristavi podpisano ali natisnjeno ali s pečatom odtisnjeno besedilo trdke svoj lastnoročni podpis.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 19. julija 1930.

Firm. 1117/30. Rgc IV. 187/1.

Vpisi v združni register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopni zadrugi:

364. Sedež: Celje.

Dan vpisa: 17. junija.

Besedilo: Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Celju, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izstopili so iz načelstva: Srabotnik Gvidon, Anžlovar Andrej in Kocjan Franc.

Vstopili so v načelstvo: dr. Likar Ivan, sodnik upravnega sodišča v Celju, Mastnak Martin, profesor državne realne gimnazije v Celju, in Burdian Ivan, šolski upravitelj v pokoju, v Zavodni št. 20.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju,
dne 17. junija 1930.

Firm 185/30 Zadr. III. 22/25.

365. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 19. julija 1930.

Besedilo: Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Po sklepu občnega zbora z dne 29. maja 1930. so se spremenila zadruga prava v §§ 1., 2., 5., 10., 13. in 18.

Besedilo trdke se glasi odslej: Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo; srbohrvatsko: Savez privrednih zadruga za Jugoslavijo v Ljubljani, registrovana zadruga za omejenim jamstvom.

Obratni predmet odslej:
1. revizija včlanjenih zadrug po vseh v Jugoslaviji veljavnih revizijskih zakonih, kolikor ti sami ne določajo drugače;
2. vršiti in oskrbovati denarno izravnavo med članicami in zvezo;
3. skupno varovanje interesov včlanjenih zadrug in društev;

4. izdajanje tiskovin in publikacij za članice;

5. posredovati v vseh zadevah zveznih članic;

6. vzdrževanje poslovnih odnošajev med člani in zvezo;

7. vršiti nakup, proizvajanje in prodajo blaga vsake vrste;

8. nuditi nasvete in pomoč pri vseh varovalnih poslih zadrug.

Izbrise se član načelstva Koren Franjo, vpiše pa se član načelstva Vilhar Franjo, ravnatelj Zadruga banke v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
dne 19. julija 1930.

Firm. 1168/30. Zadr. VIII. 105/7.

Konkurzni razglasi

S 3/30—88

Potrditev prisilne poravnave v stečaju.

Potrdjuje se poravnava, sklenjena dne 12. julija 1930. med stečajnikom Kvedrom Vincencem, trgovcem v Zalcu, ter njegovimi upniki za 34% njihovih terjatev, katere kvota je plačljiva v treh enakih obrokih in sicer 1. v 60 dneh, 2. v 105 dneh, in 3. v 135 dneh po pravomočnosti poravnave.

Tej poravnavi so pristopili kot poroki in plačniki Franjo Roblek, veleposestnik, Josip Širca, posestnik, Franjo Piki, hotelir, Jurij Krašovec, trgovec, in Josip Lorber, tovarnar, vsi v Zalcu, dalje Anton Vodenik, trgovec v Petrovčah, in Ivan Naraka, tovarnar v Zg. Ložnici.

Okrajno kot stečajno sodišče v Celju,
dne 23. julija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev**Narodna banka kraljevine Jugoslavije.**

Stanje z dne 15. julija 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	332.117.226-18
Posojila	1.384.622.530-45
Račun za odkup kronskih novčanic	929.335.148-85
Račun začasne zamene	153.962.438-29
Dolg države	2.997.155.034-—
Vrednost državnih domen, zastavljeni za izdaje novčanic	2.138.377.163-—
Saldo raznih računov	1.224.525.410-18
	9.160.084.950-98

Pasiva.	Dinarjev
Glavnica Din 50.000.000 v kovanem zlatu: od te vplačano	30.000.000-—
Rezervni fond	12.563.917-39
Novčnice v obtoku	5.085.560.615-—
Državni račun začasne zamene	153.962.438-29
Terjatve države po raznih računih	300.830.920-76
Razne obveznosti	1.355.734.026-49
Terjatve države za zastavljene domene	2.138.377.163-—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde	83.055.870-—
	9.160.084.950-98

V metalni podlogi se račun: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovanem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po eskontu menic — za vse bančne dolžnike brez razlike — 5% na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7% na leto.

Štev. 6359/II.

1726—2—2

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 18. avgusta 1930. ob enajstih nabavo:

1. 100 instrumentov, tropolnih skel, 10 okroglih bakrenih palic, bakrenih zbiralnic, kabljevih glav, autom. sklepal, zveznih kosov.

Pogoji se dobe pri podpisu.
Velenje, dne 22. julija 1930.

Direkcija drž. rudnika Velenje.
Štev. 6422/II. 1736—2—2

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje, razpisuje na dan 18. avgusta 1930. ob enajstih nabavo:

400 q portland cementa.

Pogoji se dobe pri podpisu.
Velenje, dne 22. julija 1930.

Direkcija drž. rudnika Velenje.

Br. 28.518/1930.

Jeftimba za nabavu dveh osebnih avtomobila.

Potpisani ured raspisuje ovime jeftimbu za nabavu dveh zatvorenih avtomobila za vršenje lječničke i zdravstvene službe, sa četiri sedjala i sa po dva rezervna kotača guma i prevlaka, po avtu, te sa električnim reflektorom i malim svetlom i električnim pokretačem, sa zavorom na svim točkovima, te potpuno opremljen sa alatom i svim potrebnim priborom, solidne i trajne konstrukcije i izvedbe.

Ponude imadu biti biljegovane sa tasenom markom od Din 100— i zapečacene sa naznakom »Ponude za nabavu dvaju avtomobila« broj 28.518/1930-III/5 i tačnom oznakom imena nudioca.

U samoj ponudi mora biti označena tačna neto cijena u dinarima, tvornica avtomobila, jakost i t. d., a osim toga označeno vrijeme kroz koje nudioć jamči za nedostatke, koji ne nastanu krivnjom vozača. Povrh toga točan spis kola i motora, te sastavnih dijelova, te slika svakih ponudjenih kola, sve to tako, da ne bude nikakove dvojbe, koja i kakova se kola nude.

Kod isplate računa usteže ovaj ured 1% u ime pristojbe od pravnog posla i namira imade biti biljegovana sa ½% od svote na koju glasi.

Ponude se imadu predati najkasnije dne 12. augusta 1930. do 12. sati o podne u uredskom odpravništvu, Mihanovičeva ul. 3, soba broj 205, II. kat.

Nakon gornjeg roka stignute i manjkave ponude neće se uzeti u obzir. Otvaranje uslijediti će pred komisijom dana 16. augusta 1930. u 10 sati o poldne kojem otvaranju mogu nudioći prisustvovati.

Okružni ured za osiguranje radnika u Zagrebu nije obavezan niti jednu ponudu prihvatiti bez obzira na uspjeh ove jeftimbe.

Okružni ured za osiguranje radnika
u Zagrebu.

Razne objave**Razid društva.**

Občni zbor prvega slovenskega tamburaškega društva »Krim«, ki se je vršil 6. julija 1930., je sklenil, da se društvo razpusti zaradi tega, ker ima društvo premalo izvršujočih članov.

Krmelj Alojzij, bivši predsednik s. r.

Objava.

Izgubil sem letno izpričevalo I. a razreda državne realke v Ljubljani za šolsko leto 1927/28 na ime Ješe Rajko, rodom iz Ljubljane.

Progllašam ga za neveljavno.

Ješe Rajko s. r.

Objava.

Izgubil sem odhodno izpričevalo obrtno-nadaljevalne šole v St. Vidu nad Ljubljano iz leta 1923. na ime: Eržen Franc iz Zg. Bitnja.

Progllašam ga za neveljavno.

Eržen Franc s. r.

Objava.

Izgubil sem odhodno izpričevalo obrtno-nadaljevalne šole za stavbne obrti v Ljubljani iz leta 1929/30., glaseče se na ime: Kogovšek Ernest, rodom iz Glince pri Ljubljani.

Progllašam ga za neveljavno.

Kogovšek Ernest s. r.

Objava.

Izgubil sem odpustnico IV. razreda VI. deške osnovne šole v Ljubljani VII iz leta 1915 na ime: Habicht Franc, rodom iz Ljubljane VII.

Progllašam jo za neveljavno.

Habicht Franc s. r.

Objava.

Izgubil sem avtomobilsko evidenčno tablico št. 2—869, ki jo proglašam za neveljavno.

Krošelj Ivan, trgovec, s. r.

Objava.

Izgubil sem »Domovnico« na ime Razdevšek Matija, izdano od občinskega urada Velika Pirešica z dne 15. julija 1912., št. 1.048, ter jo proglašam za neveljavno.

Razdevšek Matija s. r.